

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
שלח
י"ז – כ"ג סיון תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

יְתֵירָא הוּא. לְלֹאו מִשּׁוּם שֶׁאֵר דְּבָרִים וְכֵיוָן דְּיִתֵּירָא הוּא לְלֹאו וְכִתְבִיהּ סְתָמָא שְׁדַיְיהּ נְמֵי אַרְיחַיִם וְרָכֵב שֶׁאֵין לְךָ לְהוֹצִיאָם מִמַּשְׁמָעוֹ. כִּי נֶפֶשׁ הוּא חוֹבֵב עַל חֲבֵרוֹ כִּי אִם צְלִי אֵשׁ לָאו לְאוֹתָהּ אֶתְא לְאוֹסוּפֵי לָאו יְתֵירָא אֶלָּא בְּדַתְנַיָא וּמ"מ נָא וּמְבוּשָׁל מַשְׁמַע בֵּיהּ שֶׁאינוֹ עוֹבֵר בְּנָא וּמְבוּשָׁל בְּיוֹם אֶלָּא בְּלֵילְיָה: ה"ג תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה חָבֵב וזוֹג וכו' וְתַנְיָא אִידָךְ וכו' וְלֹא גָּרְסִינַן תַּנְיָא אִידָךְ דְּמִתַּרְוַיְיהוּ מִתְנֵי' מִתַּרְוַיְיהוּ מִתְנֵי' סַיְיעְתָּ' וְלֹא מִתַּקְּא מִינַּיְיהוּ' דְּאִי מִשּׁוּם דְּקָתָנֵי חַיֵּיב ב' וְלֹא ג' הָא אֲפִילּוּ רַב הוּנָא מוֹדֶה דְּמַהֵיכָא תֵּיתֵי הָא הָנֵי לֹא כְּתִיבֵי וּמִכֵּי נֶפֶשׁ הוּא חוֹבֵב הוּא דְּנָפְקֵי דְּאִבָּל חַד קָאֵי כִּי נֶפֶשׁ אֶלָּא מִתַּרְוַיְיהוּ מִתְנֵי' מִיתוֹקְמָא סַיְיעְתָּא לְרַב יְהוּדָה: חָבֵב וזוֹג שֶׁל **סַפָּרִים.** מִסְפָּרִים שֶׁל סְפָרִים וְהֵן שֶׁל פְּרָקִים וְכָל חַד כְּלִי בְּאִפֵּי נַפְשֵׁיהּ וְעוֹשִׂין הַמְלָאכָה בֵּין שְׁנֵיהֶם בְּרֵיחַיִם וְרָכֵב: **חַיֵּיב שְׁתַּיִם.** מִשּׁוּם כִּי נֶפֶשׁ עַל כָּל אֶחָד אע"פ שֶׁשְּׁנֵיהֶן צְרִיכִין לִמְלָאכָה אַחַת וְכֵן אֶחָד שֶׁל פְּרוֹת חָבֵב ב' פְּרוֹת חוֹרְשִׁין עִם צֶמֶד דְּהֵיינוּ נְמֵי כְּלִי אוֹכֶל נֶפֶשׁ וְנִרְאֶה בְּעֵינֵי שֶׁהָעוֹל שְׁלָהֶן שֶׁל פְּרָקִים הָווּ **וְתַנְיָא אִידָךְ:** דִּילְיף לְהוּ מֵרֵיחַיִם וְרָכֵב דְּאִיתְקַשׁ שְׁאָר דְּבָרִים לְרֵיחַיִם וְרָכֵב בְּחַד קְרָא מָה רֵיחַיִם וְרָכֵב וכו': **וְחַיֵּיב עַל זֶה בְּפְנֵי עַצְמוֹ.** שֶׁהֲרֵי פִּרְשָׁן הַכָּתוּב לְבָרֵר אֶזְהָרָה לְכָל אֶחָד לְעַצְמוֹ: **אַף כָּל וכו'.** וּמִדְּילִיף לְהוּ מֵרֵיחַיִם וְרָכֵב ש"מ בְּרֵיחַיִם וְרָכֵב חַיֵּיב נְמֵי שְׁתַּיִם קָאָמַר וְלֹא שָׁלְשׁ וְהֵיינוּ כְּרַב יְהוּדָה וא"ת מִתְנֵי' קַמַּיְיתָא לְמֵאי אַיְיתִיהּ ה"נ שְׁמָעִינְ' לֵיהּ מִבְּרַיְיתָא אי מִבְּרַיְיתָא חַיֵּיב עַל זֶה **בְּפְנֵי עַצְמוֹ** וְעַל זֶה **בְּעַצְמוֹ.** שֶׁהֲרֵי פִּרְשָׁן הַכָּתוּב לְבָרֵר אֶזְהָרָה לְכָל אֶחָד לְעַצְמוֹ: **אַף כָּל וכו'.** וּמִדְּילִיף לְהוּ מֵרֵיחַיִם וְרָכֵב ש"מ בְּרֵיחַיִם וְרָכֵב חַיֵּיב נְמֵי שְׁתַּיִם קָאָמַר וְלֹא שָׁלֹ

הבית והעלייה של שנים שנפלו שניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר ורואין אלו אבנים העשויות להשתבר אם היה אחד מהן מביא מקצת אבניו נותלן ועולות לו מן החשבון: גמ' מדקתני רואין מכלל דאיכא למיקם עלייהו אי בהכא נפיל אי בהכא נפיל אי הכי רישא אמאי חולקין נחזי אי בהכא נפיל עלייהו איתבור אי בהכא נפיל תתייא איתבור לא צריכא דנפיל בלילא ולחזוניה בצפרא דפנינהו ולחזי מאן פנינהו ולישייליה דפנינהו בני רשות הרבים ואזלו לעלמא ולחזי ברשות המאן יתבן ולחזו אידך המוציא מחבירו עליו הראיה לא צריכא דייתבן בחצר דתרוויהו אי נמי ברשות הרבים ואיבעית אימא שותפין בכי האי גוונא לא קפדי אהדדי: אם היה אחד מהן מביא מכיר בו: והלה מה טוען אי דקאמר אין פשיטא ואי לא אמר אין למה נוטל אלא דא"ל איני יודע ליטרא חייבי ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור כדאמר ר"נ גבון ששים עמך שבועה ביניהן הכא נמי גבון ששים עמך שבועה ביניהן חיכי דמי עמך שבועה כדרבא דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע ישלם: **גמ'** נפחתה בכמה רב אמר ברובה ושמואל אמר בארבעה רב אמר ברובה לא אדם דך חיצוי למטה וחיצוי למעלה ה"ד אי דאמר עלייה זו אזדא אלא דאמר ליה עלייה סתם לוגר ליה אחריתי אמר רבא לא צריכא דא"ל עלייה זו שאני משכיר לך כי סלקא בהדה וכי נחית חות בהדה אי הכי מאי למימרא אלא אמר רב אשי דא"ל עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך דהא שעביד בית לעלייה וכי הא דאמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק מעשה באחד שאמר לחבירו דילית שעל גבי פרסק זה אני מוכר לך ונעקר הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייא ואמר חייב אתה להעמיד לו פרסק כל זמן שהדילית קיימא בעי ר' אבא בר ממל

כשהוא

הבית והעלייה של שנים. בקונט' לא גרס של שנים ולר"ת נראה דאע"ג דמוכי לה בגמ' בשובר ומשכיר מ"מ שייך למיתני של שנים כיון דקתני בה בעל הבית ובעל עלייה ובגמרא דמוכי לה בשובר ומשכיר משום דבאחין שחלקו עליו על התחתון לבנות התקרה אבל קשה אי אין עליו לבנות מאי קאמר בגמ' תחתון שבא לסכך בארזים שומעין לו למה בא לסכך כיון דאין מוטל עליו דבאחין שחלקו מיירי:

אי דא"ל עלייה זו נפלה אזדא ליה. ניתן לו שכרו שכבר יד שאם יד חצי יתן חצי כדאמר בהאומנין (לעיל דף עט.) גבי שובר את החמור ומת לו בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי החמור ושם ד"ה ואם) פירשתי אמאי לא אמר הכא ובסוף השואל (לעיל דף קג.) גבי המשכיר בית לחבירו ונפל אם יש בדמים ליקח יקח ולשכור ישכור כדאמר גבי חמור.

איפחית

ניתנו אלא אמר אביי לפי חשבון שלמות אי הכי מאי קמהני ליה למלבנה רווחא אי נמי טינא דמעבדא: **מתני'** הבית והעלייה נפחתה העליה ואין בעל הבית רוצה לתקן הרי בעל העליה יורד ודר למטה עד שיתקן לו את העליה ר' יוסי אומר התחתון נותן את התקרה והעליון את המעזיבה: **גמ'** נפחתה בכמה רב אמר ברובה ושמואל אמר בארבעה רב אמר ברובה לא אדם דך חיצוי למטה וחיצוי למעלה ה"ד אי דאמר עלייה זו אזדא אלא דאמר ליה עלייה סתם לוגר ליה אחריתי אמר רבא לא צריכא דא"ל עלייה זו שאני משכיר לך כי סלקא בהדה וכי נחית חות בהדה אי הכי מאי למימרא אלא אמר רב אשי דא"ל עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך דהא שעביד בית לעלייה וכי הא דאמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק מעשה באחד שאמר לחבירו דילית שעל גבי פרסק זה אני מוכר לך ונעקר הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייא ואמר חייב אתה להעמיד לו פרסק כל זמן שהדילית קיימא בעי ר' אבא בר ממל

הבית והעלייה של שנים שנפלו שניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר ורואין אלו אבנים העשויות להשתבר אם היה אחד מהן מביא מקצת אבניו נותלן ועולות לו מן החשבון: **גמ'** מדקתני רואין מכלל דאיכא למיקם עליהו אי בהכא נפיל אי בהכא נפיל אי הכי רישא אמאי חולקין נחזי אי בהכא נפיל עליהו איתבור אי בהכא נפיל תתייא איתבור לא צריכא דנפיל בלילא ולחזוניה בצפרא דפנינהו ולחזי מאן פנינהו ולישייליה דפנינהו בני רשות הרבים ואזלו לעלמא ולחזי ברשות המאן יתבן ולחזו אידך המוציא מחבירו עליו הראיה לא צריכא דייתבן בחצר דתרוויהו אי נמי ברשות הרבים ואיבעית אימא שותפין בכי האי גוונא לא קפדי אהדדי: אם היה אחד מהן מביא מכיר בו: והלה מה טוען אי דקאמר אין פשיטא ואי לא אמר אין למה נוטל אלא דא"ל איני יודע ליטרא חייבי ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור כדאמר ר"נ גבון ששים עמך שבועה ביניהן הכא נמי גבון ששים עמך שבועה ביניהן חיכי דמי עמך שבועה כדרבא דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר אינו יודע מתוך שאינו יכול לישבע ישלם: **גמ'** נפחתה בכמה רב אמר ברובה ושמואל אמר בארבעה רב אמר ברובה לא אדם דך חיצוי למטה וחיצוי למעלה ה"ד אי דאמר עלייה זו אזדא אלא דאמר ליה עלייה סתם לוגר ליה אחריתי אמר רבא לא צריכא דא"ל עלייה זו שאני משכיר לך כי סלקא בהדה וכי נחית חות בהדה אי הכי מאי למימרא אלא אמר רב אשי דא"ל עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך דהא שעביד בית לעלייה וכי הא דאמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק מעשה באחד שאמר לחבירו דילית שעל גבי פרסק זה אני מוכר לך ונעקר הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייא ואמר חייב אתה להעמיד לו פרסק כל זמן שהדילית קיימא בעי ר' אבא בר ממל

הבית והעלייה של שנים שנפלו שניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר ורואין אלו אבנים העשויות להשתבר אם היה אחד מהן מביא מקצת אבניו נותלן ועולות לו מן החשבון: **גמ'** מדקתני רואין מכלל דאיכא למיקם עליהו אי בהכא נפיל אי בהכא נפיל אי הכי רישא אמאי חולקין נחזי אי בהכא נפיל עליהו איתבור אי בהכא נפיל תתייא איתבור לא צריכא דנפיל בלילא ולחזוניה בצפרא דפנינהו ולחזי מאן פנינהו ולישייליה דפנינהו בני רשות הרבים ואזלו לעלמא ולחזי ברשות המאן יתבן ולחזו אידך המוציא מחבירו עליו הראיה לא צריכא דייתבן בחצר דתרוויהו אי נמי ברשות הרבים ואיבעית אימא שותפין בכי האי גוונא לא קפדי אהדדי: אם היה אחד מהן מביא מכיר בו: והלה מה טוען אי דקאמר אין פשיטא ואי לא אמר אין למה נוטל אלא דא"ל אינו יודע ליטרא חייבי ר"נ ור' יוחנן אמרי פטור כדאמר ר"נ גבון ששים עמך שבועה ביניהן הכא נמי גבון ששים עמך שבועה ביניהן חיכי דמי עמך שבועה כדרבא דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר אינו יודע מתוך שאינו יכול לישבע ישלם: **גמ'** נפחתה בכמה רב אמר ברובה ושמואל אמר בארבעה רב אמר ברובה לא אדם דך חיצוי למטה וחיצוי למעלה ה"ד אי דאמר עלייה זו אזדא אלא דאמר ליה עלייה סתם לוגר ליה אחריתי אמר רבא לא צריכא דא"ל עלייה זו שאני משכיר לך כי סלקא בהדה וכי נחית חות בהדה אי הכי מאי למימרא אלא אמר רב אשי דא"ל עלייה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך דהא שעביד בית לעלייה וכי הא דאמר רבין בר רב אדא אמר ר' יצחק מעשה באחד שאמר לחבירו דילית שעל גבי פרסק זה אני מוכר לך ונעקר הפרסק ובא מעשה לפני רבי חייא ואמר חייב אתה להעמיד לו פרסק כל זמן שהדילית קיימא בעי ר' אבא בר ממל

הבית והעלייה של שנים. כגון שני אחים שחלקו אחד נטל בית ואחד נטל עלייה שעל גביו והאבנים של חומת הבית מן תקרת הבית התחתונה שהיא קרקעיתה של עלייה ולמעלה של עליון והימנה ומלמטה של תחתון. הכל לפי הגבוה שאחד הוא גבוה מחבירו ואבניו ועפרו מרובה משל חבירו חולקים לפי שאין ניכר איזו אבנים של עליון ואיזו אבנים של תחתון: **רואים אלו אבנים ראויות להשתבר.** אם יש אבנים שבורות של לבינים זה אומר שלימות שלי וזה אומר שלימות שלי רואין אלו אבנים ראויות להשתבר אם של עליון אם של תחתון והכל לפי המפולת שאם נתבטל הבית מיסודו ונפל תחתיו החומה במקומה יש לדעת שהתחתונות נשברו ולכך נפלה הבית ואם נתבטל הכותל להלן כמקל שהיה עומד זקוף ונפל שהעליונות של כותל נפלו להלן ממנו הרבה אז העליונות נשברו שנפלו מגובה רב והתחתונות שלימות שנפלו במקום נמוך: **מקצת אבניו.** והן שלימות: **ועולות לו מן החשבון.** שהבירו יקח אחרות בנגדן ובגמרא מפרש מאי יטול בנגדן שלימות או שבורות: **גמ'** **מכלל דאיכא למיקם עליה.** דמפולת זו היאך נפלה: **אי בהכא נפלה.** ותתאה איתבור כדפרישית: **אי בהכא נפיל.** כתבטת מקל ועלייה איתבור: **אי הכי.** דאיכא למיקם עליהו: **ריישא אמאי חולקין.** יטול העליון הרחוקות אם בהכא נפיל ואם בהכא נפיל יטול העליונות הן שלימות והן שבורות: **לא קפדי אהדדי.** למיקני רשותא דידיה דאפקורי מפקר ליה כל חד רשותיה לגבי חבריה להניח שם חפציו הלכך כי נמי יתבן ברשות דחד מינייהו לא חזי אידך דברשותא דהאי נמי יתבי דקא לא קפיד עליה מלאושליה דוכתיה: **האמר איני יודע.** ברי ושמא ברי עדיף: **חייב לשלם.** דברי עדיף: **פטור משלם.** אוקי ממונא בחזקת מריה ועדיף לישבע שאינו יודע: **עמך שבועה** וכו'. וה"ג כיון דמודה במקצת ואמר איני יודע במקצת דחייב שבועה דאורייתא משום הודאה במקצת: **לחשבון שבורות.** (שבגמרא) נוטל שבורות בנגדן וזה יטול את שלו לפי החשבון. (שבגמרא) אף הוא יטול שלימות בנגדן: **למלבנה רווחא.** יש לבינים העשויות במלבן שהוא רחב מחבירו: **א"נ למיטא דמעבדא.** יש טיט שעושין ממנו לבינים שמעיבד ומגובל יפה מחבירו: **מתני' הבית** והעליה. ונפחתה העליה גרס ולא גרס הכא של שנים. דהא בשוכר קאי כדאמר בגמרא: **ואין בעל הבית.** משכיר: **מעיזבה.** טיח של טיט שנותנין על התקרה שקורין אשטרי"ך ודומה לו במקרא ויעזבו (את) ירושלים בספר עזרא (נחמיה ג) ובגמרא מפרש פלוגתייהו: **גמ' אבל בארבעה לא.** שאינו מחוסר אלא מקום הנחת כלי אחד: **וכגנדו יתן כלי אחר כגון תיבה או עריבה למטה** וכשיצרכנה להשתמש בו ישתמש: **חציו למטה.** כלומר מקצת השמישו למטה ומקצת השמישו למעלה: **בארבעה.** כיון שנפחתה בארבעה יורד ודר בבית לגמרי ולא בפניו ליה לדור חציו למעלה וחציו למטה: **אוזדא.** מזלו גרם לו: **לוגר לו אחריתי.** אם יש לו חלמה אנו כופין את

המשכיר לקולטו עמו בבית: **כי סלקא.** בעודה קיימת: **כי נחתה.** אם תפחות נחית בהדה גור בבית: **דשעביד הבית לגבי עלייה.** דאי לא שעבדו למה ליה למימר שעל גבי בית זה וקא חזי ליה דעלייה זו נקאמר ליה: **דילית.** נפץ מודליות שקורין פליד"א: **פרסקא.** אילן שפירותיו אפרסקין:

לְבַדּוֹ הוּא דְּאִי. הַבַּיִת יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ בְּעֹל כַּרְחוֹ: **דֶּרֶךְ גִּנָּן.** לְעֲלִיַּת מִבְחוּץ דֶּרֶךְ סוֹלָם הַקָּבוּעַ לְבַיְסִית תַּחַת הָעֲלִיָּה וְיוֹרְדִים לְעֲלִיָּה הַנִּפְתַּחַת וּמִשָּׁם יֵרֵד לְבַיִת בְּסוֹלָם: **עֲלִיָּה קְבִילָה עֲלֵיהוּ.** לְעֲלוֹת דֶּרֶךְ סוֹלָם וְלִיכָּנֵס לְפֶתַח וְלִדּוֹר לְמַעְלָה אֲבָל טוֹרַח שֶׁל עֲלִיָּה וִירִידָה לֹא קְבִילִית עָלָיו: **שְׁתֵּי עֲלִיּוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ מְהוּ.** וְהִגְמָרָא מְפָרֵשׁ לְבַעְיָא וְאַזִיל: **אִיפְּחִית עֲלִיָּה עֲלִיּוֹנָה.** וְהוּא שֶׁבָּר הָעֲלִיּוֹנָה פְּשׁוּט לִי דְּדֶרֶךְ בְּתַחְתּוֹנָה דְּכ"ש הָכָא עַדִיפָא לֵיהּ: **אֶלָּא אִיפְּחִית תַּחְתּוֹנָה.** וְהוּא שֶׁבָּר אֶת הַתַּחְתּוֹנָה מֵהֶ דְּנִידְחֵיהּ מִשְּׁכִיר אֲצֶל הָעֲלִיּוֹנָה אוֹ נָבוֹהַּ אֶת הַמִּשְׂכִּיר וְיָדוּר עִמּוֹ בְּבַיִת: **חָצֵר עֲלִיָּה.** מַעֲלָה: **קִינִים וּטְנָאִים.** מַעֲשֵׂה תַּרְקַר כְּעֵין מַחֲצֹלֶת שְׁקוּרִין קלידי"ש: **וּכְמִינֵי אֲבַר רֵישׁ לְקִישׁ.** שֵׁם חָכָם תַּלְמִידוֹ שֶׁל רֵישׁ לָקִישׁ: לְוִיחִין. פלנק"ש בְּלַע"ז מִנְסָרִים שֶׁל אֶרֶז: **אִיפְּחִית מַעֲזִיבָה.** וְהַתַּקְרָה קַיֶּימֶת אֶלָּא שֶׁהַמַּיִם שׁוֹתְתִין וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים הֲוֵי וְלֹאו שׁוֹבֵר וּמַשְׁכִּיר הֲוֵי אֶלָּא בֵּית שֶׁל זֶה וְהָעֲלִיָּה שֶׁל זֶה: **וְיוֹסֵף הוֹרֵד.** תַּרְגּוּמוֹ אִיחֲתִת רַבִּי חִיָּיא ב"ר יוֹסֵי אָמַר תַּחְתּוֹן וְכוּ': **בְּפֵלוּגְתָּא דְּ דִּי' יוֹסֵי וְרַבָּנָן.** דְּמַתְנִיתִין דְּס"ד דְּהָא דְּקָאָמַר ר' יוֹסֵי הָעֲלִיּוֹן נוֹתֵן אֶת הַמַּעֲזִיבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ מֵימֵיהֶן אֶת הַתַּחְתּוֹן הוּא דְּקָסָבַר עַל הַמְזִיק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ הַתַּחְתּוֹן נוֹתֵן תַּרְקַר שֶׁהֲרֵי הַשִּׂכָּר לוֹ מְקוּם לְגוּר וְת"ק סָבַר עַל הַנִּזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ הַלְכָךְ מַעֲזִיבָה נָמֵי עַל הַתַּחְתּוֹן לְעִבּוּב הַמַּיִם שֶׁלֹּא יֵרְדוּ עָלָיו; **וְתִיסְבָּרָא דְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן.** דְּהָכָא בְּהֶזֵּיקָא דְּתַחְתּוֹן פְּלִיגִי וּמַעֲזִיבָה זוֹ לְעִבּוּב הַמַּיִם וּלְשִׁבְיל נִזְקֵי הַתַּחְתּוֹן: **אִיבָּעֵא שַׁמְעִינָן לָהּ.** דְּ' יוֹסֵי סָבַר עַל הַנִּזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ: **מִן הַבּוֹר.** שֶׁהַשָּׁרָשִׁין מִתְפַּשְׁטִין וְנוֹקְבִין בְּבוֹתְלֵי הַבּוֹר וּמַחֲלִידִין אֶת הַקֶּרְקַע וְהַכְּתָלִים נוֹפְלִים: חָרִיב וְשַׁקְמָה. יֵשׁ לָהֶן שָׁרָשִׁין יְתֵירִין וַאֲרוּכִין מִשֶּׁאָר אִילָנוֹת: **בֵּין מִלְּמַעְלָה.** בֵּין שֶׁהָאִילָן נָמוּךְ מִן הַבּוֹר שֶׁקַּרְקַעִית הַבּוֹר לְמַעְלָה מִשָּׁרְשֵׁי הָאִילָן שֶׁהָאִילָן נָטוּעַ בִּבְקָעָה וְהַבּוֹר בְּהָר וְהֵתֵם מְפָרֵשׁ מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲלִידִין אֶת הַקֶּרְקַע וּמַעֲלִין עָפָר וּמְקַלְקְלִין קַרְקַעִיתוֹ שֶׁל בּוֹר: **מִן הַצַּד.** שֶׁשִּׁנֵּיהֶם בְּקַרְקַע הַשְּׁוָה: **נוֹתֵן דָּמִים.** בְּעַל הַבּוֹר לְבַעַל הָאִילָן: **אֶלָּא אִי אִיבָּא לְמֵימַר פְּלִיגִי.** אִם יֵשׁ לְתָלוֹת פְּלוּגְתָּא דְּהָנֵי אָמוֹרָאֵי דִּלְעֵיל בְּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי: **בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן דְּהָתָם הוּא דְּפְלִיגִי.** מ"ד עַל הָעֲלִיּוֹן לְתַקֵּן כְּרַבָּנָן וּמ"ד עַל הַתַּחְתּוֹן כְּרַבִּי יוֹסֵי: **בָּהֶזֵּיקָא דְּתַקְרָה.** וּכְשֶׁאֵין הַתַּחְתּוֹן צוֹעֵק שֶׁאֵינוֹ חֵשׁ לְמֵימֵי אֶלָּא הָעֶלְיוֹן צוֹעֵק וְאוֹמֵר כְּשֶׁאֵנִי דּוֹרֵךְ עַל הַנְּסָרִים הֵם מְנַעֲנְעִים וְאֵנִי דּוֹאֵג שֶׁמָּא תִּתָּפֵךְ אַחַד מִכֶּן וְתַחְתַּי אוֹ תִּשָּׁמֵט מִן הַקּוֹרָה וְאָפוֹל: **חִוּזְקֵי תַּקְרָה הוּא.** מֵאוֹתָם שֶׁהוּא טָח בְּטִיט אֵין הַנְּסָרִים נִדָּין מִמְּקוֹמָן: **אֲשִׁוֵּי גּוּמּוֹת הוּא.** דְּחִוּזְקֵי תַּקְרָה סָגֵי לֵיהּ בִּיתֵּידוֹת שְׁקוּרִין קבליי"ש בְּלַע"ז: **אִינִי וְהָאָמַר רַב אַשֵׁי וְבוּ'.** אַדַּרְבֵּי חִיָּיא בַּר יוֹסֵי פָּרִיךְ דְּאָמַר עַל הַתַּחְתּוֹן לְתַקֵּן וְאוֹקֹימְנָא כְּרַבִּי יוֹסֵי וְהָא מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בְּגִירֵי דִּילֵיהּ אע"ג דְּאָמַר עַל הַנִּיזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ דְּה"מ הֵיכִי דְּלָאו אָדָם עַצְמוֹ מַזִּיק כְּגוֹן אִילָן וּבוֹר שֶׁבְּשָׁעַת נִטִּיעָתָן אֵינוֹ מַזִּיק אֶלָּא הַשָּׁרָשִׁים גִּדִּילִין וּמִתְפַּשְׁטִין לְאַחַר זְמַן אֲבָל הֵיכָא דְּאָדָם עַצְמוֹ מַזִּיק וְחוֹזֵק בּוֹ חִצִּיו כְּגוֹן הָכָא שֶׁשּׁוֹפֵךְ הַמַּיִם עַל רֹאשׁוֹ מוֹדֶה הוּא דְּלֹא גָּרְמָה דִּינְקִין הוּא דְּהִתְפְּשׁוּ אֶלָּא מַזִּיק מֵעֹמֶד הוּא וְאָדָם מוּעָד לְעוֹלָם עַד וְיָשֵׁן שׁוֹגֵג וּמְזִיד: **דְּפֵסְקֵי וְיָדֵד בְּפֵלִי.** לֹא הָיְתָה מְקוֹם רְחִיצַת יָדַיִם שֶׁל עֶלְיוֹן עַל מְקוֹם נְזִקֵי תַּחְתּוֹן אֶלָּא בְּמָקוֹם אַחֵר מִשָּׁם הֵן נִמְשָׁכִין עַד שְׁנוּפִים בְּמָקוֹם שֶׁמַּזִּיקִין: **מתני' שֶׁל שְׁנַיִם.** בֵּית שֶׁל זֶה וְהָעֲלִיָּה שֶׁל זֶה שֶׁחָלְקוּ בֵּינֵיהֶן אֲבָל **בַּעַל הָעֲלִיָּה לְבַעַל הַבַּיִת לְבָנוֹת.** הַחוֹמָה הַתַּחְתֶּרֶת הַמְּוּסָקִין עָלֶיהָ לִבְנוֹת וְהוּא יְבַנֶּה הַחוֹמָה מִן הַתַּקְרָה הָעֶלְיוֹנָה וּלְמַעְלָה וְתַקְרָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹ: **עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ יְצִיאוֹתָיו.** וְאוֹתוֹ יֵצֵא מִמֶּנּוּ וְיִבְנֶה עֶלְיוֹנָה: **אָמַר ר' יְהוּדָה אַף זֶה דַּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ חֲבֵרוֹ.** אִם כֵּן הוּא אַף בַּעַל הָעֲלִיָּה הַתַּחְתּוֹנָה **עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ יְצִיאוֹתָיו.** וְאוֹתוֹ יֵצֵא מִמֶּנּוּ וְיִבְנֶה עֶלְיוֹנָה: **אָמַר ר' יְהוּדָה אַף זֶה דַּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ חֲבֵרוֹ.** אִם כֵּן הוּא אַף בַּעַל הָעֲלִיָּה שֶׁכָּבַר אֵינוֹ יָכוֹל לִבְנוֹת עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו: **בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת וְאֶת הָעֲלִיָּה מְקָרֶה אֶת הָעֶלְיוֹנָה וְיוֹשֵׁב בַּבַּיִת עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו:** גמ'

כְּשֶׁהוּא דָּר לְבַדּוֹ הוּא דַּר כְּדַמַּעֲקָרָא אוֹ דִלְמָא שְׁנֵיהֶם דָּרִין דְּאַדַּעְתָּא לְאַפְקָנֵן לֹא אָגְרֵי לָךְ אִם תִּמְצָא לוֹמַר שְׁנֵיהֶם דָּרִין בּוֹ כְּשֶׁהוּא מְשַׁתַּמֵּשׁ דֶּרֶךְ פְּתָחִים מְשַׁתַּמֵּשׁ אוֹ דֶּרֶךְ גִּנָּן מְשַׁתַּמֵּשׁ מִי אָמַר כְּדַמַּעֲקָרָא מַה מְּצִינוּ דֶּרֶךְ גִּנָּן הַשְׁתָּא נָמֵי דֶּרֶךְ גִּנָּן אוֹ דִלְמָא מִכְּלִי עָלֶיהָ קָבִילִי עָלַאי עֲלֵיהָ וִירִידָה לֹא קָבִילִי עָלַאי אִם תִּמְצָא לוֹמַר מִכְּלִי אָמַר לֵיהּ עֲלֵיהָ וִירִידָה לֹא קָבִילִי עָלַאי שְׁתֵּי עֲלִיּוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ מְהוּ אִיפְּחִית עֲלִיּוֹנָה נָחִית וְדַר בַּתַּחְתּוֹנָה אִיפְּחִית תַּחְתּוֹנָה מְהוּ לְמֵימַלַּךְ לְגַמְרֵי בְּעֲלִיּוֹנָה מִי אָמְרִינַן דְּא"ל שֵׁם עֲלֵיהָ קְבִילִית עָלָךְ אוֹ דִלְמָא חַד קָבִיל עֲלֵיהּ שְׁתֵּי עֲלִיּוֹת לֹא קָבִיל עֲלֵיהּ תִּיקוּ: רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר הַתַּחְתּוֹן נוֹתֵן אֶת הַתַּקְרָה כוּ': מַאי תִּקְרָה רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אָמַר קִינִּים וּטְנָאִין וּכְמִינֵי אֲבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְוָוחִים וְלֹא פְּלִיגִי מַר כִּי אִתְרֵיהּ וּמַר כִּי אִתְרֵיהּ הָנְהוּ בֵּי תְּרֵי דַּהֲווּ דַּיְירֵי חַד עִילָּאי וְחַד תַּתָּאי אִיפְּחִית מַעֲזִיבָה כִּי מָשֵׁי מָיָא עִילָּאי אָזְלִי וּמִיזְּקִי לְתַתָּאי (מִי מְתַקֵּן) ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר הָעֶלְיוֹן מְתַקֵּן וְר' אֶלְעָזָר מִשּׁוּם ר' חִיָּיא בְּר' יוֹסֵי אָמַר הַתַּחְתּוֹן מְתַקֵּן וְסֵימָן וְיוֹסֵף הוֹרֵד מִצָּרִימָה לֵימָא ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן קָמִיפְלְגֵי לְמַאן דְּאָמַר הָעֶלְיוֹן מְתַקֵּן קָסָבַר עַל הַמַּזִּיק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מִן הַנִּיזָּק וּמַאן דְּאָמַר תַּחְתּוֹן מְתַקֵּן קָסָבַר עַל הַנִּיזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ מִן הַמַּזִּיק וְתִיסְבְּרָא רַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן לְעִנְיַן נִזְקֵי פְּלִיגִי וְהָא אִיפְּכָא שְׁמַעְנָן לְהוּ דְּתָנֵן מְרַחִיקִין אֶת הָאִילָן מִן הַבּוֹר עֲשָׂרִים וְחָמֵשׁ אַמָּה וּבְחָרוּב וּבִשְׁקָמָה חֲמִשִּׁים אַמָּה בֵּין מִלְּמַעְלָה בֵּין מִן הַצַּד אִם הַבּוֹר קָדֵם קוֹצֵץ וְנוֹתֵן דָּמִים אִם הָאִילָן קָדַם לֹא יְקוֹץ כֻּפַּק זֶה קָדַם כֻּפַּק זֶה קָדַם לֹא יְקוֹץ רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אע"פ שֶׁהַבּוֹר קוֹדֶמֶת לָאִילָן לֹא יְקוֹץ שֶׁזֶּה חוֹפֵר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְזֶה נוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ אַלְמָא ר' יוֹסֵי כָּסָבר עַל הַנִּיזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ וְרַבָּנָן סְבְרֵי עַל הַמַּזִּיק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ אֶלָּא אִי אִיפָּא לְמֵימַר פְּלִיגִי בְּפְלוּגְתָּא דְּר' יוֹסֵי וְרַבָּנָן דְּהָתָם קָמִיפְלְגֵי וְרַבִּי יוֹסֵי בְּחִוּזֵּק תִּקְרָה כְּמַאי דְּפְלִיגִי רַבָּנָן סְבְרֵי מַעֲזִיבָה אֲחוּזֵּי תִּקְרָה הוּא וְאַחוּזֵּי תִּקְרָה עַל הַתַּחְתּוֹן בָּעֵי לְאַחוּזֵּי וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר מַעֲזִיבָה אֲשִׁוּיֵי גּוּמּוֹת הוּא וְאֲשִׁוּיֵי גּוּמּוֹת עַל הָעֶלְיוֹן לְאֲשׁוּיֵי אִינִי וְהָאָמַר רַב אַשֵׁי כִּי הֲוִינָא בֵּי רַב כַּהֲנָא הֲוָה אָמְרִינָן מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בְּגִירֵי דִּילֵיהּ דְּפַסְקֵי מַיָּא וְיָדֵד נָפֵל: **מתני' הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנָּפַל אָמַר בַּעַל הָעֲלִיָּה לְבַעַל הַבַּיִת לִבְנוֹת וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לִבְנוֹת חַיֵּי בַּעַל הָעֲלִיָּה בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת וְדַר בְּתוֹכָהּ עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו ר' יְהוּדָה אוֹמֵר אַף זֶה דַּר בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ כְּדֵי בְּנִגְלָל אֲבִירִין אֲבָל בַּעַל הָעֲלִיָּה לִבְנוֹת. הַחוֹמָה הַתַּחְתֶּרֶת הַמְּוּסָקִין עָלֶיהָ לִבְנוֹת וְהוּא יְבַנֶּה הַחוֹמָה מִן הַתַּקְרָה הָעֶלְיוֹנָה וּלְמַעְלָה וְתַקְרָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹ: עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ יְצִיאוֹתָיו. וְאוֹתוֹ יֵצֵא מִמֶּנּוּ וְיִבְנֶה עֶלְיוֹנָה: אָמַר ר' יְהוּדָה אַף זֶה דַּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ חֲבֵרוֹ. אִם כֵּן הוּא אַף בַּעַל הָעֲלִיָּה בְּלֹא הֵכִי לֹא הֲוֵי בָּנֵי לָהּ אֵיהוּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר בְּדוֹמֶה לְמִי שֶׁהוּא דָּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ חוֹזֵר מֵעוֹתָיו לְזֶה שֶׁהוּא דָּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְאִי נָמֵי זֶה לֹא חָסַר דְּהָא בְּלֹא הֵכִי לֹא הֲוֵי בָּנֵי לָהּ אֵיהוּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר וְאִי לֹא מֵיחֲזֵי כַּרְבִּית. אִם כֵּן הוּא אַף בַּעַל הָעֲלִיָּה שֶׁכָּבַר אֵינוֹ יָכוֹל לִבְנוֹת עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו: בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת וְאֶת הָעֲלִיָּה מְקָרֶה אֶת הָעֶלְיוֹנָה וְיוֹשֵׁב בַּבַּיִת עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו: **בַּתְּחִלָּה הָיָה דַּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְעַכְשָׁיו הוּא דַּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ חֲבֵרוֹ: **אִיפְּחִית** תַּחְתּוֹנָה מְהוּ לְמֵידַר בָּעֲלִיּוֹנָה. וְא"ת אִי דְּאָמַר לֵיהּ עֲלִיָּה שְׁתַּחַת עֲלִיָּה זוֹ אֲנִי מַשְׂכִּיר לָךְ פְּשִׁיטָא שֶׁיְּדִירָה בָּעֲלִיּוֹנָה שֶׁשִּׁעְבּוּד לוֹ וְאִי אָמַר שֶׁעַל גַּבֵּי בַּיִת זֶה אֲנִי מַשְׂכִּיר לָךְ פְּשִׁיטָא שֶׁלֹּא יָכוֹל לְסַלְקוֹ לְיוֹם לְמַעְלָה אֲבָל טוֹרַח שֶׁל עֲלִיָּה וִירִידָה לֹא קְבִילִי עָלָיו: **שְׁתֵּי עֲלִיּוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ מְהוּ.** וְהִגְמָרָא מְפָרֵשׁ לְבַעְיָא וְאַזִיל: **אִיפְּחִית עֲלִיָּה עֲלִיּוֹנָה.** וְהוּא שֶׁבָּר הָעֲלִיּוֹנָה פְּשׁוּט לִי דְּדֶרֶךְ בְּתַחְתּוֹנָה דְּכ"ש הָכָא עַדִיפָא לֵיהּ: **אֶלָּא אִיפְּחִית תַּחְתּוֹנָה.** וְהוּא שֶׁבָּר אֶת הַתַּחְתּוֹנָה מֵהֶ דְּנִידְחֵיהּ מִשְּׁכִיר אֲצֶל הָעֲלִיּוֹנָה אוֹ נָבוֹהַּ אֶת הַמִּשְׂכִּיר וְיָדוּר עִמּוֹ בְּבַיִת: **חָצֵר עֲלִיָּה.** מַעֲלָה: **קִינִים וּטְנָאִים.** מַעֲשֵׂה תַּרְקַר כְּעֵין מַחֲצֹלֶת שְׁקוּרִין קלידי"ש: **וּכְמִינֵי אֲבַר רֵישׁ לְקִישׁ.** שֵׁם חָכָם תַּלְמִידוֹ שֶׁל רֵישׁ לָקִישׁ: לְוִיחִין. פלנק"ש בְּלַע"ז מִנְסָרִים שֶׁל אֶרֶז: **אִיפְּחִית מַעֲזִיבָה.** וְהַתַּקְרָה קַיֶּימֶת אֶלָּא שֶׁהַמַּיִם שׁוֹתְתִין וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ הַפְּתָחִים הֲוֵי וְלֹאו שׁוֹבֵר וּמַשְׁכִּיר הֲוֵי אֶלָּא בֵּית שֶׁל זֶה וְהָעֲלִיָּה שֶׁל זֶה: **וְיוֹסֵף הוֹרֵד.** תַּרְגּוּמוֹ אִיחֲתִת רַבִּי חִיָּיא ב"ר יוֹסֵי אָמַר תַּחְתּוֹן וְכוּ': **בְּפֵלוּגְתָּא דְּ דִּי' יוֹסֵי וְרַבָּנָן.** דְּמַתְנִיתִין דְּס"ד דְּהָא דְּקָאָמַר ר' יוֹסֵי הָעֶלְיוֹן נוֹתֵן אֶת הַמַּעֲזִיבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַזִּיקוּ מֵימֵיהֶן אֶת הַתַּחְתּוֹן הוּא דְּקָסָבַר עַל הַמַּזִּיק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ הַתַּחְתּוֹן נוֹתֵן תַּרְקַר שֶׁהַשִּׂכָּר לוֹ מְקוֹם לָגוּר וְת"ק סָבַר עַל הַנִּזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ הַלְכָךְ מַעֲזִיבָה נָמֵי עַל הַתַּחְתּוֹן לְעִבּוּב הַמַּיִם שֶׁלֹּא יֵרְדוּ עָלָיו; **וְתִיסְבָּרָא** דְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן. דְּהָכָא בְּהֶזֵּיקָא דְּתַחְתּוֹן פְּלִיגִי וּמַעֲזִיבָה זוֹ לְעִבּוּב הַמַּיִם וּלְשִׁבְיל נִזְקֵי הַתַּחְתּוֹן: **אִיבָּעֵא שַׁמְעִינָן לָהּ.** דְּ' יוֹסֵי סָבַר עַל הַנִּזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ: **מִן הַבּוֹר.** שֶׁהַשָּׁרָשִׁין מִתְפַּשְׁטִין וְנוֹקְבִין בְּבוֹתְלֵי הַבּוֹר וּמַחֲלִידִין אֶת הַקֶּרְקַע וְהַכְּתָלִים נוֹפְלִים: חָרִיב וְשַׁקְמָה. יֵשׁ לָהֶן שָׁרָשִׁין יְתֵירִין וַאֲרוּכִין מִשֶּׁאָר אִילָנוֹת: **בֵּין מִלְּמַעְלָה.** בֵּין שֶׁהָאִילָן נָמוּךְ מִן הַבּוֹר שֶׁקַּרְקַעִית הַבּוֹר לְמַעְלָה מִשָּׁרְשֵׁי הָאִילָן שֶׁהָאִילָן נָטוּעַ בִּבְקָעָה וְהַבּוֹר בְּהָר וְהֵתֵם מְפָרֵשׁ מִפְּנֵי שֶׁמַּחֲלִידִין אֶת הַקֶּרְקַע וּמַעֲלִין עָפָר וּמְקַלְקְלִין קַרְקַעִיתוֹ שֶׁל בּוֹר: **מִן הַצַּד.** שֶׁשִּׁנֵּיהֶם בְּקַרְקַע הַשְּׁוָה: **נוֹתֵן דָּמִים.** בְּעַל הַבּוֹר לְבַעַל הָאִילָן: **אֶלָּא אִי אִיבָּא לְמֵימַר פְּלִיגִי.** אִם יֵשׁ לְתָלוֹת פְּלוּגְתָּא דְּהָנֵי אָמוֹרָאֵי דִּלְעֵיל בְּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי: **בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנָן דְּהָתָם הוּא דְּפְלִיגִי.** מ"ד עַל הָעֲלִיּוֹן לְתַקֵּן כְּרַבָּנָן וּמ"ד עַל הַתַּחְתּוֹן כְּרַבִּי יוֹסֵי: **בָּהֶזֵּיקָא דְּתַקְרָה.** וּכְשֶׁאֵין הַתַּחְתּוֹן צוֹעֵק שֶׁאֵינוֹ חֵשׁ לְמֵימֵי אֶלָּא הָעֶלְיוֹן צוֹעֵק וְאוֹמֵר כְּשֶׁאֵנִי דּוֹרֵךְ עַל הַנְּסָרִים הֵם מְנַעֲנְעִים וְאֵנִי דּוֹאֵג שֶׁמָּא תִּתָּפֵךְ אַחַד מִכֶּן וְתַחְתַּי אוֹ תִּשָּׁמֵט מִן הַקּוֹרָה וְאָפוֹל: **חִוּזְקֵי תַּקְרָה הוּא.** מֵאוֹתָם שֶׁהוּא טָח בְּטִיט אֵין הַנְּסָרִים נִדָּין מִמְּקוֹמָן: **אֲשִׁוֵּי גּוּמּוֹת הוּא.** דְּחִוּזְקֵי תַּקְרָה סָגֵי לֵיהּ בִּיתֵּידוֹת שְׁקוּרִין קבליי"ש בְּלַע"ז: **אִינִי וְהָאָמַר רַב אַשֵׁי וְבוּ'.** אַדַּרְבֵּי חִיָּיא בַּר יוֹסֵי פָּרִיךְ דְּאָמַר עַל הַתַּחְתּוֹן לְתַקֵּן וְאוֹקֹימְנָא כְּרַבִּי יוֹסֵי וְהָא מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בְּגִירֵי דִּילֵיהּ אע"ג דְּאָמַר עַל הַנִּיזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ הַתַּחְתּוֹן לְעִנְיַן נִזְקֵי פְּלִיגִי וְהָא אִיפְּכָא שְׁמַעְנָן לְהוּ דְּתָנֵן מְרַחִיקִין אֶת הָאִילָן מִן הַבּוֹר עֲשָׂרִים וְחָמֵשׁ אַמָּה וּבְחָרוּב וּבִשְׁקָמָה חֲמִשִּׁים אַמָּה בֵּין מִלְּמַעְלָה בֵּין מִן הַצַּד אִם הַבּוֹר קָדֵם קוֹצֵץ וְנוֹתֵן דָּמִים אִם הָאִילָן קָדַם לֹא יְקוֹץ כֻּפַּק זֶה קָדַם כֻּפַּק זֶה קָדַם לֹא יְקוֹץ רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אע"פ שֶׁהַבּוֹר קוֹדֶמֶת לָאִילָן לֹא יְקוֹץ שֶׁזֶּה חוֹפֵר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְזֶה נוֹטֵעַ בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ אַלְמָא ר' יוֹסֵי כָּסָבר עַל הַנִּיזָּק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ וְרַבָּנָן סְבְרֵי עַל הַמַּזִּיק לְהַרְחִיק אֶת עַצְמוֹ אֶלָּא אִי אִיפָּא לְמֵימַר פְּלִיגִי בְּפְלוּגְתָּא דְּר' יוֹסֵי וְרַבָּנָן דְּהָתָם קָמִיפְלְגֵי וְרַבִּי יוֹסֵי בְּחִוּזֵּק תִּקְרָה כְּמַאי דְּפְלִיגִי רַבָּנָן סְבְרֵי מַעֲזִיבָה אֲחוּזֵּי תִּקְרָה הוּא וְאַחוּזֵּי תִּקְרָה עַל הַתַּחְתּוֹן בָּעֵי לְאַחוּזֵּי וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר מַעֲזִיבָה אֲשִׁוּיֵי גּוּמּוֹת הוּא וְאֲשִׁוּיֵי גּוּמּוֹת עַל הָעֶלְיוֹן לְאֲשׁוּיֵי אִינִי וְהָאָמַר רַב אַשֵׁי כִּי הֲוִינָא בֵּי רַב כַּהֲנָא הֲוָה אָמְרִינָן מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי בְּגִירֵי דִּילֵיהּ דְּפַסְקֵי מַיָּא וְיָדֵד נָפֵל: **מתני' הַבַּיִת וְהָעֲלִיָּה שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁנָּפַל אָמַר בַּעַל הָעֲלִיָּה לְבַעַל הַבַּיִת לִבְנוֹת וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לִבְנוֹת חַיֵּי בַּעַל הָעֲלִיָּה בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת וְדַר בְּתוֹכָהּ עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו ר' יְהוּדָה אוֹמֵר אַף זֶה דַּר בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ כְּדֵי בְּנִגְלָל אֲבִירִין אֲבָל בַּעַל הָעֲלִיָּה לִבְנוֹת. הַחוֹמָה הַתַּחְתֶּרֶת הַמְּוּסָקִין עָלֶיהָ לִבְנוֹת וְהוּא יְבַנֶּה הַחוֹמָה מִן הַתַּקְרָה הָעֶלְיוֹנָה וּלְמַעְלָה וְתַקְרָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹ: עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ יְצִיאוֹתָיו. וְאוֹתוֹ יֵצֵא מִמֶּנּוּ וְיִבְנֶה עֶלְיוֹנָה: אָמַר ר' יְהוּדָה אַף זֶה דַּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ חֲבֵרוֹ. אִם כֵּן הוּא אַף בַּעַל הָעֲלִיָּה בְּלֹא הֵכִי לֹא הֲוֵי בָּנֵי לָהּ אֵיהוּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר בְּדוֹמֶה לְמִי שֶׁהוּא דָּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ חוֹזֵר מֵעוֹתָיו לְזֶה שֶׁהוּא דָּר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְאִי נָמֵי זֶה לֹא חָסַר דְּהָא בְּלֹא הֵכִי לֹא הֲוֵי בָּנֵי לָהּ אֵיהוּ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר וְאִי לֹא מֵיחֲזֵי כַּרְבִּית. אִם כֵּן הוּא אַף בַּעַל הָעֲלִיָּה שֶׁכָּבַר אֵינוֹ יָכוֹל לִבְנוֹת עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו: בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת וְאֶת הָעֲלִיָּה מְקָרֶה אֶת הָעֶלְיוֹנָה וְיוֹשֵׁב בַּבַּיִת עַד שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֶת יְצִיאוֹתָיו: גמ'

בְּשְׁלֹשָׁה מקומות שָׁנָה ר' יְהוּדָה אסור לְאָדָם שיַּחֲזִיק ממָמוֹן חֲבֵירוֹ שֹׁלא מִדַּעְתּוֹ.
אע"פ שֶׁמִּן הַדִּין הָיָה נִרְאֶה לוֹמַר שֶׁיִּהְיֶה הָדֵא דְּאע"ג דְּזֶה נֶהֱנֶה וְזֶה לֹא חָסֵר
אַפִּי' הָכִי תִּיקְּנוּ חֲכָמִים שֶׁיְּהֵא הַיַּיִן דְּאִין לוֹ לֵיתְנוּת מְמֻמָּן חֲבֵירוֹ שֹׁלא מִדַּעְתּוֹ וְאֵיזֶהוּ דְּאָמַר
רַבִּי יְהוּדָה אם הַשְׁבָּח כו' דְּאע"ג דְּגוֹלֵן קוֹנֶה תִּקְּנוּ בִּשְׁנֵי הַכָּא תִּקְּנוּ דִּילְמָא לֵיקְנֵי בֵּין שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּין
לְגוֹזֵל וְלִקָּנוֹת מִשּׁוּם דְּאִין לוֹ לֵיתְנוּת מְמֻמָּן חֲבֵירוֹ
שֶׁחֲבֵירוֹ לְבֵיאוֹ מִן הַשּׁוּק וְטָרַח בּוֹ בְּדִפְרִישׁ בְּקִמְנְטָ:
וְא"ת לְפִי מַאי דְּס"ד הַשְׁתָּא דְּטַעְמָא מִשּׁוּם דְּאָסוּר
שֶׁהָיָה מְמֻמָּן חֲבֵירוֹ וְלֹא מִשּׁוּם דְּכָל הַמְּשַׁנֶּה יָדוֹ
עַל הַתַּחְתּוֹנָה נִהי דְּלֹא קָנֵי בִּשְׁנֵי מִשּׁוּם
שֶׁהַבְּעָלִים טָרְחוּ לְהָבִיאוֹ מִן הַשּׁוּק מ"מ לֹא הָוֵה
לֵיהּ לְמֵימַר יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה וְאוֹרֵי' דְּהַמַּ"ל
וְלִיטַעֲמֵיךְ א"נ מִן הַדִּין לֹא קָנוּ בִּשְׁנֵי בֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ
מִתְכַּוֵּין לִקְנוֹת וּמִיהוּ מ"מ הָיָה לוֹ לֵיתֵן שָׂכָר כְּפִי
מַה שֶּׁהִשְׁבִּיחוּ בִּבְצִיעַת שְׂחוֹר וְרָבֶנוּ תִּקְּנוּ שֹׁלא
יְהֵא מְמֻמָּן חֲבֵירוֹ שֹׁלא מִדַּעְתּוֹ דְּהֵיינוּ בִּבְצִיעַת
הַשְׂחוֹר שֶׁעֲשָׂה שֹׁלא מִדַּעְתּוֹ הִלְכָךְ יָדוֹ עַל
הַתַּחְתּוֹנָה וְגַם מִשְׁלִישׁ שִׁקְּרוּ נַמִּי אע"ג דְּאִסְמַכְתָּא
קָנֵיא הָכָא בֵּיוָן שֶׁאֵין זוֹ מַתָּנָה גְּמוּרָה שֶׁאֵין נוֹתְנָהּ
בְּלֵב שָׁלֵם תִּקְּנוּ חֲכָמִים שֹׁלא יְהֵא מְלֻוָּה מְלֻוָּה הַיְמֵנוּ:
אִם הַשְׁבָּח יָתֵר עַל הַיְצִיאָה. פֵּ' בִּירוּשַׁלְמִי בְּפֶרֶק
הַגּוֹזֵל קַמָּא (ב"ק דף ק: ד"ה אם):
לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה מֵאי. אֵין נִרְאֶה לְר"י פֵּירוּשׁ
הַקּוּנְטְ' שֶׁפֵּי' שֶׁבְּעַת"ב רוֹצֶה לְמכּוֹר אֶת
הַקַּרְקַע דְּבָהָא לֹא קָמְבָעֵי לֵיהּ דְּפָשִׁיטָא דְּאִין
יָכוֹל לְמוֹכְרוֹ שֶׁהֲרֵי מְשׁוּעְבָּד לָזֶה לִבְנוֹת עֲלֵיהֶם שָׁם
בְּשִׁירָצָה וְאִי רוֹצֶה לְמכּוֹר הַקַּרְקַע לְעֲשׂוֹת הַבַּיִת
וְאִין מוֹכֵר אֶלָּא בְּחַ שִׁיש לוֹ בְּתוֹכָהּ הָא נַמִּי פְּשִׁיטָא
שֶׁבְּעֵינָן זֶה יָכוֹל לְמוֹכְרָהּ דְּלָמָה לֹא יִמְכּוֹר כְּחַ שִׁיש
לוֹ בָּהּ אֶלָּא נִרְאֶה לְר"י דְּמִירֵירִי שֶׁרוֹצֶה בְּעַת"ב
לְזוֹרְעָהּ וּבְעַל עֲלֵיהֶם אָמַר גַּם אֲנִי אוֹרֵע שָׁנָה לִי
הַקַּרְקַע מִשּׁוּעְבָּד לָעֲלִיָּה אוֹ דִּלְמָא מֵעֵי א"ל הַיְאַךְ
אֵין לְךָ כְּלוּם בְּקַרְקַע אֶלָּא לְעִנְיַן הָעֲלִיָּה בִּלְבַד:
וְכֵן בֵּית הַבַּד כו'. פֵּ' בְּקוּנְטְרֵס דְּאִיירִי בְּאוֹתָן
שְׁתֵּלְקוּ כְּמוֹ פְּלוֹנְקָא דְּר' יְהוּדָה וְרַבֵּנוּ וְלֹא
בְּשׁוֹבֵר וּמַשְׁכִּיר וְקָצָת קָשֶׁה דְּמִשְּׁמַע דְּמִדְּפְלִינִי
הָכָא רַב וּשְׁמוּאֵל בְּגַמָּרָא דְּמִירֵירִי בְּשׁוֹבֵר וּמַשְׁכִּיר
דְּוַוּעֵיא דְּהָהִיא דְּפְלִינִי לְעֵיל דְּעוֹד אִי בְּאוֹתָן שְׁתֵּלְקוּ
מוּטָל עַל הַתַּחְתּוֹן לִבְנוֹת הַתַּקְרָה אֲמַאי אִצְטְרִיךְ
לְאוּקְמֵי הָהִיא דְּלְעֵיל בִּנְפִחַת הָעֲלִיָּה בְּשׁוֹבֵר
וּמַשְׁכִּיר לוֹקְמָהּ בְּאוֹתָן שְׁתֵּלְקוּ וְאִי הַאי וְכֵן אִנְפַּחַת
הָעֲלִיָּה דְּלְעֵיל קַאֵי אֲמַאי הַפְסִיק בֵּינֵיהֶם וְלֹא
הִסְמִיכָם:
זמן

גמ' אָמַר ר' יוֹחָנָן בְּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת שָׁנָה לָנוּ רַבִּי יְהוּדָה אָסוּר לְאָדָם שֶׁיְּהֵא מְמֻמָּן חֲבֵירוֹ שֹׁלא מִדַּעְתּוֹ. דִּתְנַן אִידָךְ מַה הִיא דִּתְנַן הַנּוֹתֵן צֶמֶר לְצַבּוֹעַ לְצַבּוֹעַ לוֹ אָדוֹם וְצָבְעוֹ שָׁחוֹר וְצָבְעוֹ אָדוֹם ר' מֵאִיר אוֹמֵר נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צִמְרוֹ רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם הַשְׁבַּח יוֹתֵר עַל הַהוֹצָאָה נוֹתֵן לוֹ הֵיצִיאָה וְאִם הַהוֹצָאָה יְתֵירָה עַל הַשְׁבַּח נוֹתֵן לוֹ אֶת הַשְׁבַּח וְאִידָךְ מַאי הִיא דִּתְנַן מִי שֶׁפָּרַע מִקַּצַּת חוֹבוֹ וְהִשְׁלִישׁ אֶת שְׁטָרוֹ וְאָמַר לוֹ אִם אֵין אֲנִי נוֹתֵן לְךָ מִכַּאן וְעַד זְמַן פְּלוֹנִי תֵּן לוֹ שְׁטָרוֹ וְאָמַר לוֹ אִם אֵין אֲנִי נוֹתֵן לְךָ מִכַּאן וְעַד זְמַן פְּלוֹנִי תֵּן לוֹ שְׁטָרוֹ רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יִתֵּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא יִתֵּן אַמַּאי דִּילְמָא עַד כַּאן לֹא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה הָכָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא שֶׁהַרְוִיחַ אי נַמִּי נוֹתֵן לְךָ מִכַּאן וְצָבְעוֹ שָׁחוֹר מִשּׁוּם דְּקָא מְשַׁנֶּה וְהָתַנַּן כָּל הַמְּשַׁנֶּה יָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה וּמִי שֶׁפָּרַע מִקַּצַּת חוֹבוֹ נַמִּי הֲוֵי אַסְמַכְתָּא וְשַׁמְעִינָן לֵיהּ לְ' יְהוּדָה דְּאָמַר לֹא קָנֵי אָמַר רַב אַחָא בַּר אַדָּא מְשַׁמְיֵה דְּעוּלָּא תַּחְתּוֹן הָבָא לְשַׁנּוֹת בְּגִיל שֹׁומְעִין לוֹ בְּגִיזִּת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ בִּכְפִיסִין שׁוֹמְעִין לוֹ בִּלְבֵנִים אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְמַכֵּפַּךְ בַּאֲרִיזִים שׁוֹמְעִין לוֹ בְּשִׂקְמִים אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְמַעֲטָן בַּחֲלוֹנוֹת שׁוֹמְעִין לוֹ לְהַרְבּוֹת בַּחֲלוֹנוֹת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְהַגְבִּיהַּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְמַעֲטָן שׁוֹמְעִין לוֹ לְמַעֲטָן בַּחֲלוֹנוֹת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְהַגְבִּיהַּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ לְמַעֲטָן שׁוֹמְעִין לוֹ אֵין לוֹ לָזֶה וְלֹא לָזֶה מַאי (תַּנְיָא אֵין לוֹ לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה אֵין לוֹ לְבַעַל עֲלִיָּה בְּקַרְקַע כְּלוּם) תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר תַּחְתּוֹן נוֹטֵל שְׁנֵי חֶלְקִים וְהָעֶלְיוֹן שְׁלִישׁ וַאֲחֵרִים אוֹמְרִים תַּחְתּוֹן נוֹטֵל שְׁלֹשָׁה חֶלְקִים וְהָעֶלְיוֹן נוֹטֵל רְבִיעַ אָמַר רַבָּה נְקוֹט דְּרַבִּי בְּיָדָךְ דְּדַיְּנָא הוּא וְנִחַת לְעוּמְקָא דְּדַיְּנָא קָא סָבַר כַּמָּה מַפְסִיד עֲלִיָּה בְּבֵית תִּילְתָא הִלְכָךְ אִית לֵיהּ תִּילְתָא: **מתני'** וְכֵן בֵּית הַבַּד שֶׁהוּא בָּנוּי בְּסֶלַע וְגִינָּה אַחַת עַל גַּבָּיו וְנִפְחַת חֲרֵי בַּעַל הַגִּינָּה יוֹרֵד וְזוֹרֵעַ לְמַטָּה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לְבֵית בַּדּוֹ בְּיָפִין הַכּוֹתֵל וְהָאֵילָן שֶׁנָּפְלוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיקוּ פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם נָתְנוּ לוֹ זְמַן לְקוֹץ אֶת הָאֵילָן וְלִסְתּוֹת אֶת הַכּוֹתֶל וְנָפְלוּ בְּתוֹךְ הַזְּמַן פָּטוּר לְאַחַר הַזְּמַן חַיָּב מִי שֶׁהָיָה כּוֹתְלוֹ סָמוּךְ לְגִינַּת חֲבֵירוֹ וְנָפַל וְאָמַר לוֹ פַּנֵּה אֲבָנֶיךָ וְאָמַר לוֹ הגיעוך

גמ' שֶׁיְּהֵנֶּה מְמֻמָּן חֲבֵירוֹ. שֹׁלא בְּמִנְהָג עַד שֶׁתְּהֵא מִדַּעְתּוֹ וּנוֹחָה לוֹ: נוֹתֵן לוֹ דְּמֵי צִמְרוֹ. צֶמֶר לָבָן כְּמוֹ שֶׁמָּסַר לוֹ דְּקָנֵיא בְּשִׁינּוּי וְנִתְחַיֵּב בְּמִיתָה: **ר' יְהוּדָה אוֹמֵר.** אם כֵּן תֵּדְיֵבוּ נִמְצָא זֶה נֶהֱנֶה שְׁזֶּה הֶבִיאוֹ לוֹ מִן הַשּׁוּק אֶלָּא מְחַיְּבִין לוֹ אֶת הַצֶּמֶר כְּמוֹת שֶׁהוּא צְבוּעַ וְיָדוֹ עַל הַתַּחְתּוֹנָה: **אִם הַשְׁבָּח.** שֶׁהִשְׁבִּיחַ הַצֶּמֶר יֶתֶר עַל הַיְצִיאָה שֶׁהוֹצִיא צֶבַע זֶה בְּסַמְמָנִין וְעֲצִים וְשָׂכַר צָרְווֹ כְּשָׂאָר שְׂכִיר יוֹם: **נוֹתֵן לוֹ אֶת הֵיצִיאָה.** וְלֹא מַה שֶּׁרָאוּי בְּקִבְלָנוּת דְּהַיְנוּ שָׂכָר וְשָׂכָר וְאִם הוֹזִילָה בְּצִבְעָהּ וְכוֹ': **וְהִשְׁלִישׁ אֶת שְׁטָרוֹ.** הִפְקִידוֹ בְּיַד נֶאֱמָן לְפִי שֶׁרָאָה הַלְוֶה שֶׁיְּחַזֵּר וְיִתְבָּעֶנּוּ כָּל הַחוֹב: **וְאָמַר** לו. לְוֶה לְשָׁלִישׁ: **אִם אֵין אֲנִי נוֹתֵן לוֹ.** אֶת הַמּוּתָר מִכאן עַד יוֹם פְּלוֹנִי: **תֵּן לוֹ שְׁטָרוֹ.** וַיְחַזֵּר וְיִתְבַּע הַכֹּל: **וְיִלְמָּא.** לֹא הִיא זוֹ נֶהֱנֶה וְזֶה לֹא חָסֵר לֹא קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא זֶה נֶהֱנֶה וְזֶה חָסֵר הוּא דְּאָמַר וּמַתְנִיתִין זֶה נֶהֱנֶה וְזֶה חָסֵר הוּא דְּאָמַר לֵיהּ בַּעַל הַבַּיִת קָא מְשַׁחֲרַת לְכוֹתְלָאי שְׁאַתָּה בּוֹנֶה חֲדָשִׁים וְיָפִים וְכָל הַדְּמִים עָלַי וְאַתָּה מְשַׁחֵיךְ בְּעֵשֶׂן לְפָנַי יְצִיאָתָךְ: **דַּיְּנָא** לֵיהּ מְשַׁנֶּה. וְהָכָא לָאו שִׁנּוּי הוּא אֶפִילּוּ בַּיִת לְמֵיגַר דְּה"ל נֶהֱנֶה וְזֶה אינו חָסֵר אינו צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר: **וְשַׁמְעִינָן** לֵיהּ וְכוֹ'. הָכָא אִשְׁתְּמִיעִינָן הָכִי: **תַּחְתּוֹן שַׁבָּא לְשַׁנּוֹת.** בִּבְנִין הוֹמָה שֶׁעֲלֶיהָ מִן הַיְסוֹד עַד הַתִּקְרָה: **בְּגִיל שׁוֹמְעִין לוֹ.** אם הָיָה מִתְחִילָּה מֵאבְנֵי גְּזִית וּבָא לְשַׁנּוֹתוֹ בְּשֶׁנִּפְלָה וְלִבְנוֹת בְּאֵבְנֵי גִּיל שׁוֹמְעִין לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְחַזֵּק אֶת הַבִּנְיָן שֶׁהוֹמֹת גְּיִל רְחָבָה מִשֶּׁל גְּזִית טָפַח כִּדְאָמַר בְּפ"ק דְּבָבָא בַּתְרָא (דף ב.) בְּגִיל זֶה נוֹתֵן ג' טְפָחִים וְזֶה נוֹתֵן ג' טְפָחִים וּבְגְזִית זֶה נוֹתֵן טְפָחַיִם וְזֶה נוֹתֵן טְפָחַיִם וּמַחֲצָה וְזֶה נוֹתֵן טְפָחַיִם וּמַחֲצָה וְהָכָא מְפָרֵשׁ גְּיִל אֲבָנִים דְּלֹא מְשַׁפְּיֵין דְּמוּרְשֵׁי דְּיִדְהוּ מִטְּפֵי בָּהּ טָפַח: **בְּכִיסִּים.** אֲרֹחַ חֲצָאי לְבֵינִים וְרֹחַב טָפַח וּמַחֲצָה וְנוֹטֵל אֲרִיחַ מִכאן וַאֲרִיחַ מִכאן וְטָפַח אֲבָנִים דְּקִיקוֹת וְסִיד בֵּינֵיהֶם הֲוֵי עוֹבִי הַחוֹמָה ד' טְפָחִים: **בִּלְבֵנִים.** שְׁלִימוֹת וְאֵין עוֹבִיוֹ שֶׁל כּוֹתֶל אֶלָּא כְּמִדַּת רוֹחְבָן וְהֵן ג' טְפָחִים כְּלֹל הַדִּבּוּר הַתַּחְתּוֹן שֶׁמְּרַחִיב הַבִּנְיָן וּמַחֲזִיקוֹ שׁוֹמְעִין לוֹ אם מַמְעִט חִיזּוּקוֹ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁהָעֶלְיוֹן טוֹעֵן לְמָחר יִפּוֹל וְהָעֶלְיוֹן שֶׁבָּא לְהַכְבִּיד אֶת הַמַּשָּׂא תַּחְתּוֹן מַעֲכִב עָלָיו וְכָל זְמַן שֶׁמַּמְעִט כּוֹבֵד שׁוֹמְעִין לוֹ: **אֲרָזִים.** בְּקוֹרוֹת שֶׁל הַקֶּרֶת תַּחְתּוֹנָה קְמִיירִי וַאֲרָזִים מִתְקַיְּימִין מִן הַשְּׁקִמִּין וּמַשְׁאִין כְּבֵד: **בָּא לְשַׁנּוֹת תַּחְתּוֹן.** מִשּׁקְמִים לַאֲרָזִים שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁמְּהֵנְּהוּ עָלָיו שֶׁמְּתַקְּנִים וְחָזֵק מָקוֹם מִדֶּרֶךְ רַגְלָיו מֵאֲרָזִים לַשְּׁקָמִים אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהֵן נוֹחִין לְהִשָּׁבֵר: לְחֲרִבּוֹת בַּחֲלוֹנוֹת. מַמְעִט חִזּוּק הַבִּנְיָן וְהָעֶלְיוֹן מֵעֲכִב עָלָיו: לְהַגְבִּיהַּ. חֵלֶל הַבַּיִת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁמִּטְרִיחַ אֶת הָעֶלְיוֹן לַעֲלוֹת וְעוֹד שֶׁהַנַּמּוּךְ חָזָק מִן הַגָּבוֹהַּ: **עֶלְיוֹן שַׁבָּא לְשַׁנּוֹת** וְכוֹ'. טַעְמָא דְּכוֹבֵד שׁוֹמְעִין לוֹ מִפְּנֵי שֶׁמַּמְעִט כּוֹבֵד הַמַּשָּׂא וְהַיְכָא דְּמוֹסִיף עַל כּוֹבֶד הַתַּחְתּוֹן מֵעֲכִב עָלָיו שֶׁהַתַּחְתּוֹן אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ אִם תִּפּוֹל הַחוֹמָה שֶׁמָּן

רבינו אמר רבה נקוט דרבי בידך דדיינא הוא ונחית לעומקא דדיינא קא סבר כַּמָּה מַפְסִיד עֲלִיָּה בְּבֵית תִּילְתָא הִלְכָךְ אִית לֵיהּ תִּילְתָא: **מתני'** וְכֵן בֵּית הַבַּד שֶׁהוּא בָּנוּי בְּסֶלַע וְגִינָּה אַחַת עַל גַּבָּיו וְנִפְחַת חֲרֵי בַּעַל הַגִּינָּה יוֹרֵד וְזוֹרֵעַ לְמַטָּה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לְבֵית בַּדּוֹ בְּיָפִין הַכּוֹתֶל וְהָאֵילָן שֶׁנָּפְלוּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיקוּ פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם נָתְנוּ לוֹ זְמַן לְקוֹץ אֶת הָאֵילָן וְלִסְתּוֹת אֶת הַכּוֹתֶל וְנָפְלוּ בְּתוֹךְ הַזְּמַן פָּטוּר לְאַחַר הַזְּמַן חַיָּב מִי שֶׁהָיָה כּוֹתְלוֹ סָמוּךְ לְגִינַּת חֲבֵירוֹ וְנָפַל וְאָמַר לוֹ פַּנֵּה אֲבָנֶיךָ וְאָמַר לוֹ הגיעוך

התַּקְרָה וּלְמַעְלָה: **אין לו לא לזה ולא לזה.** לִבְנוֹת שֶׁעֲנִיִּים הֵם וּבְעַל הַקַּרְקַע רוֹצֶה לְמכּוֹר הַקַּרְקַע: **מאי.** אית לֵיהּ לְבַעַל הָעֲלִיָּה בְּקַרְקַע אוֹ לֹא: **דַּיְּנָא הוּא.** אב"ד הָיָה כִּדְאָמְרִינַן בְּהוֹרָיוֹת בְּפ' בָּתְרָא (דף יג:): **כַּמָּה מַפְסִיד שְׁלִישׁ.** יְמֵי קִיּוּמָהּ הִיא מְמֻהֶרֶת לִיפּוֹל מֵחֲמַת מְשָׁא הָעֲלִיָּה: **מתני'** בֵּית הַבַּד. בֵּית לַעֲצוֹר זֵיתִים וְגִינָּה אַחַת עַל גַּבּוֹ שֶׁתִּקְרַת אָדָם בְּסֶלַע תַּחְתִּיתָהּ כְּגוֹן כִּיפּוֹת וְהָיָה גִּינָּתוֹ לְמַעְלָה וּבֵית בַּדּוֹ מִלְּמַטָּה וּבְשָׁעַת נְטִילַת בָּנָיו זֶה בֵּית הַבַּד וְזֶה גִּינָּה וְנִפְחֲתָה גִּנּוֹ שֶׁל בֵּית הַבַּד וְזֶה הוּא בֵּית הַבַּד שֶׁהוּא מָקוֹם זְרִיעָתוֹ שֶׁל הָעֲלִיוֹן: **בִּיפִּין.** ארקוולט"ו הָעֶלְיוֹן יִתֵּן עָלָיו עָפָר וְיִזְרַע: **פָּטוּר.** מִלְּשַׁלֵּם דְּמִי הַבֶּזֶק אָנוּס הוּא: **נָתְנוּ לוֹ זְמַן.** שֶׁרְאוּהוּ ב"ד שֶׁהִיְּתָה נוֹטָה וְאָמְרוּ לוֹ סְתוֹר: **וְנָפַל.** לְתוֹךְ גִּינָּתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ:

הגיעוך. הם שלקח ונפנה אותן לעצמך: אין שומעין לו. אם אין זה רוצה אין קונה לו דבר הפקר או מתנה: בתבן ובקש. לקטם לו משלו או מן ההפקר: סוכ מה שקטפת יהא שלך: אין שומעין לו. אע"ג דבכל דוכתי אית ליה שוה בכסף הכא גבי פועל בב תליון שברו כתיב (ויקרא יט) מאי דאתני בהדיה משמע: **גמ'** דילית ליה אגרא גבייה. והא אינו חפץ במתנתו והוא מזיקו שמנעו מזרעיה: **אבל פיסא דאית** ליה אגרא גבייה. והא לכופו על שברו והוא אומר לו טול זה בא בפרעון אינקא כו': כתפי רשותיך. מבעל חובך: **פאני אפרי.** אפי' נותן לך סובין קבלם: משום דאית ליה אגרא גבייה. משקיבל עליה קנייה באגריה: **צריכא.** דאין שומעין לו דקנייה ליה חצרו: **והתניא שומעין** לו. לאומר לפועל טול מה שעשית בשכרך: בשל חבירו. שהיתה מלאכת חבירו שומעין לו: בשל הפקר. שומעין לו דא"ל קני ביה את דלדידיה לא קני ליה ר"נ לטעמיה דאמר לעיל (דף י.) המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו נמצא שאין פועלו עליו ואין כאן בל תלין ולא דמי לשל חבירו דהתם ליכא למימר זכי ביה את וכי לא א"ל שברך על בעל הבית על ברחו שברו עליו אבל הכא לא: **איתיביה רבא** לרב נחמן. למימר דפועל לאו בכלל המגביה מציאה לחבירו הוא אלא ביד בעה"ב והקניה בעה"ב בהגבהה דפועל אפילו אמר לו עשה עמי מלאכה סתם וכל שכן **כאן** בהגבהה. ואידי ואידי בשל הפקר מתני' כשעשרו ללקט תבן וקש בהגבהה דפועל וע"כ שברו עליו ובריית' בעה"ב למלאכת הבעה כגון לשמור או להשליך מעליה לארע דליכא הגבהה דא"ל אבתי לא זכי ביה אגא אי לא: שומרי **כפיחים.** של שעורין לצורך מנחת העומר או של חטין לצורך שתי הלחם. **אתה אומר** אינו כאין משל צבור. אם נשמע לך לא יביאו עומר ושתי הלחם משל צבור אלא משל יחיד זה שקנה מן ההפקר בשמירתו דכבירא להו הבעה קניא בהפקר הואיל ודבר תורה הוא ודעתו לכך על ידו נשמה: **ומה אתה אומר** אין כאין וכו'. הא איהו קנה דלא קניא: מדקרינו. שאתה אומר לשמרו בחנם: לדקרינו. שאנו אומרים הבעה בהפקר קני אין וכו': אמר רבא נרסינן הכא ולעיל אמר רבה: דש"ע הבעה בהפקר קני. ושמעת מינה דקסבר מסרה זה לצבור ונמצאו באין משל צבור: יוסי הקסבר מסרה זה לצבור ונמצאו בלבו למסור יפה יפה בלב שלם דנות או שיקרבו משלו: מדקרינ"ה. שאתה אומר ישמרם חנם: לדקרינו. שאנו רואין שאם לא ימסרם יפה יפה אין עומר ושתי הלחם וכו': בחושין לבעלי זרועות. שאם לא נוציא עליהן קול שהן של הקדש יש בעלי זרועות שלוקחין אותם בחזקה ולעגמן: ומה

זמן ב"ד ל' יום. ומיכאן אנו למדים זמן ב"ד לפרוע חובו ולכמה דברים דתניא ל' יום ורשב"ג נמי אמר לעיל (דף קיג.) אף לעצמו אין מחזיר אלא שלשים יום ומיהו לכל נזיקין לא אמר שיהא זמן ב"ד ל' יום כמו הכא ואף על גב דנשבר בדו ולא סילקו בקבלה גמלו ולא העמידה ר"מ מחייב בחזקין אין זמן ב"ד שלשים יום שם כדמשמע בהמניח את הכד (ב"ק דף כט.) והיינו טעמא שבשעה קלקה יכול להסיקם משם:

אמר ליה הגיעוך אין שומעין לו. אע"ג דמפקיר נזקיו לאחר נפילת אונס אמרי' בפרק המניח (שם דף כט.) דפטור הכא דאישתמוטי קא משתמטים ואינו מפקירו בדאמר בגמרא: **לימני** ליה חצרו כו'. אבל אי לאו דר"י ברבי חנינא אתי שפיר דאין קונה לו אלא היכא דעומד בצד שדהו לכך כי לא פנינהו לא דכשאמר ליה הגיעוך לא היה אבתי עומד שם: **כאן** בשל חבירו. תימה למאי ד"ס דהשתא אמאי צריך לומר לו טול מה שעשית בשברך יאמר לא אתן לך כלום שלא עשית לי בלום:

לעשות בשלו ולא בראוה בשל חבירו. משמע דזקא לעשות בשלו אז נותן לו שברו משלם אבל סתמא לא ותימה א"כ אמאי איצטריך לשנויי כאן בשלו כאן בשל הפקר לישני כאן ששברו לעשות שלו כאן ששברו סתמא בשל חבירו ואור"י דמשום הכי לא משני הכי דהא פשיטא דאם שברו לעשות בשל חבירו דשומעים לו אבל הא דתנשני לעיל הא בשל חבירו חידוש הוא דשומעין לו דהא לא קאי הכי וכן כאן בשל הפקר חידוש הוא וכן מה שמתרץ לקוף דבהבטה שומעין לו חידוש הוא דקא משמע לן דהבטה בהפקר לא קני: **שומרי** כפיחים. פירשתי בסוף פ' הזהב (לעיל דף נח.):

מחוורתא

הגיעוך אין שומעין לו משקבל עליו אמר לו הילך את יציאותיך ואני אטול את שלי אין שומעין לו השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש ואמר לו תן לי שברי ואמר לו טול מה שעשית בשכרך אין שומעין לו משקבל עליו ואמר לו הילך שכרך ואני אטול את שלי אין שומעין לו: **גמ'** נפחתה רב אמר ברוכה ושמואל אמר בארבע רב אמר ברוכה אבל בארבע אדם זורע חיצו למטה וחיצו למעלה ושמואל אמר בארבע אין אדם זורע חיצו למטה וחיצו למעלה וצריכא דאי אשמועינן דירה בהא קאמר שמואל משום דלא עבידי אינשי דדיירי פורתא הכא ופורתא הכא אבל לענין זריעה עבידי אינשי דזרעי הכא ופורתא והכא פורתא אימא מודה ליה לרב ואי איתמר בקרוב בהא קאמר רב אבל בהא אימא מודה ליה לשמואל משום דלא עבידי אינשי דדיירי פורתא הכא ופורתא הכא אבל לענין זריעה עבידי אינשי דזרעי הכא ופורתא והכא פורתא אימא מודה ליה לרב ואי איתמר בקרוב בהא קאמר רב אבל בהא אימא מודה ליה לשמואל משום דלא עבידי אינשי דדיירי פורתא

מַתְנִי' וְאִם אָמַר לוֹ הֲרֵי הוּא שֶׁלְּךָ וְכוּ'. וא"ת ואמאי לא משני מתני' שלא בשעת הוצאת זבלים ודברי הכל כדמשני בהמניח (ב"ק דף ל. ושם) אמתני' דהתם ור"ל דהכא פשיטא ליה דאיירי שלא בשעת הוצאת זבלים ולהכי לא הוה קשיא ליה הא דמתני' מצרכת לזבל לאלתר ור' יהודה מתיר להניח ל' יום אלא לה"מ דר' יהודה משום דמזדייף לשלם מה שהזיק אפילו הזיק בהדיא שעה קטנה שיש לו רשות להניח ולרבי יהודה אותה שעה כיון ששיש לו רשות פשוט וע"ל דמתניתין משמע דאיירי בשעת הוצאת זבלים מדקתני המוכר מוכל משמע בשעה שרגילין לזבל והא דלא הוה קשה ליה דרבי יהודה שרי שלשים יום ומתני' לאלתר משום דאיכא למימר דמתניתין עצה טובה קמ"ל שימהר שלא יצטרך לשלם מה שהזיק:

ותנינא

וּמַה אַתָּה אוֹמֵר הֲבֵי קָאָמְרֵי לֵיהּ מְדָּרֵיךְ לְדָרֵינוּ אֵין בְּאִין מְשֻׁבָּח צִבּוּר וְכֵן כִּי אָתָא רַבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן חוֹשְׁשִׁין לְבַעֲלֵי זְרוֹעוֹת אֵיפָא בַּיְנְיָינוּ: מתני' הַמּוֹצִיא זֶבֶל לִרְשׁוּת הָרַבִּים הַמּוֹצִיא מוֹצִיא וְהַמְּוַבֵּל מְזַבֵּל אֵין שׁוֹרִין טִיט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵין לוֹבְנִים לְבֵנִים אֲבָל גּוֹבְלִין טִיט בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אֲבָל לֹא לְבֵנִים הַבּוֹנֶה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הַמֵּבִיא אֲבָנִים מֵבִיא וְהַבּוֹנֶה בּוֹנֶה וְאִם הִזִּיק מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק רַבָּן

שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אַף מְתַקֵּן הוּא אֶת מַלַּאכְתּוֹ לְפִי שְׁלֹשִׁים יוֹם: גמ' לֵימָא מַתְנִי' דְּלָא כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּתַנְיָא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּשָׁעָה הוֹצָאַת זְבָלִים אָדָם מוֹצִיא זְבָלוֹ לִרְה"ר וְצוֹבְרוֹ כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִישׁוֹף בְּרִגְלֵי אָדָם וּבְרִגְלֵי בְּהֵמָה שֶׁעַל מְנָת כֵּן הַנַּחִיל יְהוֹשֻׁעַ לְיִשְׂרָאֵל אֶת הָאָרֶץ אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי יְהוּדָה מוֹדֶה ר' יְהוּדָה שָׁאנֵי הָתָם חַיָּיב לְשַׁלֵּם וְהָתַנְיָן מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה בְּגַר חֲנוּפָה שֶׁהוּא פְּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בִּרְשׁוּת מַאי לָאו רְשׁוּת דְּבֵית דִּין לֹא רְשׁוּת דְּמָזוֹנָה וְהָתַנְיָא כָּל אִלּוּ שֶׁאָמְרוּ מוּתָּרִין לְקַלְקֵל בְּרה"ר אִם הִזִּיק חַיָּיב לְשַׁלֵּם וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר אֶלָּא מַהֲוַורְתָּא מַתְנִי' דְּלָא כְּרַבִּי יְהוּדָה אֲמַר אַבַּיֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְר' שִׁמְעוֹן בּוּיְלְהוּ סְבִירָא לְהוּ כָּל מָקוֹם שֶׁנָּתְנוּ לוֹ חֲכָמִים רְשׁוּת וְהִזִּיק פָּטוּר רַבִּי יְהוּדָה הָא דַּאֲמָרַן רשב"ג דְּתַנְיָן רשב"ג אוֹמֵר אַף מְתַקֵּן הוּא אֶת מַלַּאכְתּוֹ לִפְנֵי שְׁלֹשִׁים יוֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּתַנְיָן הָיָה מְעַמְּידוֹ בַּעֲלֵיָיה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא תַּחְתָּיו מַעֲזִיבָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וּבְכִירָה טֶפַח וְאִם הִזִּיק מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לֹא אָמְרוּ כָּל הַשִּׁעוּרִים הָלְלוּ אֶלָּא שֶׁאִם הִזִּיק פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם ת"ר הַחַצָּב שֶׁמָּסַר לַסַּתָּת הַסַּתָּת חַיָּיב הַסַּתָּת שֶׁמָּסַר לַחַמָּר הַחַמָּר חַיָּיב שֶׁמָּסַר לַסַּתָּךְ הַסַּתָּךְ חַיָּיב הַבַּנַּאי חַיָּיב שֶׁמָּסַר לְאַדְרִיכָל אַדְרִיכָל חַיָּיב וְאִם הִנִּיחַ אֶבֶן עַל הַדִּימּוֹס וְהִזִּיקָה כּוּלָּן חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם וְהָתַנְיָא אֲחֵרוֹן חַיָּיב וְכוּלָּן פְּטוּרִים לֹא קַשְׁיָא כַּאן בִּשְׁכִירוּת כַּאן בְּקַבְּלָנוּת:

מתני' שְׁתֵּי גְּנוּתוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ וְהֶעֱרָה זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ וְכֵן ר' מוֹאֵל אוֹמֵר שֶׁל עֶלְיוֹן ר' יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁל תַּחְתּוֹן אָמַר ר"מ אִם יָרְצָה הָעֶלְיוֹן לִיקַּח אֶת שֶׁלּוֹ מִן כַּאן רָאוּי אֵין כַּאן רָאוּי ר' יְהוּדָה אִם יָרְצָה הַתַּחְתּוֹן לְמַלּוֹאוֹת אֶת גִּנְּתוֹ אֵין כַּאן רָאוּי אֵין כַּאן רָאוּי ר"מ מֵאַחַר שֶׁשְּׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לְמַחוֹת וְהִזִּיקָה כּוּלָּן עַל זֶה רוֹאִין מֵהֵיכָן רָאוּי רָאוּי זֶה חַי אָמַר ר"ש כָּל שֶׁהָעֶלְיוֹן יָכוֹל לִפְשׁוֹט אֶת יָדוֹ וְלִיטּוֹל הֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ וְהַשְּׁאָר שֶׁל תַּחְתּוֹן: גמ' אָמַר רָבָא בְּעִיקָּרוֹ כּוּלּוֹ עַלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּעֶלְיוֹן חָזֵי כִּי פְּלִיגִי בִּנְטוֹפוֹ ר"מ סָבַר שֶׁדֵּי נוֹפוֹ בְּתַר עִיקָּרוֹ וְר' יְהוּדָה סָבַר לֹא אֲמַרִינַן שֶׁדֵּי נוֹפוֹ בְּתַר עִיקָּרוֹ (וְאוֹזֵד לְטַעְמַיְיהוּ) דְּתַנְיָא הַיּוֹצֵא מִן הַגָּזוּ וּמִן הַשָּׂרְשִׁין הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע

ותנן

הַמּוֹצִיא מוֹצִיא וְהַמְּוַבֵּל מְזַבֵּל. כְּלוֹמַר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַשְׁהוֹתוֹ שָׁם אֶלָּא מוֹצִיאוֹ מִן הָרְפָת לרה"ר וְהִנּוּחוֹ שָׁם מְזוּמָּן יְהֵא מְזוּמָּן לְיִשְׂרָאֵל לְשָׁדֶה וְלִגְּנָה לְזַבֵּל: אֵין שׁוֹרִין טִיט. מִקּוֹמוֹת יֵשׁ שֶׁשּׁוֹרִין אוֹתוֹ יָמִים רַבִּים עֲבוּר בְּמָקוֹם אֶחָד: וְאֵין לוֹבְנִים לְבֵנִים. לִפֵּי שֶׁמְּשַׁהֶה אוֹתָן לְייַבְּשָׁן שֶׁשּׁוֹטֵחַ הַטִּיט בְּקַרְקַע חֶלְקָה כְּעֵין כְּלֵי חֶרֶס וְחוֹרֵץ בּוֹ חֲרִיצוֹת שְׁתֵּי וָעֶרֶב כְּמִדַּת הַלְּבֵנִים וּמְנִיחָן שָׁם עַד שֶׁיִּיבָּשׁוּ וְנוֹבְלִין טִיט. לְתוֹךְ מַיִם בְּבֵנְיָן: וְהַבּוֹנֶה בּוֹנֶה. מְקַבֵּל מִיַּד הַמֵּבִיא וּבוֹנֶה: סְתָם. מְזוּמָּן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְאֵינוֹ חַיָּיב בְּנִזְקוֹ: גמ' וְצוֹבְרוֹ כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם. מִשְּׁלֹשִׁים לִשְׁלֹשִׁים חוֹזֵר וְצוֹבְרוֹ בִּדֵי שֶׁיְּהֵא נִישָׁף יָפֶה: מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה זכו'. וּמַתְנִי' נַמִּי עֲצָה טוֹבָה קָאָמַר שֶׁלֹּא יִתְחַייֵב בְּנִזְקוֹ: בַּר חֲנוּפָה פְּטוּר. גֵּבִי הַיְינָא חֲנָנְיָן נְרוֹ מִבְּחוּץ וְעֵבֶר גֶּמֶל טָעַן פִּשְׁתָּן וְדָלְקָה בְּנֵר וְהִדְלִיק אֶת הַבִּירָה בב"ק (דף סב:): מַאי לָאו בִּרְשׁוּת ב"ד. אַלְמָא כָּל מִידֵי דְּיַדְהֲבוּ לֵיהּ רַבָּנַן רְשׁוּתָא אֵם הַזִּיק פָּטוּר: כָּל אִלּוּ שֶׁאָמְרוּ זכו'. כָּל אוֹתָן נוֹזְקִין שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים לְאֵיזֶהוּ רְשׁוּת וְאָמְרוּ מוּתָּרִין לְקַלְקֵל בְּרה"ר וּלְהַלְּכוֹת לְשָׁם הִזִּיק חַיָּיב לְשַׁלֵּם: אֲבָל לֹא. לְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בּוּיְלְהוּ סְבִירָא לְהוּ כָּל מָקוֹם שֶׁנָּתְנוּ לוֹ חֲכָמִים רְשׁוּת וְהִזִּיק פָּטוּר רַבִּי יְהוּדָה הָא דַּאֲמָרַן רשב"ג דְּתַנְיָן רשב"ג אוֹמֵר אַף מְתַקֵּן הוּא אֶת מַלַּאכְתּוֹ לִפְנֵי שְׁלֹשִׁים יוֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן דְּתַנְיָן הָיָה מְעַמְּידוֹ בַּעֲלֵיָיה צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא תַּחְתָּיו מַעֲזִיבָה שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וּבְכִירָה טֶפַח וְאִם הִזִּיק מְשַׁלֵּם מַה שֶּׁהִזִּיק רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לֹא אָמְרוּ כָּל הַשִּׁעוּרִים הָלְלוּ אֶלָּא שֶׁאִם הִזִּיק פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם ת"ר הַחַצָּב שֶׁמָּסַר לַסַּתָּת הַסַּתָּת חַיָּיב הַסַּתָּת שֶׁמָּסַר לַחַמָּר הַחַמָּר חַיָּיב שֶׁמָּסַר לַסַּתָּךְ הַסַּתָּךְ חַיָּיב הַבַּנַּאי חַיָּיב שֶׁמָּסַר לְאַדְרִיכָל אַדְרִיכָל חַיָּיב וְאִם הִנִּיחַ אֶבֶן עַל הַדִּימּוֹס וְהִזִּיקָה כּוּלָּן חַיָּיבִין לְשַׁלֵּם וְהָתַנְיָא אֲחֵרוֹן חַיָּיב וְכוּלָּן פְּטוּרִים לֹא קַשְׁיָא כַּאן בִּשְׁכִירוּת כַּאן בְּקַבְּלָנוּת: מתני' שְׁתֵּי גְּנוּתוֹת זוֹ עַל גַּב זוֹ וְהֶעֱרָה זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ וְכֵן ר' מוֹאֵל אוֹמֵר שֶׁל עֶלְיוֹן ר' יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁל תַּחְתּוֹן: גמ' אָמַר רָבָא בְּעִיקָּרוֹ כּוּלּוֹ עַלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּעֶלְיוֹן חָזֵי כִּי פְּלִיגִי בִּנְטוֹפוֹ ר"מ סָבַר שֶׁדֵּי נוֹפוֹ בְּתַר עִיקָּרוֹ וְר' יְהוּדָה סָבַר לֹא אֲמַרִינַן שֶׁדֵּי נוֹפוֹ בְּתַר עִיקָּרוֹ (וְאוֹזֵד לְטַעְמַיְיהוּ) דְּתַנְיָא הַיּוֹצֵא מִן הַגָּזוּ וּמִן הַשָּׂרְשִׁין הֲרֵי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע דִּבְרֵי ר' מֵאִיר ר' יְהוּדָה אוֹמֵר מִן הַגָּזוּ שֶׁל בַּעַל הָאִילָן וּמִן הַשָּׂרְשִׁין שֶׁל בַּעַל הַקַּרְקַע

בְּקַבְּלָנוּת וכולן שהתפין במעלה אין חייב אלא מי שהתיחה מסורה לו דרבין דרבו הוא הגזוז מוטל עליו כל היכא דמירתמי דתנן אדם מועד לעולם שוגג ומזיד אונס ורצון דנפקא לן בב"ק (דף כג) פצע תחת פצע. לחייב על השוגג כמזיד ואונס כרצון: כולן. אלו שהניו שותפין במעלאכה אחת ומשכחינהו אבן על הדימוס היא שורת הבנין נפלה והזיקה הואיל ולאו כולו דאדריכל שהניחה נפלה וליכא לחיובי משום גירי דיליה כולן חייבין יחד שכולן שותפין בדבר ועליהן המלאכה לעשות וקיבלו אחריות הגזוז יחד: והתניא האחרון חייב. אדריכל שהניחה: בשכירות. האחרון חייב: בקבלנות. כולן חייבין היכא דלא נפלה מיד אחד מהן ועל כולן לשמור שתהא מיושבת יפה: מתני' שתי גנות זו על גב זו. סמוכות זו לזו האחת קרקעיתה גבוה ושאצלה קרקעיתה נמוך: והעירך בינתים. בזקיפת הגובה שזו גבוהה מזו יש שומים או בצלים: של עליון. שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יוצן: של תחתון. שעל אויריו הוא מונח: למלאות גנתו עפר. משוה קרקעו לעליונה: אבר ר"מ מאחר ששניהן חן יכולין למחות זה על זה. שלא יהא ירק זה כאן עליון ליטול עפרו והתחתון למלאות גנתו: רואין מהיכן ירק זה חי. ממקום שהוא יוצן ונדל כל שעליון יכול לפשוט ידו וליטול חרי אלו שלו. כדאמר ר"מ הואיל ומעפרו היה חייה: והשאר של תחתון. ועליון הוא גופיה אפקורי מפקר להו לגבייה שגגאי הוא לו ליטול רשות ליכנס לתוך של חבירו וללקוט: גמ' בעיקרי. שרשי הירק: בנופו. לפי שהן תלויין באויר של תחתון פליגי בה:

אילן היוצא מן הגוץ וכו'. בלוקח אילן אחד בתוך של חבירו דקי"ל בבבא בתרא (דף פא.) דדברי הכל לא קנה קרקע ואילן קטן היוצא (מן הגוזע או) מן השרשין לית דיבא ולית דיינא דקרקע דמורה היא ומן הגזע נמי ר"מ סבר שדי נופו בתר עיקרו והתם מפרש מאי גוץ ומאי שרשין גוץ כל שרואה פני חמה שרשין שאין רואין פני חמה ואע"ג דשבח נוף העליון לבעל האילן כדקתני התם הגדילו לא ישפה התם הוא דאדעתא דהכי נחת שכל זמן שיהא ראוי לעשות פרי יהא בקרקע ויש"א ענף ופירי אבל אילן אחר העולה מן הגוץ אילנא אחרינא הוא: **חייב בערלה.** גרסי' לר"מ דאילן הוא לעצמו דגוץ הסמוך לקרקע בתוך שלשה בקרקע הוא ואע"ג דלא מארעא ממש יניק שדי נופו בתר עיקרו: **בגוץ לעיקרו ואינו בגוץ לנופו.** בגון שנוטה לממשה: **קמיה דשבור מלבא.** לי נראה שבור מלבא ממש ומלך פרס היה ובקי בדינים ואמרוהו להא דר"ש דמתני' קמיה וקלסה ואמר אפריון נמטייה לר"ש יקבל חן מאתנו על דבר זה ואית דאמרי שבור מלבא שמואל דבבמה דוכתי קרי ליה הכי ואין מיושב בה דמאי אמרוהו אי להא דר"ש דמתני' אטו שמואל לא הוה ידע לה למתני' ואי להא דאפרים ספרא אטו אי לא אמר ריש לקיש הלכה כר"ש שמואל מי לא קים בדינוי למיקלסיה לר"ש עד דשמע משמיה דריש לקיש הלכה כוותיה: **אפריון.** חן שלנו:

ותניא נמי גבי מקח וממכר בה"ג. תניא גרסינן דאינה משנה בשום מקום ולא הוי בה"ג ממש דאפילו אמר ר"י היוצא מן הגוזע של בעל הקרקע לא יקשה בלום שהרי עומד באוירו של בעל הקרקע ועוד שלא היה ברעת המוכר למכור אלא זה האילן שהיה כעין שמכר אבל לא אילן חדש שעתיד לצאת מן הגוזע דלא חשיב כאילן עצמו העומדים המתחדשים אלא נחשב כאילן אחר וכן ר' מאיר אם היה אומר כאן של בעל האילן לא היה קשה על משנתנו שכמו שהעומדים המתחדשים בכל שנה הם של בעל האילן ה"נ היוצא מן הגוזע יהיו שלו והא דקאמר בה"ג היינו שמניפה ר"מ כאן כחו של בעל הקרקע טפי מרבי יהודה כמו במתני' ולהבי לא עביד צריכותא בסמוך אלא אערלה ואמקח וממכר ולא אמתניתין:

שבור מלבא. נראה לפרש בפי' הקונטרס דשבור מלבא היה בקי בהלכות כדאמרינן בסוף מסכת ע"ז (דף עו:) שנענע הסכין עשר פעמים בקרקע קשה בשחתך האתרוג בסכין לרב יהודה:

ותנן נמי גבי ערלה כי האי גוונא אילן היוצא מן הגוץ ומן השרשין חייב בערלה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מן השרשין חייב וצריכי דאי אשמועינן קמייתא בהא קאמר רבי יהודה משום דממונא אבל גבי ערלה דאיסורא אימא מודי ליה לר' מאיר ואי איתמר בהא קאמר ר' מאיר אבל בההיא אימא מודי ליה לר' יהודה צריכי: [אמר] ר"ש (אומר) כל שהעליון יכול לקיים [וכו']: אמרי דבי רבי ינאי ובלבד שלא יאנס (בעי רב ענן ואיתימא רבי ירמיה מגוץ לנופו ואין מגוץ לעיקרו מגוץ לעיקרו ואין מגוץ לנופו מאי תיקו: אמר אפרים ספרא תלמידו של ריש לקיש משום ריש לקיש הלכה כר"ש אמרוה קמיה דשבור מלבא אמר להו אפריון נמטייה לרבי שמעון:

הדרן עלך הבית והעלייה
וסליקא לה מסכת בבא מציעא

הדרן עלך הבית והעלייה
וסליקא לה מסכת בבא מציעא

הַשּׁוּתָּפִין

שָׁרְצוּ לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה בֶּחָצֵר - בּוֹנִין אֶת הַכּוֹתֶל בָּאֶמְצַע. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִבְנוֹת גְּוִיל, גָּזִית, בְּפִיסִין, לִבְנִין - בּוֹנִין, הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. גְּוִיל - זֶה נוֹתֵן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְזֶה נוֹתֵן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים; גָּזִית - זֶה נוֹתֵן טְפָחַיִם וּמַחֲצָה וְזֶה נוֹתֵן טְפָחַיִם וּמַחֲצָה; בִּכְפִיסִין - זֶה נוֹתֵן טְפָחַיִם וְזֶה נוֹתֵן טְפָחַיִם; בִּלְבִנִין - זֶה נוֹתֵן טֶפַח וּמַחֲצָה וְזֶה נוֹתֵן טֶפַח וּמַחֲצָה. לְפִיכָךְ, אִם נָפַל הַכּוֹתֶל - הַמָּקוֹם וְהָאֲבָנִים שֶׁל שְׁנֵיהֶם. וְכֵן בְּגִינָּה, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִגְדּוֹר - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ; אֲבָל בְּבִקְעָה, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִגְדּוֹר - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, אֶלָּא אִם רָצָה, כּוֹפִּ֥ים לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וּבוֹנֶה וְעוֹשֶׂה חֲזִית מִבַּחוּץ. לְפִיכָךְ, אִם נָפַל הַכּוֹתֶל - הַמָּקוֹם וְהָאֲבָנִים שֶׁלּוֹ. אִם עָשׂוּ מַדְעָת שְׁנֵיהֶם - בּוֹנִין אֶת הַכּוֹתֶל בָּאֶמְצַע וְעוֹשִׂין חֲזִית מִבָּאן וּמִבָּאן, לְפִיכָךְ, אִם נָפַל הַכּוֹתֶל - הַמָּקוֹם וְהָאֲבָנִים שֶׁל שְׁנֵיהֶם. **גמרא** מַאי מְחִיצָה? גּוּדָא, כְּדְתַנְיָא: מְחִיצַת הַכֶּרֶם שֶׁנִּפְרְצָה - אוֹמֵר לוֹ "גְּדוֹר", חֲזָרָה וְנִפְרְצָה - אוֹמֵר לוֹ "גְּדוֹר",

נתיאש

השותפין – שיש להן חצר בשותפות, ובתי שניהן פתוחין לתוכו. וכל חצירות ששנו חכמים לפני הבתים הן, ורוב תשמישן בחצר. **באמצע** — זה נותן מחלקו חצי מקום עובי הכותל, וכן זה. **גויל גזית כפיסין** — הכל מפרש בגמרא. **הכל כמנהג המדינה** — אם מנהג לבנות בגויל אין חבירו יכול לומר "איני חפץ אלא בגזית". **זה נותן שלשה טפחים וכו'** — שעובי כותל גויל ששה טפחים, ושל גזית חמשה, ושל כפיסים ארבעה, ושל לבינים שלשה. **לפיכך** – הואיל ובתחלת הבנין חייבום חכמים לבנות בין שניהם, אם נפל הכותל לאחר שנים רבים אין האחד יכול לומר "כל הכותל נבנה בחלקי ומשלי היו האבנים", אף על פי שהוחזק יותר מחבירו, ובגון שנפל הכותל בחלקו, כדמפרש בגמרא. **וכן בגינה** – מחייבין את שניהן לבנות, במקום שנהגו לגדור באמצע. **אבל בבקעה** – שדה הלבן. **מקום שנהגו כו'** – בגמרא מפרש מאי קאמר. **ועושה חזית מבחוץ** – מפרש בגמרא. **ועשין חזית מבאן ומבאן** – להודיע ששניהם עשאוהו. **גמרא** גודא – כותל. **כדתנן** – דקרי תנא לגודא מחיצה. **מחיצת הכרם** – שסמוך לשדה הלבן של חבירו. **אומר לו** – לבעל הכרם: גדור אתה, שלא יאסרו גפניך את תבואת השדה משום כלאים. לפי שסמך בעל השדה את זרעיו סמוך לגדר, כדתנן בפרק שני (כו,א): היה גדר בינתים – זה סומך לגדר מכאן את אילנותיו, וזה סומך לגדר את זרעיו מכאן. דבשאין שם גדר – תנן בפרק שני: לא יטע אדם אילן סמוך לגדר חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות כדי עבודת הכרם, דבהכי הוי כלאים. **חזרה ונפרצה אומר לו** – לגדור.

קידש

השותפין – כולה נזקין חדא מסכתא היא, כדאמרינן ב"הגוזל קמא" (בבא קמא קב,א) ובפרק קמא דעבודה זרה (ז,א), ואפילו לא הוי חדא מסכתא, צריך לפרש למה נשנית מסכתא זו אחר בבא מציעא, כדאשכחן דדייק גמרא בריש מסכת שבועות (ב,ב): מכדי תנא ממכות סליק, מאי שנא דקתני שבועות. וכן בכמה מקומות. והא דאמר (בבא קמא קב,א): בתרי מסכתות אין סדר למשנה – היינו לענין מחלוקת ואחר כך סתם, משום דרבי לא שנה לתלמידיו כסדר המסכתות, ופעמים שנה האחרונה קודם הראשונה. ואומר רבינו יצחק: דהיינו טעמא, משום דקאי אהך פירקא דלעיל (בבא מציעא קטז,ב): הבית והעלייה של שנים שנפלו חולקים בעצים וכו', וקרי להו התם בגמרא "שותפין". וקתני נמי (שם קיח,ב): שתי גגות זו על גבי זו וירד בינתים, דהוי ענין שותפות.

כפיסין – מפרש בגמרא: ארחי. ולקשה לרבינו יצחק: והתניא (חבקוק ב) "וכפיס מעץ יעננה", משמע שהוא של עץ ואומר רבינו יצחק: דשמא היו מניחין עצים מלמעלה ומלמטה.

בגויל זה נותן שלושה טפחים כו' – והא דלא קאמר "בגויל ששה טפחים" משום דלא נטעי למימר ששה לכל אחד. ואם תאמר: אמאי אצטריך למיתני מדת גויל וגזית? כיון דתנן "הכל כמנהג המדינה" – כמו שנהגו כן יעשו ויש לומר: דאם נהגו יותר משטה בגויל – לא יעשה, וכן כולם, אלא בשיעור המפורש. ומיהו, אם נהגו לעשות פחות משטה – יעשה, דאפילו אם נהגו בהרצא ודפנא יעשה, כדמפרש בגמרא. ואם תאמר, ומאי בעי בגמרא: "הכל כמנהג המדינה" לאתויי מאי? ומשני: לאתויי אתרא דנהיגי בהרצא ודפנא. לימא: לאתויי כמנהג כל המקומות, כמו שנהגו נוראה לרבינו תם: דדוקא בהרצא ודפנא, אבל פחות מכאן, אפילו נהגו – מנהג הדיוט הוא. ומזכיה מכאן דיש מנהגים שאין לסמוך עליהם, אפילו היכא דתנן "הכל כמנהג המדינה". **לפיכך** אם נפל הכותל וכו' – פירוש: לפי שבונים הכותל בעל כרחם, או משום דהקנו זה לזה לעשות גודא, ללישנא קמא, ובגון דידעו לנו עדיין חוזרים שהקנו זה לזה. וללישנא בתרא – משום היזק ראיה. ואם תאמר: ומאי אירעיה משום דבונין הכותל בעל כרחם? בלאו הכי נמי הוי של שניהם, אפילו נפל לרשותא דחד מיניהו, כיון דאין חזית לא לזה ולא לזה. כדפריך בגמרא גבי בקעה: לא יעשה חזית לא לזה ולא לזה. ואי הוה דהאיך דנפל לרשותו – מאי פריך? הא צריך לעשות חזית שלא יפול לרשות אחר ויאמר שלו הן והא דאמרינן ב"השואל" (בבא מציעא ק,א) גבי מחליף פרה בחמור, וכן בריש "הבית והעלייה" (שם קטז,ב): וליחוי ברשות דמאן קיימא, ולידהי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה – היינו משום דהתם מתוחזלה מבורר היה הדבר, וברשות אחד מהן נולד הספק. אבל הכא – מעיקרא נולד הספק, ואם היו באין לחלוק בעוד שהכותל קיים – היו חולקים בשוה מספק. ואפילו לרבנן דסומכוס, דלית להו ממון המוטל בספק חולקין – הכא מודו, כיון דליכא הכא חזקה לזה יותר מלזה. דהלכך, אפילו נפל לרשותא דחד מיניהו – לא יפסיד האחר כחו. והא דלא אמר הכא: כל דאלים גבר, כמו ב"זה אומר את אבותיי" (בבא בתרא לד,ב) – התם הוא דליכא דררא דממונא, אבל הכא איכא דררא דממונא ומתרץ רבינו יצחק: דהיינו דר פריך בגמרא: פשיטא, כדפירש בקונטרס, דאפילו לא פסיק לן דינא דתמתניתין שמתחזלה בין שניהם עשאוה – בעל כרחם היו חולקין בשוה, ואפילו נפל לרשותא דחד מיניהו כדמוכח גבי בקעה ומשני: לא צריכא, דנפל לרשותא דחד מיניהו. פירוש: ושהו ברשותו הרבה, מהו דתימא: כיון דשהו ברשותו הרבה – ניהמניה שעשאוה כולה, מיגו דאיבעי אמר "ממך לקחתיה", והיה נאמן, משום דשהו הרבה. ואף על גב דאמר בריש "הבית והעלייה" דשותפין לא קפדי אהדדי – הכא מיירי דשהו יותר מכדי רגילות, דאטו משום דשותפין נינהו לא יקפידו עד עולם? ולא דמי לדלעיל דאין להם חזקה (בבא בתרא לו,א). לפי שאין ידוע ביד מי הבל, אבל הכא – לא היה לו להשהותו כל כך ברשותו. קא משמע לן, כיון דמעיקרא על שניהם היה לעשות – לא מהימן לומר שהוא עשה הכל. דמיגו במקום עדים הוא, דאגן סהדי שלא עשאה לבדו, כיון שהיה יכול לדחוק את חבירו בדין שהיה עושה עמו. אבל בבקעה, אם שהו הרבה – היה נאמן לומר שעשאה, במיגו דאי בעי אמר "לקחתיה". והאי שינויא אינו אלא מאבנים, אבל מקום הכותל – לעולם פשיטא שחולקין אותו. ואיידי דנקט "אבנים" נקט "דמקום".

סברוה מאי מחיצה גודא – אף על גב דלבסוף קאי – קאמר "סברוה", לפי שזה הלשון אינו עיקר מחמת פירכא דלקמן, ודיחוי בעלמא הוא האי דמשני, ולבשון שני הלכה, וכן פוסק רבינו חם. ואגב דנקט בהאי לישנא "סברוה", נקט נמי בלישנא אחריתי. ועוד אומר רבינו יצחק: דבפרק קמא דנדרים (יא,א) איכא "סברוה" אף על גב דלבסוף קאי, ומסיק הכי.

כדתניא מחזירה הכרם שנפרצה – יש ספרים דגרסי: "דתנן". ואומר רבינו חם: שאינה משנה בשום מקום. (ואם כן) [נוסח אחר: ואם תאמר]: היכי פשיט מינה ב"הגוזל קמא" (בבא קמא ק,א) דרבי מאיר דאין דינא דגרמיי' ואם היתה משנה – הוה אתי שפיר, דסתם משנה רבי מאיר היא. ואומר רבינו חם: דמשמע ליה דאתיא כרבי מאיר מכח מתניתין דכלאים, דמייתי התם: המסכך [את] גפנו על גבי חבואתו של חבירו – (דרי זה) קידש וחזיב באחריותו. והדיא סתם משנה היא, הלכך ההיא נמי דקתני "קידש" – רבי מאיר היא. ואין להאריך כאן יותר. **אומר** לו גדור – פירוש: לבעל הכרם. והוא המזיק, דארבע אמות שאמרו להרחיק – הוא בשביל עבודת הכרם, דאמרינן בפרק שני לקמן (כו,א), ואפילו רבי יוסי דקאמר לקמן (יז,ב, כה,ב): על הניזק להרחיק את עצמו – האמר רב אשי לקמן (כה,ב): מודי רבי יוסי בגירי דיליה. ואומר רבינו יצחק: דלהכי קתני אומר לו "גדור", ולא קתני "חייב לגדור" – לפי שצריך להתרות בו, ואם לא התרו בו לגדור – אינו חייב באחריותו. ולהכי נקט נמי תרי זימני "נפרצה אומר לו גדור" – אף פעם שניה כשנפרצה צריך להתרותו, שאינו סבור להיות חייב לגדור כל שעה. ונפרצה פעם שלישית מספקא לרבינו יצחק אם צריך להתרותו כל שעה, או שמא סגי בתרי זימני ואין צריך להתרות בו יותר. ורבינו חם מפרש דלהכי נקט תרי זימני – לאשמועינן שאם יש תוספת מאתים בין מזה שהוסיף בנפרצה ראשונה, בין מזה שהוסיף בנפרצה שניה – דאין מעברצפין לאסור, ומראשונה ראשונה בטלי. והארכתי ב"הגוזל קמא" (בבא קמא ק,ב) ובפרק "במה אשה" (שבת סה,א).

נתיאש

נתיאש הימנה ולא גדרה – דוקא נתיאש, אבל לא נתיאש ועוסק בו שעה לגדור, אף על פי שהוסיף מאתים – מותר. כדתנן במסכת כלאים (פרק ה משנה ז): דרומאה ירק בכרם, ואמר "בשאגיע לשם אעלקטנו", הוסיף מאתים – מותר. "לבשאחזור אלקטנו" הוסיף מאתים – אסור. אלמא, כשהוא מחזר אחר לקיטתו, אפילו הוסיף מאתים – מותר. והטעם יש לפרש: משום דכתיב (דברים כב) "לא תזרע כרמך כלאים" – דומיא דזריעה, דניחא ליה.

וחייב באחריותו – אף על גב דדיוק שאינו ניכר לא שמיה דיוק (ניסין נג.א), נראה לרבינו יצחק דהאי חשיב דיוק ניכר, שהרי ניכר דוא שהוא כלאים, כשרואה הגפנים בשדה. ומטמא, אף על פי שרואין השדרע על הסדרות – לא חשיב דיוק ניכר, דמי יודע אם הוכשרו? אבל אין לומר דהכא נמי הוי דיוק שאינו ניכר וקנסוהו, כמו במטמא (שם) שלא ידע הכל אחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו. דהכא ליכא למימר להכי, שבעל הכרם נמי מפסיד, ועוד: אי קנס הוא – במזיד דוקא היה לו להתחייב. **ואימא** מאי מחזיה פלוגתא – מפרש רבינו יצחק: משום דעל לשון גודא יש כמה קושיות, כדפריך בסמוך, לפיכך דוחק לפרש מחזיה פלוגתא, אף על גב דבבל מקום הוי מחיצה גודא. **ויבין** דרצו בונין את הכותל בעל כרחו – לקמן מוקי לה בשאין בה דין חלוקה. ותימה לרבינו יצחק: דאמאי נקט תנא דמתניתין בית דין חלוקה, ולקמיה בשיש בה דין חלוקה ותירץ: דקא משמע לן, דסלקא דעתך בשאין בה דין חלוקה דמצי למימר: כי איתרצאי לך לחלוק – על מנת שלא לעשות גודא, אבל על מנת לעשות גודא – לא איתרצי לך. ויש ספרים דמקשין ומתרץ כן להדיא בשילהי שמעתין. **הוה** אמינא במסיפס בעלמא – פירוש: ר"רצו" דקתני – אמסיפס. ואף על גב דבלאו רצו נמי עושין מסיפס בעל כרחם, כדמוכח בסמוך, דקאמר: מאי לאו בכותלי? לא, במסיפס – היינו מסיפס גרוע, אבל בי רצו – עושין מסיפס מגויל וגזית כמנהג המדינה. ומקרי מסיפס – לפי שהוא מלא חלונות, כדפירש בערוך, ואינו מגן מהזיק ראיה. אי נמי, לפי שאינו גבוה עשרה, כדמוכח לקמן גבי גג המסוך לחצר, דאמר רב נחמן: עושה לו מעקה גבוה עשרה. ופריך: למאי? אי להזיק ראיה – ארבע אמות בעינן, ואי לנתפס בגגב – במסיפס סגי. ובקונטרס פירש: ד"רצו" דקתני – אחלוקה קאי. ותימה: דהא אסיק המחזיה היינו גודא, דאי פלוגתא – "לחצות" מיבעי ליה ועוד: דהיכי מצי למימר דהוה אמינא במסיפס בעלמא? הא שמעינן ליה מסיפא, דקתני: אבל בזמן ששיניהם רוצים – אפילו פחות מכאן יחלוקו. והיינו לכל הפחות במסיפס ועוד: היכא הוה אמינא למימר במסיפס בעלמא? אה בהדיא קתני במתניתין גזית וגויל **בונין** את הכותל באמצע פשיטא – למאן דאמר גודא פריך, כמו כל הנך פירכי דלקמן. דבשהקנו לעשות גודא – כך הקנה זה כמו זה, ופשיטא דבאמצע. אבל למאן דאמר פלוגתא – איצטריך למימר, סלקא דעתך אמינא דמשום דזיקק ראיה יש לו לסייע בבנין הכותל, אבל אין לו לבנות בחלקו בשביל כך. **תא** שמע וכן בגינה – לקמן מסקינן דדבי רבי יאשיה, דאמר: וכן בגינה סתם, במקום שנהגו לגדור דמי. הלכך דייק שפיר דדיוק ראיה שמיה דיוק. **גינה** שאני כדרבי אבא וכו' – ואם תאמר: ומהאי טעמא יתחייב נמי לגדור בבקעה ויש לומר: דשאני גינה שמגדלין בה ירק לאכילה, וכל שעה היא עומדת בקמותיה. אבל בקעה אינה עומדת בקמותיה אלא חדש אחד בשנה, ולא מיחייב לגדור, אבל אסור לעמוד בשעה שעומדת בקמותיה. ואם תאמר: ולמאן דאמר פלוגתא, כיון דאשמועינן דאפילו בחצר שמיה דיוק – כל שכן בגינה, ואמאי איצטריך תו למיתני "וכן בגינה"? ויש לומר: דאיצטריך "וכן בגינה" למיתני משום גיל וגזית. **נפל** שאני – שהורגלו לעשות דבר הצנע בחצר, ולא למדו ליזהר זה מזה. **ודקאמרי** לה מאי קאמרי לה – כלומר, פשיטא דנפל שאני, ואדרבה, היה לו להוכיח מדקתני "נפל" – מכלל דבעלמא לא שמיה דיוק. **הזיקא** דרבים שאני – ואף על גב דלקמן משמע דאיירי בחצר שאינה סמוכה לרשות הרבים – מכל מקום איכא היזקא דרבים, דזימנין דדחקי רבים ועיילי להתם, כדאמרינן לקמן. ורבן שמעון בן גמליאל, אף על גב דלית ליה האי טעמא דזימנין דדחקי רבים, מכל מקום מרחוק יכולין לראות לפנים, ולכך לא פליג אלא אבית שער, אבל בדלת – מודה דכופין אותו לבנות. **מאי** לאו בכותל – תימה: ויזה בכותל, דילמא הכי פירושו: אין חולקין את החצר, אפילו האחד רוצה לבנות את הכותל בתוך שלו, עד שיזכה לו ארבע אמות לכל אחד. הא אם יש לה ארבע אמות לכל אחד – חולקין אם רצה לבנות ולבנות בתוך שלו ויש לומר: ד"חולקין" משמע באמצע, דאי אשמועינן דבפירשתי – הוה ליה למימרי: אין עושין כותל בחצר עד שיזכה כו'. **שאני** התם דאמר ליה בעל החצר לבעל הגג בר' – תימה: אמאי לא מייתי מדתניא לקמן (ב,ג): שתי חצירות זו למעלה מזו – לא יאמר העליון "הריני בונה מכנגדי ועולה" אלא מסייע מלמטה ובונה, אלמא: שמיה דיוק.

נתיאש הימנה ולא גדרה - הרי זה קידש וחייב באחריותה; מעמא דרצו, הא לא רצו - אין מחייבין אותו, אלמא: היזק ראיה לאו שמיה היזק. ואימא: מחיצה - פלוגתא, דתניא: "והתר מחצת העדה", וכיון דרבו - בונין את הסותל בעל כרחו, אלמא: היזק ראיה שמיה היזק - אי הכי, האי "שרצו לעשות מחיצה", "שרצו לחצות" מעבי ליה - אלא מאי, גודא? "בונין את הסותל", "בונין אותו" מעבי ליה - אי תנא "אותו", הוה אמינא במסיפס בעלמא, קא משמע לן: כותל. "בונין את הסותל באמצע" וכו'. פשיטא - לא צריכא, דקדים חד ורציה לחברייה; מהו דתימא מצי אמר ליה: כי איתרצאי לך - באוירא, בתשמישתא לא איתרצאי לך, קא משמע לן. והיזק ראיה שמיה היזק? (סימן: גינה כותל כופין וחולקין חלונות דרב נחמן) תא שמע: וכן בגינה - גינה שאני, כדרבי אבא, דאמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב: אסור לאדם לעמוד בשדה חבירו בשעה שהיא עומדת בקמותיה. - והא "רבין" קתני - אגויל וגזית. תא שמע: כותל חצר שנפל - מחייבין אותו לבנות עד ארבע אמות - נפל שאני. ודקארי להו מאי קאמרי לה? - סיפא איצטריכא ליה: מארבע אמות ולמעלה - אין מחייבין אותו. תא שמע: כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר; שמע מינה: היזק ראיה שמיה היזק - הניחא דרבים שאני. - ודיחיד לא? תא שמע: אין חולקין את החצר עד שיזכה בה ארבע אמות לזה ואחר ארבע אמות לזה; הא יש בה כדי לזה וכדי לזה - חולקין, מאי לאו בכותלי? - לא, במסיפס בעלמא. תא שמע: החלונות, בין מלמעלה בין מלמטה - אחד מבני השותפים הבונה כותל בחצר בנגד חלונותיו של חבירו, בין מלמעלה וכו', אם הכותל גבוה יותר מן החלונות - צריך להגביה למעלה מהן ארבע אמות, כדרמשרע ואזיל, כדי שלא יסמוך על כותלו וישחה ויראה בחלונותיו של חבירו. בין מלמטה - אם הכותל נמוך מן החלונות - צריך להשפילו מהן ארבע אמות, כדי שלא יעמוד על עובי כותלו ויראה. ומכנגדן - צריך להרחיק את הכותל מן החלונות ארבע אמות, כדי שלא יאפיל. הזיקא דבית שאני - שהדם שאינה סמוכה לרשות הרבים - מכל מקום שהדם עושה בביתו דברי הצנע. מעקה גבוה ארבע אמות - כדי שלא יראה בחצר חבירו כשהוא משתמש בגגו. ולא ידענא בהי עידנא דקא אתית - להשתמש בגגך.
דאיצטנטנע

קידש - התבואה, אם הוסיף מאתים. לישנא דקרא נקט, "פן תוקדש" (דברים כב). **ומעמא דרצו** - לבנות כותל, דמדעת שניהן הוא, דחזייה חכמים שיבנו בין שניהן. ולקמן פריך: כשרצו מאי הוי? ליהדורי בהו אבל לא רצו שניהן, שהיה אחד אומר: דייה לחלקה במסיפס של יתדות עצים תקועים בארץ נמוכים – לא בייפיע ליה, ואין זה יכול לומר לו "אני חפץ שתראה עסקי". **פלוגתא** – חלוקת חצר, שהושוו דעתם לחלוקה. ובגון שלא היה בה שמונה אמות בדי לזה ובדי לזה, שאין האחד יכול לכוף את חבירו לחלוקה. ולהכי תני "שרצו", שניהן שרצו לחלוקה – בונין כותל אבנים על כרחם. ואם בא האחד לומר: אי אפשי ביציאה זו, אלא מסיפס בעלמא – אין שומעין לו, משום היזק הראיה. **הוה אמינא במסיפס בעלמא** – מיירי מתניתין, דאיתו נמי מחיצה איקרו. ר"רצו" דקתני – אחלוקה קאי, ובשאין בה דין חלוקה. קא משמע לן כותל, ור"רצו" דקתני – משום כותל, דאי לא רצו – פלגי לה במסיפס. **דרציה חד מיניהו לחבריה** – ביקש ממנו לחולקה במחיצה. **מהו דתימא אמר ליה בשנתרציתי לך** – במחיצה, מחיצה דקה נתרצית, ולמעוטי באוירא, כגון של נסרים שהיא דקה והיזק ראיה אין בה, או תמשוך עובי הכותל בחלקך חוץ מדבר מועט. אבל לבנות כותל אבנים עב, למעוטי נמי תשמישתי – לא נתרצית. **אטו לאדם שיעמוד בו'** – שלא יזקקו בעין רעה. **והא זכן קתני** – דמשמע הרמיזהו חד טעמא הוא, גינה וחצר. **מחייבין אותו** – והכא לא קתני "רצו", אלא של ברחו. **נפל שאני** – שכבר נתרצו הראשונים בכותל. **ודקארי לה מאי קארי לה** – וכי לא ידע דנפל שאני? **מיפא איצטריך ליה** – כלומר, הוא הדין נמי מעיקרא, והאי דקתני "נפל" – משום סיפא, לאשמועינן דיותר מארבע אמות אין מחייבין, ואף על פי שהראשון היה גבוה יותר – לא מחייבין ליה. **כופין אותו** – כל אחד מבני החצר לתת חלקו בבנין. **בית השער** – שבונים כותל נגד השער עגול סביב, ועושין באותו הפקף פתח קטן מן הצד, משום היזק ראיות בני רשות הרבים, שלא יראו תוך החצר. **הזיקא דרבים** – שכל בני רשות הרבים מסתכלין שם. **אין חולקין** – אין האחד כופה את חבירו לחלוק. **החלונות** – אחד מבני השותפים הבונה כותל בחצר בנגד חלונותיו של חבירו, בין מלמעלה וכו', אם הכותל גבוה יותר מן החלונות – צריך להגביה למעלה מהן ארבע אמות, כדרמשרע ואזיל, כדי שלא יסמוך על כותלו וישחה ויראה בחלונותיו של חבירו. בין מלמטה – אם הכותל נמוך מן החלונות – צריך להשפילו מהן ארבע אמות, כדי שלא יעמוד על עובי כותלו ויראה. **ומכנגדן** – צריך להרחיק את הכותל מן החלונות ארבע אמות, כדי שלא יאפיל. **הזיקא דבית שאני** – שאדם עושה בביתו דברי הצנע. **מעקה גבוה ארבע אמות** – כדי שלא יראה בחצר חבירו

נתיאש הימנה ולא גדרה - הרי זה קידש וחייב באחריותה; מעמא דרצו, הא לא רצו - אין מחייבין אותו, אלמא: היזק ראיה לאו שמיה היזק. ואימא: מחיצה - פלוגתא, דתניא: "והתר מחצת העדה", וכיון דרבו - בונין את הסותל בעל כרחו, אלמא: היזק ראיה שמיה היזק - אי הכי, האי "שרצו לעשות מחיצה", "שרצו לחצות" מעבי ליה - אלא מאי, גודא? "בונין את הסותל", "בונין אותו" מעבי ליה - אי תנא "אותו", הוה אמינא במסיפס בעלמא, קא משמע לן: כותל. "בונין את הסותל באמצע" וכו'. פשיטא - לא צריכא, דקדים חד ורציה לחברייה; מהו דתימא מצי אמר ליה: כי איתרצאי לך - באוירא, בתשמישתא לא איתרצאי לך, קא משמע לן. והיזק ראיה שמיה היזק? (סימן: גינה כותל כופין וחולקין חלונות דרב נחמן) תא שמע: וכן בגינה - גינה שאני, כדרבי אבא, דאמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב: אסור לאדם לעמוד בשדה חבירו בשעה שהיא עומדת בקמותיה. - והא "רבין" קתני - אגויל וגזית. תא שמע: כותל חצר שנפל - מחייבין אותו לבנות עד ארבע אמות - נפל שאני. ודקארי להו מאי קארי לה? - סיפא איצטריכא ליה: מארבע אמות ולמעלה - אין מחייבין אותו. תא שמע: כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר; שמע מינה: היזק ראיה שמיה היזק - הניחא דרבים שאני. - ודיחיד לא? תא שמע: אין חולקין את החצר עד שיזכה בה ארבע אמות לזה ואחר ארבע אמות לזה; הא יש בה כדי לזה וכדי לזה - חולקין, מאי לאו בכותלי? - לא, במסיפס בעלמא. תא שמע: החלונות, בין מלמעלה בין מלמטה - אחד מבני השותפים הבונה כותל בחצר בנגד חלונותיו של חבירו, בין מלמעלה וכו', אם הכותל גבוה יותר מן החלונות - צריך להגביה למעלה מהן ארבע אמות, כדרמשרע ואזיל, כדי שלא יסמוך על כותלו וישחה ויראה בחלונותיו של חבירו. בין מלמטה - אם הכותל נמוך מן החלונות - צריך להשפילו מהן ארבע אמות, כדי שלא יעמוד על עובי כותלו ויראה. ומכנגדן - צריך להרחיק את הכותל מן החלונות ארבע אמות, כדי שלא יאפיל. הזיקא דבית שאני - שהדם שאינה סמוכה לרשות הרבים - מכל מקום שהדם עושה בביתו דברי הצנע. מעקה גבוה ארבע אמות - כדי שלא יראה בחצר חבירו
דאיצטנטנע

דאיצמנע מינך – דברי הצנע. אבל חצר החלוקה – לתרוייהו קביעא תשמישתיה, לכל אחד בחלקו כל שעה, ולא עבדי בה מילי דצנעא. **ביון דרצו** – לחלוק, ולקמן פריך: מאי איריא רצו אפילו לא רצו, הרי הן יכולין לכוף זה את זה בונין כותל – של אבנים. **גודא** – כותל אבנים, ובחצר שיש בה דין חלוקה, ועל כרחן חולקים. **ומעמא דרצו** – שהתנו לחלוקה בכותל אבנים, הא לא רצו – אין מחייבין אותו אלא מסיפס בעלמא. **בראשי אינשי כו'** – תירוצא הוא. **שאין בה דין חלוקה** – שמונה אמות לא יחלוקו. **וכבחבי הקדש** – ספר תורה שהוא בכרך אחד, וכן נביאים וכתובים הכתובים בגליון בספר תורה. **קנין דברים הוא** – ואין חליפין קונין אלא דבר הנקנה, או מכר או מתנה או שעבוד קרקעות שהקנין חל עליו, או מטלטלין. **ברוחות** – זה בורר לו חלק מזרחי וזה בורר לו חלק מערבי, וקנו מידם. ומעתה נקנה חלק מזרחי לזה, ואין לזה חלק בו, וכן השני לחבירו. **והחזיק** – בחלקו, רפק ביה פורתא. וקרקע נקנה בחזקה אחרי אשר רצו בשעת חלוקה. **אריח** – חצי לבינה, והלבינה שלושה טפחים, והאריח טפח ומחצה. ועובי הכותל אריח מכאן ואריח מכאן, וטפח באמצע שנותן שם טיט לחברו. **לבינים לביני** – שלימות, לבינה לעובי הכותל. **למורשא דקרנתא** – ראשי האבנים בולטות לחוץ, שאינן חלקות, ולהבני בעי רוחב טפח יתירא. **לבני אורבי** – בין דימוס שמכאן ובין דימוס שמכאן, ונותן טיט באמצע. **הבי גרסינן**: אימא לבניי דלא משפיין. **שמע מינה כו'** – ונפקא מינה למקבל עליו לבנות כותל לחבירו. **בריבכא** – אבנים דקות וטיט בין שני הדימוסות. **למימרא דבנית כו' כל ארבע אמות גובה אי הוה אותיב חמשה טפחים קאי ואי לא לא קאי** – כדתנן במתניתין: בגזית – זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה, וקתני סיפא: מחייבין אותן לבנותו עד ארבע אמות. ולפי חשבון זה לגובה שמנה צריך עשרה טפחים רוחב. **והא אמה טרקסין** – דתנן שלמה, דגזית הוה, דכתיב "אבני גזית" (מלכים א ה), והוי שלשים אמה קומתה, ואין עובין אלא אמה, **להבדיל בין ההיכל לקדשי הקדשים. דאיכא טפח יתירא** – ומשום האי טפח פורתא מצי לאגבוה טובא, ואין צריך לתת לכל ארבע אמות חמשה טפחים רוחב. **בבנין** – שהיה גובהו מאה אמות, כדתנן במסכת "מדות" (פרק ד משנה ו).

בשנים

מאי קא משמע לן בשאין בה דין חלוקה – אף על גב דקא משמע לן דשמיה היזק, הכי פירושה: מאי קא משמע לן במאי דאיירי באין בה דין חלוקה לישמעינן בשיש בה דין חלוקה ואף על גב דלא רצו) פלגי. תימה: הא קא משמע לן דאפילו באין בה דין חלוקה, דאיכא למימר "על מנת לעשות גודא לא איתרצאי", כדפירש לעיל **כי** רצו מאי

דְּאִיצְטְנַע מִינָּךְ. לִישָׁנָא אַחֲרִינָא אָמְרִי לָהּ: סַבְרוּהָ, מַאי מְחִיצָה? פְּלוּגְתָא, דִּכְתִיב: "וַתְּהִי מַחֲצַת הָעֲדָה", וְכָיוָן דְּרָצוּ - בּוֹנִין אֶת הַכּוֹתֶל בַּעַל כּוֹרְחָן, אֲלָמָּא. הֶיזֵק רְאִיָּה שְׁמֵיהּ הֶיזֵק. - אִימָּא: מַאי מְחִיצָה? גּוּפָא, דְּתַנְיָן: מְחִיצַת הַסֶּרֶם שֶׁגִּפְּרָצָה - אוֹמֵר לוֹ "גְּדוֹר", נִפְרְצָה - אוֹמֵר לוֹ "גְּדוֹר". נִתְיָאֵשׁ הַיְּמָנָה וְלֹא גְּדָרָהּ - הֲרֵי זֶה קוֹדֵשׁ וְחַיָּב בְּאַחֲרָיוֹתָהּ; וְמַעֲמָא דְּרָצוּ, הָא לֹא רָצוּ - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, אֲלָמָּא: הֶיזֵק רְאִיָּה לָאו שְׁמֵיהּ הֶיזֵק - אִי הָכִי, "בּוֹנִין אוֹתוֹ" מִבָּעֵי לֵיהּ - אֶלָּא מַאי, פְּלוּגְתָּא? אִי הָכִי, "שֶׁרָצוּ לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה", "שֶׁרָצוּ לַחֲצוֹת" מִבָּעֵי לֵיהּ - כְּדַאֲמְרִי אֲנָשֵׁי: "תָּא נַעֲבֵיד פְּלוּגְתָּא". וְאִי הֶיזֵק רְאִיָּה שְׁמֵיהּ הֶיזֵק, מַאי אִירְיָא רָצוּ? אֲפִילּוּ לֹא רָצוּ נָמֵי אָמַר רַבִּי אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְשַׁנְּתֵנוּ - כְּשֶׁאֵין בָּהּ דִּין חֲלוּקָה, וְהוּא דְּרָצוּ - מַאי קָא מַשְׁמַע לָן? דְּכִי לֵית בֵּיהּ דִּין חֲלוּקָה כִּי רָצוּ פְּלִיגִי? תָּנָּא: אֵימָתַי - בְּזְמַן שֶׁאֵין שְׁנֵיהֶם רוֹצִים, אֲבָל בְּזְמַן שְׁנֵיהֶם רוֹצִים - אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִכָּאן חוֹלְקִין - אִי מֵהָתָם, הָוֶה אָמִינָא: אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִכָּאן - בְּמִסְּיָפָם בָּעֲלָמָא, קָא מַשְׁמַע לָן הָכָא: פּוֹתֵל. - וְלִיתְנֵי הָא וְלָא לִיתְנֵי הָךְ - סֵיפָא אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ: וְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם רוֹצִים - לֹא יַחֲלוֹקוּ. (לִישָׁנָא אַחֲרִינָא: וְכִי רָצוּ מַאי הָוֵי? לֵיחַדֵּר בֵּיהּ אָמַר רַב אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מְשַׁנְּתֵנוּ מֵיְדֵּי כו'. אַדְאַשְׁמַעִינַן בְּשֶׁאֵין בָּהּ דִּין חֲלוּקָה וְאַף עַל גַּב דְּלָא רָצוּ - אִי אַשְׁמַעִינַן בְּיֵשׁ בָּהּ דִּין חֲלוּקָה וְאַף עַל גַּב דְּלָא רָצוּ, הָוֶה אָמִינָא: שֶׁאֵין בָּהּ דִּין חֲלוּקָה אֲפִילּוּ רָצוּ נָמֵי לָא, קָא מַשְׁמַע לָן. - וּמִי מָצֵית אָמְרַתְּ הָכִי? וְהָא קָתָנֵי סֵיפָא: אֵימָתַי? בְּזְמַן שֶׁאֵין שְׁנֵיהֶם רוֹצִים, אֲבָל בְּזְמַן שֶׁשְּׁנֵיהֶם רוֹצִים - יַחֲלוֹקוּ; מַאי לָאו אַפּוֹתֵל? - לָא, אִמְּסִיפָם בָּעֲלָמָא. - לִיתְנֵי הַאי וְלָא לִיתְנֵי הַאי - סֵיפָא אִצְטְרִיכָא לֵיהּ: וּכְתִבֵי הַקֹּדֶשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁנֵיהֶם רוֹצִים - לֹא יַחֲלוֹקוּ). בְּמַאי אוֹקֵימְתָּא לְמַתְנִיתִין - בְּשֶׁאֵין בָּהּ דִּין חֲלוּקָה, אִי בְּשֶׁאֵין בָּהּ דִּין חֲלוּקָה, כִּי רָצוּ מַאי הָוֵי? נֶהֱדְרוּ בָהּ! - אָמַר רַבִּי אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שָׁקְנוּ מִיָּדָן. - וְכִי קָנוּ מִיָּדָן מַאי הָוֵי? קִנְיַן דְּבָרִים בָּעֲלָמָא הוּא - בְּשָׁקְנוּ מִיָּדָן בְּרוּחוֹת. רַב אַשִׁי אָמַר: כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ זֶה בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהַחֵזִיק, וְזֶה בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהַחֵזִיק. "מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִבְנוֹת" כו'. "גּוֹיִל" - אֲבָנִי דְּלָא מְשַׁפְּיָא. "גְּזִית" - אֲבָנִי דְּמְשַׁפְּיָא, דִּכְתִיב: "כָּל אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גְּזִית" (וגו'); "כְּפִיסִין" - אַרְחֵי; "לְבֵינִין" - לִיבְנֵי. אָמַר לֵיהּ רַבָּה בְּרֵיהּ דְּרָבָא לְרַב אָשֵׁי: מִמַּאי דְּגוֹיִל - אֲבָנִי דְּלָא מְשַׁפְּיָא נִינְהוּ, וְהַאי טֶפַח יְתֵירָא לְמוּרְשָׁא דְּקַרְנָתָא? דִּילְמָא פְּלָגָא דְּגוֹיִל הוּא, וְהַאי טֶפַח יְתֵירָא לְבֵינֵי אוּרְבֵי הוּא, דִּבְקָאָמְרִינַן: כְּפִיסִין - אַרְחֵי, לְבֵינִין - לִיבְנֵי, וְהַאי טֶפַח יְתֵירָא לְבֵינֵי אוּרְבֵי אָמַר לֵיהּ: וְלִימָּעַמּוֹךְ, כְּפִיסִין - אַרְחֵי מְנַלָּן? אֶלָּא גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ, גּוֹיִל נָמֵי אֲבָנִי דְּלָא מְשַׁפְּיָא - גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ. אִיפָּא דְּאָמְרִי, אָמַר לֵיהּ רַב אַתָּא בְּרֵיהּ דְּרַב אָיְיא לְרַב אָשֵׁי: מִמַּאי דְּהַאי כְּפִיסִין - אַרְחֵי נִינְהוּ, וְהַאי טֶפַח יְתֵירָא לְבֵינֵי אוּרְבֵי? דִּילְמָא מַאי כְּפִיסִין - אֲבָנִי דְּלָא מְשַׁפְּיָין, וְהַאי טֶפַח יְתֵירָא לְמוּרְשָׁא דְּקַרְנָתָא, דִּבְקָאָמְרִינַן: גּוֹיִל - אֲבָנִי דְּלָא מְשַׁפְּיָין, גְּזִית - אֲבָנִי דְּמְשַׁפְּיָין, וְהַאי טֶפַח יְתֵירָא לְמוּרְשָׁא דְּקַרְנָתָא אָמַר לֵיהּ: וְלִימָּעַמּוֹךְ, גּוֹיִל - אֲבָנִי דְּלָא מְשַׁפְּיָין מְנַלָּן? אֶלָּא גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ, הָכָא נָמֵי גְּמָרָא גְּמִירִי לָהּ. אָמַר אַבָּיֵי, שְׁמַע מִינָּהּ: כָּל בֵּינֵי אוּרְבֵי - טֶפַח. הָנֵי מִילֵּי בְּמִינָּא, אֲבָל בְּרִיכְבָּא בָּעֵי טְפֵי. וְאִיפָּא דְּאָמְרִי: הָנֵי מִילֵּי בְּרִיכְבָּא, אֲבָל בְּטִינָּא לָא בָּעֵי כּוּלֵּי הַאי. לְמֵימְרָא, דִּבְגִּוִּית דְּכָל אַרְבַּע אַמּוֹת גּוֹבַהּ, אִי הָוֵי פּוּתְיָא חַמְשָׁא - קָאֵי, אִי לָא - לָא קָאֵי? וְהָא אָמַה טַרְקְסִין דַּהֲוֹאִי אַמַּהְתָא, וְלָא הָוֵה פּוּתְיָא אֶלָּא שִׁית פִּשְׁכֵּי, וְקָם - כְּיָון דְּאֵיכָא טֶפַח יְתֵירָא קָאֵי. וּבְמִקְדָּשׁ שֶׁנֵּי מַאי טַעֲמָא לָא עֲבִיד אָמַה טַרְקְסִין? - כִּי קָאֵי - בְּתִלְתִּין קָאֵי, טְפֵי לָא קָאֵי. וּמְנַלָּן דַּהֲוָה גְּבוֹהַּ טְפֵי? דִּכְתִיב: "גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן" - רַב וּשְׁמוּאֵל, וְאָמְרִי לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי אֶלְעָזָר, חַד אָמַר: בִּבְנָיָן, וְחַד אָמַר:

בשנים

אמר אביי גמירי – השתא לא צריך לשנויא קמא. **מכלל** דאיכא זוטרתי – ואם תאמר: דילמא מכלל דאיכא רברבתא, ומה דיקא הוא זה? ותירץ רבינו יצחק: דאם אין פחות משלשה אבל גדולות יש – אם כן בבדי נקט חצי לבינה של שלשה טפחים, דלא הוה צריך למתני אלא: והאריח חצי לבינה, ותו לא, וממילא הייתי משער בקטנה, הואיל ולא מפרש שיעורא. **הג"ה:**

בי קייטא ובי שיתוותא הוי כמו איכא תיזהא, ושרי. ואם שתי בתי כנסיות היו בשני מקומות, של קייטא ושל שיתוותא – איירי כגון דחזו בה תיזהא. ועוד נראה: כיון דיש שם בית הכנסת אחר – אין לחוש אם לא יבנו זאת. והא דקאמר דאיכא דוכתא לצלויי – היינו שאין בית הכנסת. ועוד, מחמת קור וחום אין לחוש שמא יפשעו, או בזמן גדול כל כך אין לחוש. עד כאן הגהת המעתיק. **אי** הכי בי בנייה נמי – פירוש: עד שיתפללו בה.

ועייליה לפוריא להתם – ותימה: והא אמרת בתי כנסיות אין ישנים בהם לא שינת קבע ולא שינת עראי ואין לתרץ משום דבבבל הוי, ואמר רב אסי בפרק בתרא דמגילה (כח,ב): בתי כנסיות של בבל על תנאי הן עשויות, ופירש הקונטרס התם: נפקא מינה לענין הא דקתני לעיל, אין אונסלין בהן ואין שותים בהן ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, ובשל בבל מותר. דהא קאמר התם בתר הכי: רבינא ורב אדא הוו קיימי ושיילי שמעתא מרבא, אתא דילמא דמטרא עלייהו ועיילי לבי כנישתא, ולא משום מטרא אלא משום דשמעתא בעיא צילותא. והשתא, והלא בית הכנסת של בבל היה והיו יכולין ליכנס בה מפני המטר ויש לומר: דלאו ממש לבית הכנסת עיילה לפוריא, אלא בסמוך לבית הכנסת, במקום שהאורחין רגילין לישן שם ולאכול, כדאמרינן ב"ערבי פסחים" (פסחים קא,א): ושמואל למה ליה לקדושי בבי כנישתא – לאפוקי אורחים ידי חובתן, דאכלו ושתו וגנו בבי כנישתא. והא דאמר דעל תנאי הן עשויין – מפרש רבינו יצחק לענין שאם יזדרבו, יעשו מהן מה שירצו, לבד מקלות ראש, כדאמרינן התם. **כל** דאמר מבית שמשונאני אתינא עבדא הוא – וכן הוא, דדחבי נמי אמר שמואל בפרק "עשרה יוחסין" (קדושין ע,ב). ומכאן קשה על פירוש הקונטרס ב"אלו נאמנים" (סוטה מא,א), דאמר: אמרו לו לאגריפס "אחינו אתה", ופירש הקונטרס התם שאמרו לו "אחינו" לפי שהיתה אמו משיארצ. דאם כן, כיון דבני הורדוס נשאו ישראלית – אמאי עבדא הוה? הא שמואל גופיה אית ליה: גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר, ב"החולץ" (יבמות מה,א) וצריך לומר שלא נשאו ישראלית, וקראוהו "אחינו אתה" לפי שעבד אחינו [הוא] במצות. **מאן** דריש מקרא אחיך רבנן – דפשטיה דקרא לא משמע למעוטי עבד שהוא אחיך במצות, אלא גוי. ורבנן דרשו (בבא קמא פח,א): ממובחר שבאחיך. **קטלינהו** לכולהו רבנן – לאו דוקא לכולהו, דהא הוו בני בתירא שהיו נשיאים כשעלה הלל מבבל, כדאמרינן בפסחים בפרק "אלו דברים" (סו, א), והלל היה בפני הבית מאה שנה, כדאמרינן בפרק קמא דשבת (טז, א), ומלכות הורדוס היה בפני הבית מאה ושלש שנה, כדאמרינן בפרק קמא דעבודה זרה (ט, א).

בְּשָׁנִים, וְאֵיתָא לְהָא וְאֵיתָא לְהָא. וְנִיעֲבְדוּ תִּלְתִּין אַמִּין בִּבְנִין, וְאִידָךְ נִיעֲבִיד פָּרוֹכֶת - כִּי קָאֵי תִּלְתִּין אַמָּהָתָא נָמֵי - אַגַּב תִּקְרָה וּמַעֲזִיבָה הָוֶה קָאֵי, בְּלָא תִּקְרָה וּמַעֲזִיבָה לָא הָוֶה קָאֵי. וְלִיעֲבִיד מַה דְּאִפְשָׁר בִּבְנִין, וְלִיעֲבִיד אִידָךְ פָּרוֹכֶת אֲמַר אַבָּיֵי, גְּמִירִי: אִי כּוּלְּהוּ בִּבְנִין אִי כּוּלְּהוּ בְּפָרוֹכֶת, אִי כּוּלְּהוּ בִּבְנִין - מִמִּקְדָּשׁ, אִי כּוּלְּהוּ בְּפָרוֹכֶת - מִמִּשְׁכָּן. אִיתֵּיעָא לְהוּ: הֵן וְסֵידָן, אוֹ דִילְמָא הֵן בְּלָא סֵידָן? אֲמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: מִסְתַּבְּרָא הֵן וְסֵידָן, דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ הֵן בְּלָא סֵידָן, לִיתְנֵיהּ לְשִׁיעוּרֵיהּ אֶלָּא לְאוֹ שְׁמַע מִינַּהּ: הֵן וְסֵידָן. - לָא, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ: הֵן בְּלָא סֵידָן, וְכֵיוָן דְּלָא הָוֵי טֶפַח לָא תָּנֵי. - וְהָא קָתָנֵי: בְּלִבְנִין - זֶה נוֹתֵן טֶפַח וּמַחֲצָה וְזֶה נוֹתֵן טֶפַח וּמַחֲצָה - הָתָם חָזֵי לְאִינְטְרוּפֵי. תָּא שְׁמַע: הַקּוֹרֶה שֶׁאָמְרוּ - רְחָבָהּ כְּדֵי לְקַבֵּל אָרִיחַ, וְהָאָרִיחַ - חֲצִי לְבֵנָה שֶׁל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים - הָתָם בְּרִבְרְבָתָא. דַּיְקָא נָמֵי, דְּקָתָנֵי: שֶׁל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, מִכְּלָל דְּאִיכָּא זוּטְרָא, שְׁמַע מִינַּהּ. אֲמַר רַב חִסְדָּא: לָא לִיסְתּוֹר אִינִישׁ בֵּי כְּנִישְׁתָּא עַד דְּבָנֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא אַחֲרִיתָא, דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי, אִיבָּעֵית אֵימָא: מַשּׁוּם צַלּוֹיֵי. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיבָּעֵית אֵימָא: מַשּׁוּם שִׁעְתָּא אַחֲרִיתִי. מֵרֵימָר וּמָר זוּטְרָא סָתְרִי וּבָנוּ בֵּי קַיְיטָא בְּסִיתְוָא, וּבָנוּ בֵּי סִיתְוָא בְּקַיְיטָא. אֲמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אָשֵׁי: גְּבוֹ זוּזֵי וּמַהְתֵּי, מַאי? אֲמַר לֵיהּ: דִּילְמָא מִיתְרַמֵּי לְהוּ פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים וְיָהֲבִי לְהוּ. שְׁרִינְהוּ לִיבְנֵי וְהַדְרֵי הוּדְרֵי וּמְחֵתֵי כְּשׁוּרֵי, מַאי? - אֲמַר לֵיהּ: זְמַנִּין דְּמִתְרַמֵּי לְהוּ פִּדְיוֹן שְׁבוּיִים, מְזַבְּנֵי וְיָהֲבִי לְהוּ. - אִי הָכִי, אֲפִילּוּ בָּנוּ נָמֵי אֲמַר לֵיהּ: דִּידְהוּ דְּאִינְשֵׁי לָא מְזַבְּנֵי. וְלָא אֲמָרַן אֶלָּא דְּלָא חֲזֵי בָּהּ תִּיזְהָא, אֲבָל חֲזֵי בָּהּ תִּיזְהָא - כְּתָרֵי וּבְנֵי; כִּי הָא דְּרַב אָשֵׁי חָזָא בָּהּ תִּיזְהָא בִּבְנִישְׁתָּא דְּמָחֳסְיָא, כְּתַרֵיהּ עֲלַיְיהוּ לְמִזְבְּרֵיהּ, וְלָא אַפְּקֵיהּ עַד דְּמִתְקִין לֵיהּ שְׁפֵיכֵי. וּבָעֵא מִן בּוּטָא הֵיכִי אֲסַבֵּיהּ לֵיהּ עֲצָה לְהוֹזְרוּהָ לְמִסְתַּרְיֵהּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ? וְהָאֲמַר רַב חִסְדָּא: לָא לִיסְתּוֹר אִינִישׁ בֵּי כְּנִישְׁתָּא עַד דְּבָנֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא אַחֲרִיתָא - אִי בָּעֵית אֵימָא: תִּיזְהָא חֲזָא בֵּיהּ; אִיבָּעֵית אֵימָא: מִלְּכִיתָא שָׁאנֵי, דְּלָא הֲדָרָא בֵּיהּ. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: אִי אָמַר מִלְכוּתָא "עַקְרָנָא טוּרֵי" - עָקַר טוּרֵי וְלָא הָדַר בֵּיהּ. הוֹרְדוֹס עַבְדָּא דְּבֵית חַשְׁמוֹנַאי הָוֶה, נָתַן עֵינָיו בְּאוֹתָהּ תִּינוֹקֶת. יוֹמָא חַד שְׁמַע הָהוּא גַּבְרָא בַּת קָלָא דְּאָמַר: כָּל עַבְדָּא דְּמָרֵיד הָשְׁתָּא מַצְלַח, קָם קְטָלִינְהוּ לְכוּלְּהוּ מָרְוָתְהוּ וְשַׁיְירֵיהּ לְהַהִיא יְנוּקְתָּא. כִּי חֲזַת הַהִיא יְנוּקְתָּא דְּקָא בָּעֵי לְמִינְסְבָהּ, סְלִיקָא לְאִינְּרָא וְרָמָא קָלָא, אֲמָרָה: כָּל מַאן דְּאָתֵי וְאָמַר מִבֵּית חַשְׁמוֹנַאי קָאָתֵינָא - עַבְדָּא הוּא, דְּלָא אִישְׁתֵּיירָא מִינַּייהוּ אֶלָּא הַהִיא יְנוּקְתָּא, וְהַהִיא יְנוּקְתָּא נָפְלָה מֵאִינְּרָא לְאַרְעָא. מְטָמְנָהּ שֶׁבַע שָׁנִים בְּדוּבְשָׁא. אִיבָּא דְּאָמְרִי: בָּא עָלֶיהָ, אִיבָּא דְּאָמְרִי: לֹא בָּא עָלֶיהָ. דְּאָמְרִי לָהּ בָּא עָלֶיהָ, הָא דְּטָמְנָהּ - לִיתְּוּבֵיהּ לִיצְרֵיהּ; וּדְאָמְרִי לָהּ לֹא בָּא עָלֶיהָ, הַאי דְּטָמְנָהּ - כִּי הֵיכִי דְּנֵאמְרוּ: בַּת מֶלֶךְ נָסֵב. אֲמַר: מַאן דְּרֵישׁ "מְקָרֵב אֲחִיךָ תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ"? רַבָּנַן, קָם קְטָלִינְהוּ לְכוּלְּהוּ רַבָּנַן, שְׁבָקֵיהּ לְבָבָא בֶּן בּוּטָא לְמִשְׁקַל עֲצָה מִנַּיהּ.

אהדר

בשנים – בית ראשון עמד מאות ועשר, ובית שני ארבע מאות ועשרים. **אגב תקרה ומעזיבה** – שהעלייה היתה נתונה עליה, ומעזיבה של טיט טרכס על גבה, וכובד המטא מעמיד הבותל שלא יטה לצדדין. הלכך, במקדש שני שלא היה כותל שלשים מגיע לעלייה – לא יוכל לעמוד. **הן וסידן או הן בלא סידן** – הני שיעורי דמתניתין עם עובי הטיח קא חשיב להן, או דילמא מקום האבנים הוי בפותיא, לבד טיח הסיד. **והא קתני טפחים ומחצה** – אלמא חצי טפח נמי חשיב. **חזי לאיצטרופי** – של זה ושל זה מצטרפין לטפח. הקורה **שאמרו** – לענין הכשר מבוי. **שלשה טפחים** – אלמא, שלשה טפחים דקתני לגבי מתניתין גבי לבינין, כדקתני: זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה – הן בלא סידן קאמר, דאם לבינה לחודה שלשה טפחים. **התם ברברבתא** – ומתניתין בזוטרתא, דעם סידן לא הוו אלא שלשה טפחים. **משום פשיעותא** – דילמא מתרמי אונס, ופשעי ולא בנו אחריתי. **משום צלויי** – כל זמן הבנין. **בי קייטא בסיתוא** – בית הכנסת היה להם לימות החורף, נמוך, בבתלים רחבים וחלונות מועטין, מפני הצינה. ובימות החמה בית הכנסת אחר, שאויר שולט בו. **זוזי** – לצורך בית הכנסת החדש, ומונחים ביד הגבאי, מי איכא למיחש לפשיעות או לא? שריגי ליבני – מסודרים הלבינים זה על גב זה, ומזומנין לתתן בבנין. **הדרי הודרי** – משופין ומתוקנין דהיסוי הגג, קירברו"ש. **כי בנו נמי** – בי בנישתא חדתא, לא נסתרוה לעתיקא, דדילמא מתרמי פדיון שבויין ומזבני לי. **ולא אמרן** – דלא ליסתרוה לעתיקא. **אלא דלא חזו ביה תיזהא** – ביקוע, שיהא מזומן ליפול. **עייליה לפוריא התם** – כדי שלא יתייאש בבנינו, שהחמה והגשמים מצערין אותו. **שפבי** – מרוטין. **היכי אסבי עצה להורדוס** – כדאמרינן לקמן בשמעתין. וכתובה היא ביוסיפון בן גוריון.

אהדר

אהדר ליה בלילא דיילי – "האנקה" מתרגמינן: ילא (ויקרא יא), והוא שרץ שקורין הרצו"ן, ושערו קשה כמחטין, ועשה לו עטרה מעורו סביבות עיניו. **השתא מיהא [דאנא ואת]** – אנא ואת שנינו כאן, ואין שומע. **הנני מחלל את מקדשי** – סיפיה דקרא "מחמד עיניכם". **מסתפינא ממלכותא** – כפופים היו למלכות רומיים. **מתמלכין** – נוטלין רשות. **אי זיינך עלך בפרך כאן** – אם נתנאית בבלי מלחמתך, שהרגת בית אדוניך – ספר יוחסין שלך בידינו הוא, [ידענו] שאתה עבד. **לא רבא נו'** – לא מלך ולא בן מלך. **קלניא מתעביד** – נעשה בן חורין מאליו. **שישא** – שיש ירוק, שקורין בייי"ש. **ומרמרא** – שיש לבן. **בוהלא** – שיש צבוע בעין כחול. **אידוותא דימא** – גלי הים, [שהם] נעים ונדים והעין מתעששת בראייתן]. **ענגש דניאל** – לקמיה מפרש ענגש. **מלכי ישפי עלך** – עצתי תיטב בעיניך. **במיחן עניין** – בחזינת עיניהם. **בבן תהא אריבא לשותך** – [ידא אורך] לשלומך. **בוילא מטא** – כל החלום של פורענות בא עליו. **לקצת ירחין תרי עשר** – בשביל עצתו של דניאל תלה לו שנים עשר חדש. בהוצא – לולבי דקלים. **ודפנא** – ענפי עץ ערמונים שקורין לו"ר, ופרי שלו קורין בייי"ש. **פשיטא** – דהאבנים של שניהם. דאפילו לא פסק לן דינא דמתניתין, המלמדנו שמתחלה בין שניהם עשאוה – על כרחם היו חולקין בשוה האבנים, שהרי ברשות שניהם מונחים, וידּ מי מהם תגבר (הג"ה: בפירוש רבינו חננאל: קא משמע לן דלא בעינן ראיה, אלא שותף מפיק מיניה בלא ראיה, ואיהו דטעין דדילה טעינה – עליו הראיה. וכל כהאי גוונא הבי דייקינן ליה. וזה הדין מפורש עוד בסמ כן בפרק "הבית והעלייה" בתחילתו. איבעית אימא: בשותפין כי האי גוונא, אנוחי אבנים ברשות חבירו לא קפדי, וחזקת שתות ראשו לאו כלום הוא. שמעינן מינה דכל כהאי גוונא דמילתא דידיעא בשותפתא לתרוייהו, אף על גב דמנח ברשותא דחד מינייהו – לא יכול למיטען "דידי נינהו דברשותי מנחי", דקיימא לן: שותפין לא קפדי אהדדי. עד כאן). **השתא סתם גינה אמרת לא** – אף על פי שהזיקן ראיה קשה. **אמר אביי כו'** – ואי "מקום שנהגו לגדור" דקתני מתניתין – אבעקבא קאי. **אם כן מאי אבל בבקעה** – הא מינה סליק, ודבי איבעי למיתני: אבל מקום שנהגו שלא לגדור – אין מחזיקין אותו **מבפניה לקרנא לבר** – ראשי הכותל יכוף לצד חבירו. וכל חזית לשון קצה הוא, וכן שנינו ב"תמיד" (פרק ב משנה ד) גבי מערכה: וחזיתה מזרחה – ראשי הגזירין. וכן "מחזה מול מחזה" דמלכים (א ז) – ראשי הנסרים מוסבין זה מול זה. (ועביד) [ועביד] מאבראי – כופה לצדי ראשי הכותל, שמחבר בראשו אבנים וטיט ומעבהו. **דידי ודידיה הוא** – בדקתני מתניתין: בשעשין אותו בין שניהם עושין חזית מכאן ומכאן. **השתא נמי** נייז לה – לההיא דפופה שהיא לצדו, ואימא: דידי ודידיה הוא, ולא עשינו חזית מלנין – לצד שלו. ולקמיה פריך: הא מבחוץ קתני לייף ליה – מחבר חזית אחרת לצדו.

נשעייה

שבל דברי מלכות נחתכין על פיו – לפי תרגום [שלו] אחשורוש נענש הרבה, שנהרג, דכתיב: "ויגידו למרדכי את דברי אסתר" ולא כתב התם התך – לפי שהרגו המן, על שהיה משיב דברים בין אסתר למרדכי. ומיהו, גמרא שלנו אין תופס כן, דדרשינן במגילה (ט,א): התך להיכן הלך? ומפרש: לפי שאין משביין על הקלקלה.

הכי קתני וכן בגינה סתם כר' – וסיפא נמי יש לפרש כן: אבל סתם בקעה, ומקום שלא נהגו לגדור בגינה – אין מחזיקין אותו.

והא מבחוץ קתני קשיא – ותיובתא אינה: דמצינן למימר: היינו שבולט חוץ לחומה. מכל מקום קשיא היא, דאם כן "מחוץ" הוה ליה למיתני.

נייז ליה חבריה ושדי ליה – אף על גב דלעיל אמר: גוזמא מידע ידיע, בהוצא לא ידיע.

לאפוקי

אַהֲדַר לֵיהּ בְּלֵילְיָא דְּיֵילֵי, נְקַרְינְהוּ לְעֵינֵיהּ. וְעָבֵיד הָכִי? וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָסוּר לְאָדָם שֶׁיַּזִּיק אֶת עַצְמוֹ! אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמִסְתַּפְּיָא מִינֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ: לֵיכָּא אִינִישׁ דְּאָזֵיל דְּלֵימָא לֵיהּ, דַּאֲנָא וְאַתְּ יָתְיבְנָא. אָמַר לֵיהּ, כְּתִיב: "כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר". אָמַר לֵיהּ: אָנָא הוּא, אִי הַוַּאי יָדְעָנָא דְּהָדְרֵי רַבָּנַן כּוּלֵּי הַאי לָא הָוָה קָטַלְנָא לְהוּ, הָשְׁתָּא מַאי תַּקַּנְתֵּיהּ דְּהַהוּא גַּבְרָא? אָמַר לֵיהּ: הוּא כְּבָר אוֹרוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּכְתִיב: "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר", יֵלֵךְ וְיַעֲסוֹק בְּאוֹרוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּכְתִיב: "וְנָהֲרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם". אֵיפָא דְּאָמְרִי, הָכִי אָמַר לֵיהּ: הוּא סִימָא עֵינוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּכְתִיב: "וְהָיָה אִם מְעַיְנֵי הָעֵדָה", יֵלֵךְ וְיִתְעַסֵּק בְּעֵינוֹ שֶׁל עוֹלָם, דִּכְתִיב: "הֲגִנֵּי מְחַלַּל אֶת מִקְדָּשִׁי גְּאוֹן עֻזְּכֶם מַחְמַד עֵינֵיכֶם". אָמַר לֵיהּ: מִסְתַּפְּיָנָא מִמַּלְכוּתָא. אָמַר לֵיהּ: שָׁדַר שַׁלִּיחָא, וְלֵיזִיל שָׁתֵא וְלִיעַבֵּד שָׁתֵא וְלֶהֱדַר שָׁתֵא, אַדְּהָכִי וְהָכִי סָתְרֵיהּ [לֵיהּ] וּבְנֵיתְ [לֵיהּ]. עֲבַד הָכִי. שָׁלְחוּ לֵיהּ: אִם לֹא סָתַרְתָּהּ אַל תִּסְתּוֹר, וְאִם סָתַרְתָּהּ אַל תִּבְנֵי, וְאִם סָתַרְתָּהּ וּבָנִית, עֲבָדֵי בִּישָׁא בָּתַר עֲבָדֵי מְתַמַּלְכִין, אִם זַיְינְךָ עָלָךְ סִפְרְךָ כָּאן, לָא רַבָּא וְלָא בַר רַבָּא, הוֹרְדוּם [עַבְדָּא] קְלָנְיָא מִתְעֲבֵיד. מַאי רַבָּא? מַלְכוּתָא, דִּכְתִיב: "אַנְכִי הַיּוֹם רַךְ וּמְשׁוּחַ מֶלֶךְ". וְאִי בָּעֵית אֵימָא, מֵהָכָא: "וַיִּקְרְאוּ לְפָנָיו אַבְרֵךְ". אֶמְרִי: מִי שֶׁלֹּא רָאָה בִּנְיַן הוֹרְדוּם, לֹא רָאָה בִּנְיָן נָאֶה [מֵימְיָן]. בְּמַאי בְּנִייהּ? אֲמַר רַבָּה: בְּאַבְנֵי שִׁישָׁא וּמַרְמָרָא. אֵיפָא דְּאָמְרִי: בְּאַבְנֵי פּוּחָלָא, שֶׁשִּׁישָׁא וּמַרְמָרָא. אֲפִיךְ בְּנִייהּ? אֲמַר רַבָּה: בְּאַבְנֵי שִׁישָׁא וּמַרְמָרָא. אֵיפָא דְּאָמְרִי: בְּאַבְנֵי פּוּחָלָא, כִּי הֵיכִי דִּנְקַבְּיֵל סִידָּא. סָבַר לְמִשְׁעֵיהּ בְּדַהֲבָא, אָמְרוּ לֵיהּ רַבָּנַן: שִׁבְקֵיהּ, דְּהָכִי שַׁפִּיר טְפֵי, דְּמֵיחֲזֵי כִּי אִידְוותָא דִּימָא. וְכָבְדָא בַּר בּוּטָא הֵיכִי עֲבַד הָכִי? וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, וְאִיתֵימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: מִפְּנֵי מָה נֶעֱנַשׁ דָּנִיאֵל? מִפְּנֵי שֶׁהִשִּׁיא עֵצָה לִבּוּכַדְנֶצַּר, שֶׁנֶּאֱמַר: "לָהֵן מַלְכָּא מְלֵכִי יִשְׁפַּר עֲלָךְ וְחַטָּאֲיִךְ בִּצְדָקָה פְּרֻק וַעֲוָיָתְךָ בְּמִחַן עֲנִיִּין הֵן תְּהֵוֵי אַרְכָא לְשַׁלְוְתָךְ" וְגוֹ', וּכְתִיב: "כֹּלָּא מְטָא עַל נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא"; וְכִתְיב: "וּלְקֵצַת יַרְחִין תְּרֵי עֲשַׂר" וְגוֹ' אִיבָּעְיָא אֵימָא: שָׁאנֵי עֲבָדָא, דְּאִיתְחַיֵּב בְּמִיתָה. וְאִבָּעְיָא אֵימָא: שָׁאנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּאִי לָא מַלְכוּת לָא מִתְחַבְּנִי. וְדָנִיאֵל מִנַּלָּן דְּאִיעַנַּשׁ? אִילֵימָא מִשּׁוּם דִּכְתִיב: "וּתְקַרֵא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ", וְאָמַר רַב: הֲתָךְ – זֶה דָּנִיאֵל? הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר: שְׁהָתְכוּהוּ מִגְּדוּלָּתוֹ, אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר: שֶׁפָּל דִּבְרֵי מַלְכוּת נֶחְתָּכִין עַל פִּיו, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? - דִּשְׁדִיוּהוּ לְגוֹבָא דְּאַרְיָוָתָא. "הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה". "הַכֹּל" לְאַתּוֹיֵי מַאי? לְאַתּוֹיֵי אַתְרָא דִּנְהִיגִי בְּהוּצָא וְדִבְנָא. "לְפִיכָךְ, אִם נָפַל הַכּוֹתֶל - הַמָּקוֹם וְהָאֲבָנִים שֶׁל שְׁנֵיהֶם". פְּשִׁיטָא - לָא צְרִיכָא, דְּנַפַּל לְרִשְׁותָא דְּחַד מִינַּיְיהוּ, אִי נַמִי דְּפָנְּוּהוּ חַד לְרִשְׁותָא דִּידֵיהּ; מַהוּ דְּתֵימָא: נֵיהֱוֵי אִידָךְ הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵירוֹ עָלָיו הָרְאָיָה, קָא מַשְׁמַע לָן. "וְכֵן בְּגִינָּה, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִגְדּוֹר - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ". הָא גּוּפָא קַשְׁיָא, אָמַרְתְּ: וְכֵן בְּגִינָּה, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִגְדּוֹר - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, הָא סְתָמָא - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ; אֵימָא סֵיפָא: אֲבָל בְּקָעָה, מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִגְדּוֹר - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, הָא סְתָמָא - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ; הָשְׁתָּא סְתָם גִּינָּה כְּבָקְעָה, אָמְרַתְּ לָא, סְתָם בְּקָעָה מִיבְּעָיָא? אָמַר אַבָּיֵי, הָכִי קָאָמַר: וְכֵן סְתָם גִּינָּה, וּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִגְדּוֹר בִּבְקָעָה - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ. אָמַר לֵיהּ רָבָא: אִם כֵּן, מַאי "אֲבָל"? אֶלָּא אָמַר רָבָא, הָכִי קָתָנֵי: וְכֵן סְתָם גִּינָּה כִּבְקָעָה שֶׁנָּהֲגוּ לִגְדּוֹר דָּמֵי, וּמְחַיְּבִין אוֹתוֹ; אֲבָל סְתָם בְּקָעָה כִּמְקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ דָּמֵי, וְאֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ. "אֶלָּא אִם רָצָה, כּוֹנֵס לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וּבוֹנֶה וְעוֹשֶׂה חֲזִית". מַאי חֲזִית? אָמַר רַב הוּנָא: אַכְפִּיפֵי לֵיהּ לְקַרְנָא לְבַר. - וְנַעֲבֵיד מִלְּגָיו - עָבֵיד חֲבֵירֵיהּ נַמִי מִלְּבַר, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא. - אִי הָכִי, הָשְׁתָּא נַמִי נֵייז לֵיהּ חֲבֵירֵיהּ, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא. - וְנֵיעֲבֵיד מִלְּבַר, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא. - גְּזִיזָא מִידַּע יְדִיעַ. אֵיפָא דְּאָמְרִי, אָמַר רַב הוּנָא: מֵיכְפָּא לְקַרְנָא מִלְּגָיו. - וְנֵיעֲבֵד מִלְּבַר - נֵייז לֵיהּ חֲבֵירֵיהּ, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא. - אִי הָכִי, הָשְׁתָּא נַמִי לֵייף לֵיהּ חֲבֵירֵיהּ, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא - לֵיפּוּפָא מִידַּע יְדִיעַ. - וְהָא "מִבַּחוּץ" קָתָנֵי קַשְׁיָא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר:

לאפוקי מדאביי – ואביי סבר דשפיר אית ליה למיתני תקנתא לרמאי. **אם** עמד ונדר את הרבייעית – לא גרסינן "אם עמד ניקף", דהא לכולהו לישני דגמרא קאי אמקיף, בר מלישנא בתרא דקאמר: מקיף וניקף איכא בינייהו. ואיה דדייק בפרק "כיצד הרגל" (בבא קמא ב,ב): טעמא דניקף, הא מקיף פטור – דיינו להדוה לישנא. **דמי** קנים בזול – ואם תאמר: מאי שנא משדה שאינה עשויה ליטע, דאם נטעה חבירו שלא ברשות, אמר רב ושמואל ב"השואל" (בבבא מציעא קא,א): שמין לו וידו על התחתונה? ואומר רבינו יצחק: דשאני הכא, דמצי אמר ליה: לדידי סגי לי בנטירא בר זוזא. ומכל מקום, דמי קנים בזול היכי ליה, דאגן סהדי דאם היה מוצאם כל כך בזול – היה גודר בהם.

שניה ושלישית לא – אומר רבינו יצחק דהיינו טעמא: דאין לך אדם שלא היה מסייע לרביעית על מנת שיהא גדור מארבע רוחותיו. ובקונטרס פירש: לפי שכבר יצא מן השלשה מבית דין זכאי. הג"ה: וקצת קשה, דאם כן גם ברביעית יצא זכאי עד שטפח אחרון, עד כאן.

ורבי יוסי סבר אם עמד וניקף וגדר את הרביעית – אף על גב דעד השתא היה מחמיר, כדמשמע לישנא ד"מגלגלין עליו את הכל" – לחך לישנא לא דוי הכי, דלשון "אם עמד" – משמע וניקף. הגה"ה

נְשַׁעְיָה בְּאַמַּתָּא מִלְּבַר. - וְנֵיעֲבַד מִלְּגָיו - עֲבַד חַבְרֵיהּ מִלְּבַר, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא. - אִי הָכִי, הָשְׁתָּא נְמִי דְּקָפֵיל לֵיהּ חַבְרֵיהּ, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא - קִילּוּפָא מִידַּע יְדַע. הוֹצָא - אָמַר רַב נַחְמָן: סְנִינְפֵי יְרֵיכִי מִלְּבַר. - וְנֵיעֲבַד מִלְּגָיו - עֲבַד נְמִי חַבְרֵיהּ מִלְּבַר, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא. - אִי הָכִי, הָשְׁתָּא נְמִי גָּיֵיז וְשָׁדֵי לֵיהּ, וְאָמַר: דִּידִי וְדִידֵיהּ הוּא - מְשַׁרֵיק לֵיהּ טָּנָא. - הָשְׁתָּא נְמִי אָתֵי חַבְרֵיהּ וְקָלֵיף לֵיהּ - קִילּוּפָא מֵידַע יְדַע. אֲבֵי אָמַר: הוֹצָא לֵית לֵיהּ תַּקָּנְתָּא אֶלָּא בִּשְׁטָרָא. "אֲבָל אִם עָשָׂה מְדֵעַת שְׁנֵיהֶם". אָמַר לֵיהּ רָבָא מִפְּרִיזְקָא לְרַב אַשִׁי: לֹא עֲשׂוּ לֹא זֶה וְלֹא זֶה אָמַר לֵיהּ: לָא צְרִיכָא, דְּקָדֵים חַד מִנַּיְיהוּ וְנֵעֲבַד דִּידֵיהּ, וְאִי לָא נֵעֲבַד חַבְרֵיהּ - אָמַר: דִּידֵיהּ הוּא. וְהָנָא, תַּקָּנְתָּא לְרַמַּאי קָא מַשְׁמַע לָן? אָמַר לֵיהּ: וְרֵישָׁא לָאו תַּקָּנְתָּא לְרַמַּאי הוּא? אָמַר לֵיהּ: בִּשְׁלָמָא לְרַב אַשִׁי דְּאָמַר: לֹא עֲשׂוּ לֹא זֶה וְלֹא זֶה אָמַר לֵיהּ, אֶלָּא לְרָבָא דְּאָמַר: אִם עָמַד וְנָדַר אֶת הָרְבִיעִית - מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל, לָא שָׁנָא עָמַד נִיקַּף, לָא שָׁנָא עָמַד מִקַּף. אִיתְּמַר, רַב הוּנָא אָמַר: הַכֹּל - לְפִי מָה שָׁגָּדַר; חִיָּא בַּר רַב אָמַר: הַכֹּל - לְפִי דְּמֵי קָנִים בְּזוֹל. תָּנֵי: הַמַּקִּיף אֶת חֲבֵרוֹ מִשֵּׁשׁ רוּחוֹתָיו, וְגָדַר אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְאֶת הַשְּׁנִיָּה וְאֶת הַשְּׁלִישִׁית - אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ; חָזַר וְגָדַר אֶת הָרְבִיעִית - מְחַיְּבִין אוֹתוֹ. אֵימָא סֵיפָא, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם עָמַד וְגָדַר אֶת הָרְבִיעִית - מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל; בְּשִׁלְמָא לְרַב הוּנָא דְּאָמַר: הַכֹּל לְפִי מָה שָׁגָּדַר בְּהּ, הַיְינוּ דְּאֵיכָא בֵּין תַּנָּא קַמָּא וְרַבִּי יוֹסֵי, תַּנָּא קַמָּא סָבַר: הַכֹּל לְפִי דְּמֵי קָנִים בְּזוֹל אֵין, וּמַה שָּׁגָּדַר לָא, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: הַכֹּל לְפִי מָה שָׁגָּדַר; אֶלָּא לְחִיָּא בַּר רַב דְּאָמַר: הַכֹּל לְפִי דְּמֵי קָנִים בְּזוֹל, מַאי אֵיכָא בֵּין תַּנָּא קַמָּא לְרַבִּי יוֹסֵי? אִי דְּמֵי קָנִים בְּזוֹל לָא קָנְיְיהִיב לֵיהּ, מַאי קָנְיְיהִיב לֵיהּ? - אִי בְּעֵית אֵימָא: אֲנַר נְטִירָא אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ, תַּנָּא קַמָּא סָבַר: אֲנַר נְטִירָא אֵין, דְּמֵי קָנִים בְּזוֹל לָא, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: דְּמֵי קָנִים בְּזוֹל. וְאִי בְּעֵית אֵימָא: רִאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ, תַּנָּא קַמָּא סָבַר: רְבִיעִית הוּא דְּיָהֵיב לֵיהּ, אֲבָל רִאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית - לָא יָהֵיב לֵיהּ, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: רִאשׁוֹנָה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית נְמֵי יָהֵיב לֵיהּ. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: מַקִּיף וְנִיקַּף אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ, דְּתַנָּא קַמָּא סוֹבֵר: מַעֲמָד דְּעָמַד נִיקַּף דְּמִגְלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל, אֲבָל עָמַד מַקִּיף - אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ אֶלָּא דְּמֵי רְבִיעִית; וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: לָא שָׁנָא נִיקַּף וְלָא שָׁנָא מַקִּיף, אִם עָמַד וְגָדַר - מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל. לֵישָׁנָא אַחֲרִינָא: מַקִּיף וְנִיקַּף אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ, תַּנָּא קַמָּא סָבַר: אִם נָּדַר מַקִּיף וְנִיקַּף, אִם עָמַד וְנָדַר - מְגַלְגְּלִין עָלָיו אֶת הָרְבִיעִית נְמֵי יָהֵיב לֵיהּ, וְרַבִּי יוֹסֵי סָבַר: אִם עָמַד נִיקַּף וְנָדַר אֶת הָרְבִיעִית הוּא דְּיָהֵיב לֵיהּ, דְּגַלֵּי דַּעְתַּיהּ דְּנִיחָא לֵיהּ, אֲבָל אִם נָּדַר מַקִּיף - לָא יָהֵיב לֵיהּ מִידֵי.

רוניא

נשעיה באמתא מלבר – יהא טח בטיט אמה בראש הכותל מבחוץ. ומקבל ליה – מקפלו. הוצא – אם עשו מחיצת נצרים, כיצד יעשו חזיתן? סינופי ירכי לבר – ראשי הזוגים ישב לצד שדה חבירו, וכשיהיה סוגף ההדוסים כשיכלה האחד ויתן את חבירו – יסנפנו מבחוץ. הגהת המעתיק: ירכי – כדאמרינן לעיל: טפח יתירא לבני אורבי. תוספת מורנו שמואל. ורבינו חננאל פירש: מוציא ראשי הקנים, ודפנא שהוא הקנים העומדים להזזוק המחיצה, לחוץ. מתוך פירושו משמע שהקנים שמעמידין מן הצד לסמוך הכותל, וזהו לשון סניפין, עד כאן. **אלא בשטרא** – אם עשה האחד – יביא עדים ויחתמו לו, ואם עשהו שנים – יעידו עדים ויחתמו. דסבירא ליה: קופלא דטינא מעיליה הרצא לא ידיע. **ולא יעשו** – חזית לא לזה ולא לזה, והרי סימן שלא עשאוה האחד בשלו, שאילו עשאה – היה עושה חזית מבחוץ **ועביד** דידיה – עשה חזית מבחוץ. **ותקנתא לרמאי** – בתמיה: וכי מפני דאגת רמאין איכפל תנא למיתני את מתניתין? **ורישא** – דקתני: ועושה חזית מבחוץ – לאו תקנתא משום רמאי הוא, דלא לימא חבריה "של שנינו הוא"? **תנא דינא** – הואיל ובקעה אין מנהג לגדור – אין יכול לבטוח, אלא דעתה לתוך שלו ובונה. ואיידי דתנא דינא – תנא תקנתא: ועושה חזית משום רמאי. אלא סיפא דינא לא תנא, דהא פשיטא דאם עשו מדעת שניהם – תעשה משל שניהם, ובולה משום תקנתא הוא דתנייה. **משנה** המקיף את חבירו משלש רוחותיו – שקנה שלש שדות סביב שדה חבירו לשלשת מצריה, וגדר את שלשתן, ונמצא שדהו של אמצעי זה מוקף משלש רוחותיו. **אין** מחייבין אותו – לתת בלום, דראמרינן דסתם בקעה מקום שגנבו שלא לגדור הוא. הג"ה, תוספת מורנו שמואל: ולי נראה טעמא – משום דאבתי לא מהני ליה מידי, שהכל יכולים לכיכוס מרוח רביעית. אבל אם גדר רביעית – מחייבין אותו, דראמרינן בגמרא, ואף על גב דראמרינן לעיל דסתם בקעה מקום שנגבו שלא לגדור הוא – הני מילי בין בקעה לבקעה, וכותל גבוה ארבע אמות שהם דולא בעינן. מאי טעמא – דליכא היזק ראיה. אבל בשביל היזק בהמות שלא יכנסו לשדה צריך לגדור גדר שלו עשרה טפחים, המונע מליכנס הבהמות. **הכי** גרסינן: **רבי יוסי אומר אם עמד וגדר את הרביעית** – ולא גרסינן "וניקף". הג"ה: וכן בפירוש רבנו חננאל. ומיהו אניקף מפרשינן לה לקמן. תוספת: והכי מוכח בפרק שני דבבא קמא, והלשון מוכיח, דקתני "אם עמד", ולא קתני "אם גדר" – מכלל דלאו בההוא דגדר השלש מיירי. תוספת מורנו שמואל, עד כאן. מגלגלין עליו את הכל – לתת חלקו בשלשת הראשונות. דסיון דגדר את הצד הפתוח – גלי דעתיה דניחא ליה במאי דגדר חבריה. **גמרא** **לפי מה שגדר** – בכל יציאות שהוציא בהן הראשון – יחזיר לו מחצה. **דמי קנים** – דאמר ליה: לדידי סגי לי בגדר קנים, ואי אפשי בהוגאה של גדר אבנים. הכי גרסינן: תנן המקיף את חבירו משלש רוחותיו אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו. אימא סיפא רבי יוסי אומר כו' וגדר את הראשונה כו' אין מחייבין אותו – דהא לא אתני ליה מידי, שהרי גלוי הוא מצד רביעית. הא אם גדר עד מקוף את הרביעית – מחייבין אותו, דאתני ליה. **אימא סיפא רבי יוסי אומר** – בשלמא לרב הונא דאמר: "הכל" דרבי יוסי במה שגדר הוא – היינו דאיכא בין תנא קמא לרבי יוסי; דתנא קמא דלא נקט לישנא ד"הכל" סבר דמי קנים בזול הוא דמחייבין אותו, ורבי יוסי סבר כו'. דהא ליכא למימר דתנא קמא דוקא את הרביעית הוא דמחייבין אותו, אבל אם גדר ניקף לא – דכל שכן הוא: השתא היכא דלא גלי דעתיה דניחא ליה בהיקפא קא מחייב ליה, כל שכן היכא דגלי. ולרבי יוסי נמי, קא סלקא דעתך השתא דתנא ניקף והוא הדין למקף, אלא בגלגול דהכל הוא דפליגי. **אלא לתנא קמא דמי קנים נמי לא יהיב ליה אלא מאי יהיב ליה** – מאי מחייבין אותו דרייקינן ממילתיה? **יהב ליה אגר נטירא** – דבר מועט שהיה צריך ליתן לשומר בכל שנה שבהיא בקמותיה. **דתנא קמא סבר** – דמי רביעית יהיב ליה אם גדרה מקוף. אבל דמי הראשונות לא יהיב ליה, שכבר יצא מהם זכאי בבית דין, שהיו שם ימים רבים ולא הועילו לו. ואם גדרה ניקף לרביעית – לא יהיב ליה מידי, כדפרישתי, שכבר יצא ידי בית דין מהם. ולרבי יוסי, לא שנא גדרה ניקף ולא שנא מקוף – מגלגלין עליו את הכל בכולן דמי קנים. **ואיבעית אימא מקיף וניקף איכא ביניייהו** – דתנא קמא איית ליה דרבי יוסי הכא דגדרה ניקף, אבל רבי יוסי ליית ליה דתנא קמא בגדר מקוף. תנא קמא סבר: לא שנא ניקף ולא שנא מקוף, כי גדר לרביעית – מחייבין אותו, דהא תנא קמא במקיף איירי, ודייקינן ממילתיה: הא רביעית – מחייבין אותו. וכל שכן בשגדרה ניקף, דגלי דעתיה.

[דף ל״ה ע״ב]

הֲלָכָה ד׳ מַתְנִי׳ – הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הֶחָמֵץ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף הַתָּמִיד

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לְשֶׁמּוֹ חַיָּיב וְשֶׁלֹּא לְשֶׁמּוֹ פָּטוּר וּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים בֵּין לִשְׁמָן וּבֵין שֶׁלֹּא לִשְׁמָן פָּטוּר וּבַמּוֹעֵד לִשְׁמּוֹ פָּטוּר וְשֶׁלֹּא לִשְׁמּוֹ חַיָּיב וּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים בֵּין לִשְׁמָן וּבֵין שֶׁלֹּא לִשְׁמָן חַיָּיב חוּץ מִן הַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ׃

גְּמָרָא – מִנַּיִן לְשׁוֹחֵט פֶּסַח עַל הֶחָמֵץ שֶׁהוּא עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה? תַּלְמוּד לוֹמַר׃ ״לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי״, אֵין לִי אֶלָּא הַשּׁוֹחֵט, הַזּוֹרֵק מְנַיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר ״לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם״.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק׃ מְמַּה שֶׁהוּא מִתְחַיֵּב עַל הַזְּרִיקָה, חָדָא אָמַרְתְּ פֶּסַח עַצְמוֹ כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסָה׃ תִּפְתֵּר שֶׁנִּתְמַנָּה לוֹ חָמֵץ בֵּין שְׁחִיטָה לִזְרִיקָה, אוֹ שֶׁהָיָה זֶה שׁוֹחֵט וְזֶה זוֹרֵק. תָּנֵי חִזְקִיָּה׃ ״לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי״, הַתּוֹרָה קָרֵאת אוֹתוֹ זִבְחִי.

אָמַר רַבִּי טָנָא׃ אִלּוּלֵי דִּתָּנֵיתָה חִזְקִיָּה מָצִינוּ דָּבָר פָּסוּל וְחַיָּבִין עָלָיו חַטָּאת. הַמְּחַמֵּץ אֶת הַפְּסוּלָה – אֵית תַּנַּיי תָּנֵי חַיָּב, אֵית תַּנַּיי תָּנֵי פָּטוּר. אָמַר רַב חִסְדָּא׃ מַאן דְּאָמַר חַיָּב – בְּשֶׁנִּפְסְלָה מֵחֲמַת חִמּוּצָהּ מַאן דְּאָמַר פָּטוּר – בְּשֶׁלֹּא נִפְסְלָה מֵחֲמַת חִמּוּצָהּ.

הַקְטֵיר אֵמוּרִין עַל הֶחָמֵץ – אֵית תַּנַּיי תָּנֵי חַיָּב, אֵית תַּנַּיי תָּנֵי פָּטוּר. מַאן דְּאָמַר חַיָּב – ״דַּם״ מִכָּל מָקוֹם. מַאן דְּאָמַר פָּטוּר – ״זָבַח״. מַה זְּבִיחָה מְיֻחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת הַכַּפָּרָה, יָצְאוּ הַקְטֵר אֵמוּרִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה.

[דף ל״ו ע״א]

מָלַק עוֹף עַל חָמֵץ – אֵית תַּנַּיי תָּנֵי חַיָּב, אֵית תַּנַּיי תָּנֵי פָּטוּר. מַאן דְּאָמַר חַיָּב – ״דַּם״ מִכָּל מָקוֹם. וּמַאן דְּאָמַר פָּטוּר ״זָבַח״ יָצָא עוֹף שֶׁאֵינוֹ זָבַח. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה׃ מַאן דְּאָמַר חַיָּב נִיחָא, מַאן דְּאָמַר פָּטוּר מַה טַּעֲמָא? אָמַר לֵיהּ׃ לְמִדִּין עֹנֶשׁ מֵעֹנֶשׁ וְאֵין לְמֵדִין עֹנֶשׁ מִפָּטוּר.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בָּעֵין, יָכוֹל הַמְּקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ עַל חָמֵץ יְהֵא חַיָּב? תַּלְמוּד לוֹמַר ״זָבַח״. מַה זְּבִיחָה מְיֻחֶדֶת שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ – יָצָא הַמְּקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ עַל חָמֵץ שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ.

יָכוֹל הַמַּקְטִיר אֲמוּרִין עַל חֲמֵץ יְהֵא חַיָּב? תַּלְמוּד לוֹמַר "וְכִפֶּר". מַה זְּרִיקָה מְיֻחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה, יָצְאוּ הֶקְטֵר אֲמוּרִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: עַד דְּאַתְּ דַּיָּן לָהּ לִפְטוּר. דּוֹנָהּ לְחִיּוּב, יָכוֹל הַמַּקְבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ עַל חֲמֵץ יְהֵא פָּטוּר? תַּלְמוּד לוֹמַר "זָבַח". מַה זְּבִיחָה מְיֻחֶדֶת שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ, אַף אֲנִי אֲרַבֶּה הֶקְטֵר אֲמוּרִין שֶׁחַיָּבִין עֲלֵיהֶן בַּחוּץ. יָכוֹל הַמַּקְטִיר אֲמוּרִין עַל חֲמֵץ יְהֵא פָּטוּר? תַּלְמוּד לוֹמַר "וְכִפֶּר". מַה זְּרִיקָה מְיֻחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה, אַף אֲנִי אַרְבֶּה הַמְקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ שֶׁהֵן מְעַכְּבִין אֶת הַכַּפָּרָה.

אָמַר לֵיהּ: דָּבָר שֶׁוֶּה בִּשְׁנֵיהֶם מְלַמֵּד, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה בִּשְׁנֵיהֶן אֵינוֹ מְלַמֵּד. "זָבַח", מַה זְּבִיחָה מְיֻחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַכֶּבֶת אֶת הַכַּפָּרָה וְחַיָּבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ, יָצָא הַמְקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן בַּחוּץ, יָצְאוּ הֶקְטֵר אֲמוּרִים שֶׁאֵינָן מְעַכְּבוֹת אֶת הַכַּפָּרָה.

תַּמָּן תְּנִינַן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שְׁאוֹר כַּזַּיִת חָמֵץ בְּכוֹתֶבֶת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה בִּכְזַיִת. רַבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסָה בֶּן חֲנִינָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא לְבַעוּרוֹ, אֲבָל לַאֲכִילָה כַּזַּיִת. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּין לְבַעוּרוֹ בֵּין לַאֲכִילָה כַּזַּיִת.

קָם רַבִּי מָנָא עִם רַבִּי חִזְקִיָּה, אָמַר לֵיהּ: מִנַּיִן שָׁמַע רַבִּי הֲדָא מִלְּתָהּ? אָמַר לֵיהּ: מִן רַבִּי אַבָּהוּ. אָמַר לֵיהּ: וַאֲנַן אָמְרִין רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּין לְבַעוּרוֹ בֵּין לַאֲכִילָה כַּזַּיִת. שְׁחָטוֹ עַל חֲמֵץ אַחֵר. מִי אַתְּ מְחַלֵּךְ אַחַר אֲכִילָתוֹ אוֹ אַחַר בְּעוּרוֹ?

תַּמָּן אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי וְעֵירָה: שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת – אֵין הַבַּיִת מִצְטָרֵף. בְּתוֹךְ הַכְּלִי – הַכְּלִי מִצְטָרֵף. שְׁחָטוֹ עֲלֵיהֶן מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְאֵין הַבַּיִת מִצְטָרֵף – פָּטוּר, אוֹ מֵאַחַר שֶׁאִלּוּ בְּתוֹךְ הַכְּלִי וְהַכְּלִי מִצְטָרֵף – חַיָּב. שְׁחָטוֹ עַל שִׁיאוּר, מֵאַחַר דְּאָמַר רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב: מֻתָּר לְהַאֲכִילוֹ לְכַלְבּוֹ – פָּטוּר, אוֹ מֵאַחַר דְּרַב אָמַר: לוֹקִין עַל אֲכִילָתוֹ – חַיָּב.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: עַד שֶׁיְּהֵא לְשׁוֹחֵט לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְשׁוֹחֵט אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מִבְּנֵי חֲבוּרָה, לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹחֵט. רַבִּי יוחנן אָמַר: אֲפִלּוּ נָתוּן עִמּוֹ בִּירוּשָׁלַם. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: עַד שֶׁיְּהֵא נָתוּן עִמּוֹ בָּעֲזָרָה. דֵּין בְּדַעְתֵּיהּ וְדֵין בְּדַעְתֵּיהּ, דְּאִיפְּלְגוּן:

[דף ל"ו ע"ב]

שְׁנֵי יוֹם טוֹב שֶׁל גָּלֻיּוֹת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מְקַבְּלִין הַתְּרָיָיה עַל סָפֵק. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵין מְקַבְּלִין הַתְּרָיָיה עַל סָפֵק.

הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם הָיָה נָתוּן בְּנֶגְדּוֹ בַּחַלּוֹן בִּירוּשָׁלַם. מַאן דְּאָמַר סָפֵק וַדַּאי, מַאן דְּאָמַר בָּעֲזָרָה בִּירוּשָׁלַיִם הוּא.

מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָה? "דַּם זְבָחִי". דַּם פֶּסַח וְדַם תָּמִיד.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי", וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "לֹא תִזְבַּח עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי". אֶחָד הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, אֶחָד שְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים בְּחַלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד. מַה רָאִיתָ לְרַבּוֹתָן בְּחַלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד וּלְהוֹצִיאָן מִן אַרְבָּעָה עָשָׂר? אַחַר שֶׁרִבָּה הַכָּתוּב וּמִעֵט, מְרַבֶּה אֲנִי אוֹתָן בְּחַלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, שֶׁהוּא "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא", וּמוֹצִיאָן מֵאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁאֵינָן "בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא".

וְאַתְיָא כַּיי דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָן מִדְּבָרִיהֶן. אָמַר רַבִּי מָנָא לָהֶן הִכְתִּיב זָבַח חַג הַפֶּסַח אַרְבָּעָה עָשָׂר אֲנַן קַיָמִין.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: חֲבוּרָה הָיְתָה מַקְשָׁה, מַה אֲנַן קַיָמִין? אִם בְּשֶׁאָבַד וְנִמְצָא קֹדֶם לְכָפָרָה בֵּין לִשְׁמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ – כָּשֵׁר, וְנִתַּק לָרַעְיָה. אִם בְּשֶׁאָבַד וְנִמְצָא לְאַחַר כַּפָּרָה, בֵּין לִשְׁמוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ – פָּסוּל, שְׁלָמִים הוּא. וְקַיְימַנָה בְּשֶׁנִּטְמְאוּ הַבְּעָלִים, אוֹ שֶׁהֵזִידוּ, וּכְבָר נִדְּחָה לְפֶסַח שֵׁנִי. לִשְׁמוֹ פָּטוּר וְהוּא פָּסוּל, שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ – חַיָב וְהוּא כָּשֵׁר.

וְהַזִּידוּנוּ לִשְׁמוֹ – פָּטוּר. תַּמָּן אָמְרִין בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: בְּשֶׁעָבְרָה שְׁנָתוֹ בֵּין רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי. רַבִּי לָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן:

[דף ל"ז ע"א]

בְּשֶׁעִבֵּר זְמַן כַּפָּרָתוֹ.

פֶּסַח שֶׁעִבֵּר זְמַנּוֹ וּשְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ בִּזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁשְּׁחָטוֹ אֲחֵרִים לִשְׁמוֹ בִּזְמַנּוֹ. רַבִּי לְיֵעֶזֶר פּוֹסֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר. רַבִּי לְיֵעֶזֶר פּוֹסֵל שֶׁהוּא בְּשׁוֹחֵט פֶּסַח לְשֵׁם שְׁלָמִים, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר שֶׁהוּא בְּשׁוֹחֵט שְׁלָמִים לְשֵׁם פֶּסַח. מִכֵּיוָן שֶׁעִבֵּר זְמַנּוֹ לֹא שַׁנָיָא. הֵיא הַשּׁוֹחֵט פֶּסַח לְשֵׁם שְׁלָמִים הִיא הַשּׁוֹחֵט שְׁלָמִים לְשֵׁם פֶּסַח. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא בְּשֶׁעִבֵּר שְׁנָתוֹ בֵּין רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי, עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי לָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֶׁעִבֵּר זְמַן כַּפָּרָתוֹ.

הַלָּכָה ה' מַתְנִי' – הַפֶּסַח נִשְׁחָט בִּשְׁלֹשׁ כִּתּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב): וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל, קָהָל וְעֵדָה וְיִשְׂרָאֵל. נִכְנְסָה כַּת הָרִאשׁוֹנָה, נִתְמַלְּאוּת הָעֲזָרָה, נָעֲלוּ דַלְתוֹת הָעֲזָרָה. תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ

וְתָקְעוּ. הַכֹּהֲנִים עוֹמְדִים שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת, וּבִידֵיהֶם בָּזִיכֵי כֶסֶף וּבָזִיכֵי זָהָב. שׁוּרָה שֶׁכֻּלָּהּ כֶּסֶף כֶּסֶף, וְשׁוּרָה שֶׁכֻּלָּהּ זָהָב זָהָב. לֹא הָיוּ מְעוֹרָבִין. וְלֹא הָיוּ לַבָּזִיכִין שׁוּלַיִם, שֶׁמָּא יַנִּיחוּם וְיִקָּרֵשׁ הַדָּם:

גְּמָרָא – רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יֶנָאי: נִתַּן כֹּחַ בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְהָיָה קוֹלוֹ מְהַלֵּךְ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מְהַלֵּךְ אַרְבָּעִים יוֹם. וּמַה הָיָה אוֹמֵר? מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי עַד מָקוֹם פְּלוֹנִי כַּת אַחַת. וּמִמָּקוֹם פְּלוֹנִי וְעַד מָקוֹם פְּלוֹנִי כַּת אַחַת. וְלֹא תִתְמַהּ, וּמַה אִם אָבָק שֶׁאֵין דָּרְכּוֹ לְהַלֵּךְ אַתְּ מַר: "וְהָיָה לְאָבָק עַל כָּל אֶרֶץ מִצְרָיִם" (שְׁמוֹת ט, ט) קוֹל שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַלֵּךְ לֹא כָּל שֶׁכֵּן?! אָמַר רַבִּי לֵוִי: כְּשֵׁם שֶׁנִּתַּן כֹּחַ בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כָּךְ נִתַּן כֹּחַ בְּקוֹלוֹ שֶׁל פַּרְעֹה. וְהָיָה קוֹלוֹ מְהַלֵּךְ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מְהַלֵּךְ אַרְבָּעִים יוֹם. וּמַה הָיָה אוֹמֵר? "קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי". לְשֶׁעָבַר הֱיִיתֶם עַבְדֵי פַּרְעֹה מִיכָּן וְהֵילַךְ אַתֶּם עַבְדֵי ה'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיוּ אוֹמְרִים: הַלְלוּיָה הַלְלוּ עַבְדֵי ה' וְלֹא עַבְדֵי פַּרְעֹה.

תָּנֵי, תָּמִיד שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְסָכִים – תּוֹקְעִין לִנְסָכִים. פֶּסַח שֶׁאֵין לוֹ נְסָכִים – תּוֹקְעִין לִשְׁחִיטָתוֹ.

דִּלְמָה , רַבִּי זְעֵירָא, וְרַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא וְרַבִּי אָבִינָא הֲווֹן יְתִיבִין. אָמַר רַבִּי אָבִינָא: מִפְּנֵי הָרַמָּאִין. אָמַר לֵיהּ: רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: בְּכָל פּוּמָךְ? אָמַר לֵיהּ: רַבִּי זְעֵירָא. אָמַר לֵיהּ: בַּפַּלְגוּת פּוּמָךְ? אָתָא רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִפְּנֵי הָרַמָּאִין.

[דף ל"ז ע"ב]

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – שָׁחַט יִשְׂרָאֵל וְקִבֵּל הַכֹּהֵן, נוֹתְנוֹ לַחֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ, וּמְקַבֵּל אֶת הַמָּלֵא וּמַחֲזִיר אֶת הָרֵיקָן. כֹּהֵן הַקָּרוֹב אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ זוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד.

גְּמָרָא – כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ". וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ". אִם שְׁפִיכָה לָמָּה זְרִיקָה? תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ? תָּנֵי, יִשָּׁפֵךְ לֹא יַטִּיף, יִשָּׁפֵךְ לֹא יַזֶּה, יִשָּׁפֵךְ לֹא יִזְרֹק. וּפֵרֵשׁ בְּקַבָּלָה: כֹּהֲנִים זוֹרְקִין אֶת הַדָּם מִידֵי הַלָּוִים.

הַכֹּל מוֹדִין בִּשְׁפִיכָה דֵּי הָכֵן וּבַהַזָּיָה דֵּי הָכֵן, וּמַה מַפְלִיגִין בִּזְרִיקָה? רַבִּי מָנָא אָמַר: זְרִיקָה כְּעֵין שְׁפִיכָה. רַבִּי חֲנַנְיָה אָמַר: זְרִיקָה כְּעֵין הַזָּיָה. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בַּר מַרְיָא קַרְיֵיהּ מְסַיֵּעַ לְרַבִּי חֲנַנְיָה: "כִּי מֵי נִדָּה לֹא זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה" וְגוֹ'. הָא דַּיּוֹ לֹא קִיֵּם גַּבָּהּ הַזָּיַת וְאַתְּ צוֹוֵחַ לָהּ זְרִיקָה?

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – יָצְתָה בַּת רִאשׁוֹנָה וְנִכְנְסָה בַּת שְׁנִיָּה. יָצְתָה שְׁנִיָּה, נִכְנְסָה שְׁלִישִׁית. כְּמַעֲשֶׂה הָרִאשׁוֹנָה כָּךְ מַעֲשֶׂה הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית. קָרְאוּ אֶת הַהַלֵּל. אִם גָּמְרוּ שָׁנוּ, וְאִם שָׁנוּ שִׁלְּשׁוּ, אַף עַל פִּי

שֶׁלֹּא שִׁלְּשׁוּ מִימֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִימֵיהֶם שֶׁל בַּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעַ לְאָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע ה׳, מִפְּנֵי שֶׁעַמָּהּ מַעֲטִין:

גְּמָרָא – תַּמָּן תְּנִינַן, יָצְאוּ וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ וּבָאוּ בֵּין הָעַרְבַּיִם וְקָרְאוּ הַלֵּל הַגְּדוֹלָה? אֵי זוֹ הִיא הַלֵּל הַגְּדוֹלָה? רַבִּי פִּרְנָךְ בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: הוֹדוּ לֵאֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וּבִלְבַד מִשֶּׁעוֹמְדִים בְּבֵית ה׳. לָמָּה בְּאֵילֵּין תַּרְתֵּין פָּרְשָׁתָא? רַבִּי זְעִירָא רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: מִפְּנֵי שֶׁיְּרִידַת גְּשָׁמִים כְּלוּלָה בָּהֶן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן נֵיחָא, דִּכְתִיב ״מַעֲלֶה נְשִׂיאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ״. וּכְרַבִּי חֲנִינָה מַה בְּגִין דִּכְתִיב:

[דף ל״ח ע״א]

״נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ״.

רַבִּי בָּא וְרַבִּי סִימוֹן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: הֲדָא דִידַן. רַבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: הֲדָא דִידָן. בַּר קַפָּרָא אָמַר: הֲדָא דִידָן. בַּר קַפָּרָא כְּדַעְתֵּיהּ, דְּתָנֵינַן, מֵימֶיהָ שֶׁל בַּת הַשְּׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעָה לְ״אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע ה׳ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי״, מִפְּנֵי שֶׁעַמָּהּ מְמוּעָטִין. תָּנֵי בַּר קַפָּרָא: זוֹ הִיא הַלֵּל הַגְּדוֹלָה.

חַד בַּר אַבָּיָה עָבַר קוֹמֵי תֵּבוּתָא, אָמַר לוֹן: עָנַיִן בַּתְרֵיי מַה דְּנָא אָמַר, הֲדָא אָמְרָה לֵית הֲדָא דִידָן. אָמַר רַבִּי מָנָא: הֲדָא דִידָן נִפְּא הֲוָה רַב, בְּגִין כֵּן אָמַר לוֹן: עָנַיִן בַּתְרֵיי מַה דְּנָא אָמַר.

תָּנֵי, הִיא הָיְתָה נִקְרֵאת בַּת עֲצֵלִים. אָמַר רַבִּי אָבוֹן: מַה אִם דָּבָר שֶׁמִּצְוָתוֹ לָכֵן הִיא הָיְתָה נִקְרֵאת בַּת עֲצֵלִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְעַצֵּל בְּמִצְוָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה:

הֲלָכָה ח׳ מַתְנִי׳ – כְּמַעֲשֵׂהוּ בַחֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַשַּׁבָּת, אֶלָּא שֶׁהַכֹּהֲנִים מְדִיחִים אֶת הָעֲזָרָה שֶׁלֹּא בִרְצוֹן חֲכָמִים.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כּוֹס הָיָה מְמַלֵּא מִדַּם הַתַּעֲרוֹבוֹת, זָרַק וְרִיקָה אַחַת עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: לֹא כָּל שְׁבוּת הִתִּירוּ בַּמִּקְדָּשׁ, וְהָיוּ הַכֹּהֲנִים מִשְׁתַּקְעִין בַּדָּם עַד אַרְכּוּבוֹתֵיהֶן. כֵּיצַד הָיוּ עוֹשִׂין? מִפְּטִיּוֹת הָיוּ עוֹשִׂין לָהֶן.

תַּמָּן תְּנִינַן, רַבִּי יוּדָה מְחַיֵּב בְּדַם הַתַּמְצִית. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא רִבָּה אוֹתָהּ רַבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהַכָּרַת אָתָא. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא רִבָּה אוֹתָהּ רַבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהַכָּרַת אָתָא. רַבִּי חִזְקִיָּה רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא רִבָּה אוֹתָהּ רַבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהַכָּרַת.

תַּמָּן אָמַר בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: מַתְנִיתָא כֵּן, אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא דַם הַתַּמְצִית הוּא, וְדַם תַּמְצִית פָּסוּל עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ!

וְעוֹד מִן הֶדָא, וְרַבּוֹ לֹא נִתְקַבֵּל בִּכְלִי, וְדַם שֶׁלֹּא נִתְקַבֵּל בִּכְלִי פָּסוּל מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְאִית לְרַבִּי יוּדָה דַּם מְבַטֵּל דַּם, כְּמָה דְּלֵית לֵיהּ הֶדָא וְהוּא מְקַבֵּל מִינְּהוֹן, כֵּן לֵית לֵיהּ הֶדָא וְהוּא מְקַבֵּל מִינְּהוֹן. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן בְּשֵׁם רַב חִסְדָּא: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, אֵין לִי אֶלָּא דַם הַנֶּפֶשׁ בְּמֻקְדָּשִׁין, דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְכַפָּרָה, מְנַיִן דַּם הַנֶּפֶשׁ בְּחַלִּין וְדַם תַּמְצִית בֵּין בְּחַלִּין בֵּין בְּמֻקְדָּשִׁין?

[דף ל"ח ע"ב]

תַּלְמוּד לוֹמַר "דָּם". וְכָל דָּם שֶׁהוּא אֵצֶל נֶפֶשׁ הוּא מַזְכִּיר כַּפָּרָה, אֵצֶל תַּמְצִית אֵינוֹ מַזְכִּיר כַּפָּרָה.

הֲלָכָה ט' מַתְנִי' – כֵּיצַד תּוֹלִין וּמַפְשִׁיטִין, אֲנַקְלָיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל הָיוּ קְבוּעִים בַּכְּתָלִים וּבָעַמּוּדִים שֶׁבָּהֶן תּוֹלִין וּמַפְשִׁיטִין. וְכָל מִי שֶׁאֵין לוֹ מָקוֹם לִתְלוֹת וּלְהַפְשִׁיט, מַקְלוֹת דַּקִּים הָיוּ שָׁם, וּמַנִּיחַ עַל כְּתֵפוֹ וְעַל פָּתָף חֲבֵרוֹ, וְתוֹלֶה וּמַפְשִׁיט.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, מַנִּיחַ יָדוֹ עַל פָּתָף חֲבֵרוֹ, וְיַד חֲבֵרוֹ עַל כְּתֵפוֹ, וְתוֹלֶה וּמַפְשִׁיט.

גְּמָרָא – רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: קָנִים וּמַקְלוֹת קֹדֶם לְהַתָּרַת הַכֵּלִים נִשְׁנוּ.

הֲלָכָה י' מַתְנִי' – קְרֶעוֹ וְהוֹצִיא אֵמוּרָיו, נְתָנוֹ בַּמָּגִס וְהִקְטִירָן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

יָצְתָה כַּת רִאשׁוֹנָה וְיָשְׁבָה לָהּ בְּהַר הַבַּיִת, שְׁנִיָּה בַּחֵיל, וְהַשְּׁלִישִׁית בְּמִקּוֹמָהּ עוֹמֶדֶת. חָשְׁכָה, יָצְאוּ וְצָלוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן.

גְּמָרָא – כְּתִיב "וְהִזָּה מִמֶּנּוּ" מִכְּלוֹ. אָמַר רַבִּי אָבִינָא: וּבִלְבַד מִזִּבֵּחַ שֶׁלָּם.

כְּתִיב "וְהִקְטִירוּ אוֹתוֹ", "וְהִקְטִירוּ", "וְהִקְטִירָם", מַה תַּלְמוּד לוֹמַר וְהִקְטִירוּ אוֹתוֹ? הַכָּשֵׁר וְלֹא הַפָּסוּל. "וְהִקְטִירוּ" – שֶׁלֹּא יְעָרֵב חֲלָבִים בַּחֲלָבִים. "וְהִקְטִירָם" – כֵּיוָן כְּאַחַת. הָכָא אַתְּ מַר "וְהִקְטִירוּ" שֶׁלֹּא

יְעָרֵב חֲלָבִים בַּחֲלָבִים, וְהָכָא אַתְּ מַר הִקְטִירָם כֵּלָּן כְּאַחַת! אָמַר רַבִּי לָא: כָּאן בַּמַּגָּם וְכָאן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

לֹא כֵן תָּנֵי רַבִּי חִיָּה, לֹא הָיְתָה יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בִּלְבַד. וְאָמַר רַבִּי אֵימִי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אֲפִלּוּ לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד לֹא הָיְתָה יְשִׁיבָה בָּעֲזָרָה. תִּפְתֹּר, שֶׁמָּמַךְ עַצְמוֹ לַכֹּתֶל וְיָשַׁב לוֹ. וְהָא כְתִיב: "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי ה'" וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי אֵיבוּ בַּר נַגָּרִי: וַיֵּשֶׁב עַצְמוֹ לִתְפִלָּה.

יָצְאת בַּת הָרִאשׁוֹנָה וְיָשְׁבָה לָהּ בְּהַר הַבַּיִת וְהַשְּׁנִיָּה בַּחֵיל וְהַשְּׁלִישִׁית בִּמְקוֹמָהּ. רַבִּי נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי מָנָא: מַה אַתְּינָן מִיתְנֵי, וְיָשְׁבָה לָהּ בִּמְקוֹמָהּ? עָמְדָה לָהּ בִּמְקוֹמָהּ!

הדרן עלך תמיד נשחט

[דף ל"ט ע"א]

פֶּרֶק שִׁישִׁי

הֲלָכָה א' מַתְנִי' – אֵלּוּ דְבָרִים בַּפֶּסַח דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, שְׁחִיטָתוֹ וּזְרִיקַת דָּמוֹ וּמִחוּי קְרָבָיו וְהֶקְטֵר חֲלָבָיו,

אֲבָל צְלִיָּתוֹ וַהֲדָחַת קְרָבָיו אֵינָן דּוֹחִין אֶת הַרְכָּבָן וְהַבָּאָתוֹ מִחוּץ לַתְּחוּם, וַהֲתִיכַת יַבֶּלְתּוֹ, אֵין דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר, דּוֹחִין.

גְּמָרָא – זוֹ הֲלָכָה נֶעֱלְמָה מִזְּקֵנֵי בְּתֵירָה, פַּעַם אַחַת חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת שַׁבָּת, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִין אִם פֶּסַח דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת אִם לָאו. אָמְרוּ: יֵשׁ כָּאן בַּבְלִי אֶחָד וְ'הִלֵּל' שְׁמוֹ, שֶׁשִּׁמֵּשׁ אֶת שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן יוֹתֵר אִם פֶּסַח דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת אִם לָאו. אִפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ מִמֶּנּוּ תּוֹשִׁ"ח! שָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לוֹ, אָמְרוּ לוֹ: שָׁמַעְתָּ מִימֶיךָ כְּשֶׁהָל י"ד לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, אִם דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת אִם לָאו? אָמַר לָהֶן: וְכִי אֵין לָנוּ אֶלָּא פֶּסַח אֶחָד בִּלְבַד דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת? בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה כַּמָּה פְּסָחִים יִדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּכָל שָׁנָה!

אִית תַּנַּיי תָּנֵי: מֵאָה. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: מָאתַיִם. אִית תַּנַּיי תָּנֵי: ג' מֵאוֹת. מַאן דְּאָמַר מֵאָה – תְּמִידִין. מַאן דְּאָמַר מָאתַיִם – תְּמִידִין וּמוּסְפֵי שַׁבָּתוֹת. מַאן דְּאָמַר ג' מֵאוֹת – תְּמִידִין וּמוּסְפֵי שַׁבָּתוֹת שֶׁל יָמִים טוֹבִים וְשֶׁל רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת.

אָמְרוּ לוֹ: כְּבָר אָמַרְנוּ שֶׁיֵּשׁ עִמְּךָ תּוֹחֶלֶת. הִתְחִיל הוֹרֵשׁ לָהֶן מֵהֶקֵּשׁ וּמִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה. מֵהֶקֵּשׁ – הוֹאִיל וְתָמִיד קָרְבָּן צִבּוּר וּפֶסַח קָרְבָּן צִבּוּר. מַה תָּמִיד קָרְבָּן צִבּוּר דּוֹחֶה שַׁבָּת אַף פֶּסַח קָרְבָּן צִבּוּר דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. מִקַּל וָחֹמֶר – מַה אִם תָּמִיד שֶׁאֵין מְחַיְּבִין עַל עֲשִׂיָּתוֹ כָּרֵת – דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, פֶּסַח שֶׁמְּחַיְּבִין עַל עֲשִׂיָּתוֹ כָּרֵת – אֵינוֹ דִין שֶׁיִּדְחֶה אֶת הַשַּׁבָּת? מִגְּזֵרָה שָׁוָה – נֶאֱמַר בְּתָמִיד "בְּמוֹעֲדוֹ", וְנֶאֱמַר בְּפֶסַח "בְּמוֹעֲדוֹ", מַה תָּמִיד שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "בְּמוֹעֲדוֹ" – דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, אַף פֶּסַח שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "בְּמוֹעֲדוֹ" – דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

אָמְרוּ לוֹ: כְּבָר אָמַרְנוּ, אִם יֵשׁ תּוֹחֶלֶת מִכַּבְלֵי? הֶקֵּשׁ שֶׁאָמַרְתָּ יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה – לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּתָמִיד שֶׁבֵּן יֵשׁ לוֹ קִצְבָה, תֹּאמַר בְּפֶסַח שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָה? קַל וָחֹמֶר שֶׁאָמַרְתָּ יֵשׁ לוֹ תְּשׁוּבָה – לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּתָמִיד שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים תֹּאמַר בְּפֶסַח שֶׁהוּא קָדָשִׁים קַלִּין? גְּזֵרָה שָׁוָה שֶׁאָמַרְתָּ, שֶׁאֵין אָדָם דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ.

רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי בּוֹן אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּא בַּר מַמָּל: אִם בָּא אָדָם לָדוּן אַחַר גְּזֵרָה שָׁוָה מֵעַצְמוֹ עוֹשֶׂה אֶת הַשֶּׁרֶץ מִטַּמֵּא בְּאֹהֶל. וְאֶת הַמֵּת מְטַמֵּא בְּכַעֲדָשָׁה, דִּי דָּרַשׁ "בֶּגֶד עוֹר" – "בֶּגֶד עוֹר" לִגְזֵרָה שָׁוָה. כָּךְ אִם יִהְיֶה הַשֶּׁרֶץ בְּיָדוֹ שֶׁל אָדָם אֲפִלּוּ טוֹבֵל בְּמֵי שִׁלּוֹחַ אוֹ בְּמֵי בְּרֵאשִׁית – אֵין לוֹ טָהֳרָה עוֹלָמִית, הִשְׁלִיכוֹ מִיָּדוֹ – מִיָּד הוּא טָהוֹר. רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: אָדָם דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה לְקַיֵּם תַּלְמוּדוֹ, וְאֵין אָדָם דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה לְבַטֵּל תַּלְמוּדוֹ. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: אָדָם דָּן קַל וָחֹמֶר לְעַצְמוֹ וְאֵין אָדָם דָּן גְּזֵרָה שָׁוָה לְעַצְמוֹ, לְפִיכָךְ מְשִׁיבִין מִקַּל וָחֹמֶר וְאֵין מוֹשִׁיבִין מִגְּזֵרָה שָׁוָה.

אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ לָהֶן כָּל הַיּוֹם – לֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁאָמַר לָהֶן: יָבוֹא עָלַי כְּךְ שָׁמַעְתִּי מִשְּׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן, כֵּיוָן שֶׁשָּׁמְעוּ מִמֶּנּוּ כֵּן, עָמְדוּ וּמִנּוּ אוֹתוֹ נָשִׂיא עֲלֵיהֶן. כֵּיוָן שֶׁמִּנּוּ אוֹתוֹ נָשִׂיא עֲלֵיהֶן, הִתְחִיל מְקַנְתְּרָן בִּדְבָרִים, וְאוֹמֵר: מִי גָּרַם לָכֶם לִצְרֹךְ לַבַּבְלִי הַזֶּה? לֹא עַל שֶׁלֹּא שִׁמַּשְׁתֶּם לִשְׁנֵי גְּדוֹלֵי עוֹלָם לִשְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין אֶצְלֵיכֶם, כֵּיוָן שֶׁקִּנְתְּרָם בִּדְבָרִים –

[דף ל"ט ע"ב]

נֶעֱלְמָה הֲלָכָה מִמֶּנּוּ. אָמְרוּ לוֹ: מַה לְּעֲשׂוֹת לָעָם וְלֹא הֵבִיאוּ סַכִּינֵיהֶם? אָמַר לָהֶן: הֲלָכָה זוֹ שָׁמַעְתִּי וְשָׁכַחְתִּי, אֶלָּא הַנִּיחוּ לְיִשְׂרָאֵל אִם אֵינָן נְבִיאִים בְּנֵי נְבִיאִים הֵן. מִיָּד, כָּל מִי שֶׁהָיָה פִּסְחוֹ טָלֶה – הָיָה תּוֹחֲבָהּ בְּגִזְתּוֹ, גְּדִי – הָיָה קוֹשְׁרָהּ בֵּין קַרְנָיו, נִמְצְאוּ פִּסְחֵיהֶן מְכִיאִין סַכִּינֵיהֶם עִמָּהֶן, כֵּיוָן שֶׁרָאָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה נִזְכַּר אֶת הֲלָכָה, אָמַר: כְּךְ שָׁמַעְתִּי מִשְּׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן. רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: כָּל תּוֹרָה שֶׁאֵין לָהּ בַּיִת אָב אֵינוֹ תּוֹרָה.

תַּמָּן תְּנִינַן, רָכַב עָלֶיהָ, נִשְׁעָן עָלֶיהָ, נִתְלָה בְּזָנָבָהּ, עָבַר בָּהּ אֶת הַנָּהָר, קִפֵּל עָלֶיהָ אֶת הַמּוֹסֶרָה, נָתַן טַלְּיתוֹ עָלֶיהָ – פְּסוּלָה. אֲבָל קוֹשְׁרָהּ בְּמוֹסֶרָה. עָשָׂה לָהּ סַנְדָּל בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תַּחֲלִיק, פָּרַשׂ טַלִּיתוֹ עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַזְּבוּבִין – כְּשֵׁרָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא לְצָרְכָּהּ – כְּשֵׁרָה, לְצָרְכָהּ אַחֵר – פְּסוּלָה.

הֲדָא יָלְפָה מִן הַהִיא וְהַהִיא יָלְפָה מִן הֲדָא, הֲדָא מִן הַהִיא, שֶׁאִם תָּלָה בָהּ סַכִּין לְשׁוֹחֲטָהּ – כְּשֵׁרָה, וְהַהִיא יָלְפָה מִן הֲדָא, שֶׁכָּל עֲבוֹדָה שֶׁהִיא לְשֵׁם קָדָשִׁים – אֵינָהּ עֲבוֹדָה. וְיִתִּיר לָהֶן עַל יְדֵי חוֹלָה? אֶלָּא כְּרַבִּי אֵימֵי. וְאַפִּלּוּ תֵּימַר כְּרַבִּי סִימוֹן, כְּשֵׁם שֶׁנַּעֲלְמָה זוֹ נַעֲלְמָה זוֹ.

אָמַר רַבִּי אָבוֹן: וַהֲלֹא אִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵי שְׁבִיעִית שֶׁיָּחוּל י״ד לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. וְלָמָּה נִתְעַלְּמָה הֲלָכָה מֵהֶן? כְּדֵי לִתֵּן גְּדֻלָּה לְהִלֵּל.

אָמַר רַבִּי מָנָא: אֲנָא שְׁמַעִית מֵרַבִּי יוּדָן וּמִן כָּל רַבָּנִין, מִפְּנֵי מַה נוֹהֲגִין בֵּית דִּין שֶׁלְמַטָּן בְּכָבוֹד? שֶׁלֹּא יַרְבּוּ מַפְלְגוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. שְׁלֹשָׁה הִנִּיחוּ כְּתָרָן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיָרְשׁוּ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְאִלּוּ הֵן יוֹנָתָן בֶּן שָׁאוּל וְאֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. וְזִקְנֵי בְתֵירָה. יוֹנָתָן בֶּן שָׁאוּל אָמַר רַבִּי לָא: אֲפִלּוּ נָשִׂיא מֵאֲחוֹרֵי הַקּוּרַיִין יוֹדְעוֹת הָיוּ שָׁדָוִד עָתִיד לִמְלֹךְ. אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה תַּנָּיִין הֲוָה, לֵית לָךְ כַּהֲדָא דְּזִקְנֵי בְתֵירָה דְּשָׁרִין גַּרְמוּן מִן נְשִׂייוּתָא וּמַנּוֹנֵיהּ נָשִׂיא. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: אַף רַבִּי חֲנִינָה דְּצִפּוֹרִין לְרַבִּי מָנָא.

אָמַר רַבִּי יוֹשׁוּעַ בֶּן קָבְסַיי: כָּל יָמַי הָיִיתִי בּוֹרֵחַ מִן הַשְּׁרָרָה, עַכְשָׁו שֶׁנִּכְנַסְתִּי, כָּל מִי שֶׁהוּא בָּא וּמוֹצִיאֵנִי – בְּקוֹמְקוּם הַזֶּה אֲנִי יוֹרֵד לוֹ. מַה הַקּוֹמְקוּם הַזֶּה כּוֹוֶה וּמַפְצִיעוֹ מְפַחֵם בּוֹ, כָּךְ אֲנִי יוֹרֵד לוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: חַם וְשָׁלוֹם, דַּהֲוָה בָעֵי לְהּ, אֶלָּא דְּהָיָה אָמַר מַאן יֵימַר לִי דְּחוֹרָן מְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמַיָּא דְּכַוָּתִי.

עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים עָלָה הִלֵּל מִבָּבֶל. טָהוֹר הוּא יָכוֹל יִפְטֹר וְיֵלֵךְ לוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן״. אִי ״וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן״, יָכוֹל אִם אָמַר הַכֹּהֵן עַל טָמֵא טָהוֹר יְהֵא טָהוֹר?

[דף מ׳ ע״א]

תַּלְמוּד לוֹמַר ״טָהוֹר הוּא וְטִהֲרוֹ הַכֹּהֵן״, עַל זֶה עָלָה הִלֵּל מִבָּבֶל.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: ״וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַה׳ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר״, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: ״מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים תִּקָּחוּ״, הָא כֵּיצַד? צֹאן לְפֶסַח וְצֹאן וּבָקָר לַחֲגִיגָה.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: ״שִׁשָּׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת״ וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר ״שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ״, הָא כֵּיצַד? שִׁשָּׁה מִן הֶחָדָשׁ וְשִׁבְעָה מִן הַיָּשָׁן, וְדָרֵשׁ וְהַסְּפִים וְעָלָה וְקִבֵּל הֲלָכָה.

מִחוּי קְרָבָיו – אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: ״כָּל פֹּעַל ה׳ לַמַּעֲנֵהוּ״, שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּנוֹטֵל אֵמוּרִין מִתּוֹךְ מְזִבֵּחַ מְנֻוָּל.

תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: הֶפְשֵׁטוֹ דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, אוֹמֵר: בַּשַּׁבָּת הָיָה מַפְשִׁיט אֶת הֶחָזֶה. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּנוֹטֵל אֵמוּרִין מִתּוֹךְ זָבַח מְנֻוָּל. מַה עָבַד לָהּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה? מִתּוֹךְ שֶׁהוּא הוֹפְכוֹ, אֵינוֹ כְּנוֹטֵל אֵמוּרִין מִתּוֹךְ זָבַח מְנֻוָּל.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. כְּמָה דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר: מַבְחָר דּוֹחֶה, אֵין מַבְחָר מִן הַמַּבְחָר דּוֹחֶה, כָּךְ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: מַבְחָר דּוֹחֶה אֵין מַבְחָר מִן הַמַּבְחָר דּוֹחֶה. אֵין תֹּאמַר מַבְחָר הוּא – יִקְרָעֶנּוּ וְיוֹצִיא אֵמוּרָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: לֹא אַתְיָא אֶלָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּתָנֵי הַגּוֹרֵד, הַקּוֹדֵחַ, הַקּוֹצֵץ, כָּל שֶׁהוּא בַּשַּׁבָּת – חַיָּב. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַגּוֹרֵד – עַד שֶׁיָּגוּר כָּל צָרְכּוֹ, הַקּוֹדֵחַ – עַד שֶׁיִּקְדַּח כָּל צָרְכּוֹ, הַקּוֹצֵץ – עַד שֶׁיִּקְצֹץ כָּל צָרְכּוֹ. וְהַמְעַבֵּד אֶת הָעוֹר – עַד שֶׁיְּעַבֵּד כָּל צָרְכּוֹ. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: לֹא אַתְיָא אֶלָּא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא עָבַד מִקְצָת מְלָאכָה בְּכַלָּה, וְרַבָּנָן עָבְדִין מִקְצָת מְלָאכָה בְּכַלָּה.

[דף מ׳ ע״ב]

וּקְשֵׁי עַל דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: אִילּוּ נָטַל לְקִצּוֹר וְלֹא קָצַר שֶׁמָּא כְּלוּם. אָמַר רַב: אַתְיָא דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּתָנֵי: הַשּׁוֹבֵט, וְהַמְקַטְקֵט עַל הָאָרִיג – חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֵיישֵׁב בְּיָדוֹ, וְהָכָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֵיישֵׁב בְּיָדוֹ.

וְהָקְטֵר חֲלָבָיו – ״וְלֹא יָלִין חֵלֶב חַגִּי עַד בֹּקֶר״, וְאֵמוּרֵי חוֹל קְרֵבִין בְּיוֹם טוֹב. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: קַיְימְתִּיהָ בְּשֶׁחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: אִם בְּשֶׁחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, אֵין חֲגִיגָה בָּאָה עִמּוֹ. אָמְרָה תּוֹרָה – הַקְרִיבֵהוּ מִבְּעוֹד יוֹם בכדי שלא יבוא לידי בל תלין והכא הַקְרִיבֵהוּ מִבְּעוֹד יוֹם שֶׁלֹּא תָּבֹא לִידֵי ״בַּל תְּאַחֵר״.

אָמַר רַבִּי חִינְנָא: אִילּוּ עָבַר וְהֵבִיא שֶׁמָּא אֵינוֹ כָּשֵׁר, מֵאַחַר שֶׁאִילּוּ עָבַר וְהֵבִיא כָּשֵׁר – עוֹבֵר.

אֲבָל צְלִיתוֹ וַהֲדַחַת קְרָבָיו אֵינָן דּוֹחִין – תְּנִינַן, חֲשֵׁכָה יָצְאוּ וְצָלוּ אֶת פִּסְחֵיהֶן, וְאַתְּ אָמַר הָכִין?

[דף מ״א ע״א]

לְשַׁלְשׁוּלוֹ לַתַּנּוּר,

לְהַרְבֵּוֹ, וַהֲבָאָתוֹ מִחוּץ לַתְּחוּם, לֹא אָמַר אֶלָּא חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, הָא חוּץ לָעֲזָרָה מֻתָּר, מִשּׁוּם שְׁבוּת שֶׁהִתִּירוּ בַּמִּקְדָּשׁ.

חֲתִיכַת יַבֶּלֶת – תַּמָּן תְּנִינַן, וְחוֹתְכִין יַבֶּלֶת בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה, וְאִם בִּכְלִי – כָּאן וְכָאן אָסוּר. הָכָא אַתְּ אָמַר הוֹאִיל, וְכָא אַתְּ אָמַר אֵינוֹ הוֹאִיל? רַבִּי סִימוֹן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַב פְּדָיָה: מִפְּנֵי קִלְקוּל פְּיָסוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: וְהֵן שֶׁהֻפִּיסוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי סוֹבָיֶיהּ: כָּאן בְּנִנְפָּרֶכֶת וְכָאן בְּשֶׁאֵינָהּ נִנְפָּרֶכֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יָקִים אָמַר: כָּאן בְּלַחָה וְכָאן בִּיבֵשָׁה. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי חֲנִינָה אָמַר: כָּאן בַּיָּד וְכָאן בִּכְלִי.

אַתְיָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כְּבַר קַפְרָא וּדְרַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן: דְּתָנֵי, כָּל הַמְּקַלְקְלִין פְּטוּרִין חוּץ מִן הַמַּבְעִיר וְהָעוֹשֶׂה חֲבוּרָה. בַּר קַפְרָא אָמַר: אֲפִלּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְדָם אֲפִלּוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְאֵפֶר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ דַּם וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְאֵפֶר.

רַבִּי אַחָא רַבִּי חֲנִינָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּאן וְכָאן בְּלַחָה אֲנַן קָיְימִין, וְהוּא שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְדָם.

חֲבָאתוֹ חוּץ לִתְחוּם – שְׁבוּת, הֲדָא מְסַיְּעָא לְהָדָא דְּאָמַר רַבִּי יוֹנָתָן קוֹמֵי רַבִּי חִיָּא רַבָּה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹסֵי בַּר לָקוֹנְיָא: לוֹקִין עַל תְּחוּמֵי שַׁבָּת דִּבְרֵי תוֹרָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּה רַבָּה: וַהֲלֹא אֵין בַּשַּׁבָּת אֶלָּא קְמִיצָה וְכָרֵת. אָמַר לֵיהּ: וְהָכְתִיב "אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא". אָמַר לֵיהּ: מִי כְּתִיב 'לֹא'? 'אַל' כְּתִיב. אָמַר לֵיהּ: וְהָכְתִיב: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי"? אָמַר לֵיהּ: מִי כְּתִיב "לֹא"? 'אַל' כְּתִיב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: אַף עַל פִּי כֵן זֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ וְזֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ.

חֲתִיכַת יַבֶּלְתּוֹ בִּכְלִי שְׁבוּת.

[דף מ"א ע"ב]

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: לֹא תָנֵי רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה, אֶלָּא הַרְכָּבָתוֹ וַהֲבָאָתוֹ, הָא חֲתִיכַת יַבֶּלְתּוֹ לֹא. מִן בְּגִין דּוּ סָבַר בִּכְלִי הָא אֵין לֹא סָבַר בִּכְלִי שְׁבוּת. לֹא כֵן אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה: מַה פְּלִיגִין כְּשֶׁנִּטְלָן הוּא אֲבָל אִם נִטְלָן אַחֵר – מְאוּסִין הֵן.

וְהָדֵין זָבַח כְּאַחַר הוּא! אָמַר רַבִּי יוֹסָה: שַׁנְיָא הִיא הָכָא דִּכְתִיב "זָבַח".

אָמַר רַבִּי מָנָא: הַזָּיָה שְׁבוּת וְאֵלּוּ שְׁבוּת, הַזָּיָה דּוֹחִין וְאֵלּוּ אֵינָן דּוֹחִין? אֶלָּא שֶׁזֶּה בְּזָבַח וְזֶה בְּזוֹבֵחַ,

מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי זְעֵירָא אָמַר: הִיא זָבַח הִיא זוֹבֵחַ. תָּנֵי רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי דְּבַר קַפָּרָא קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא: תְּמַהֲנִי, הֵיאַךְ קִבֵּל רַבִּי לִיעֶזֶר מֵרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַתְּשׁוּבָה, שֶׁזֶּה בְּזָבַח וְזֶה בְּזוֹבֵחַ! אָמַר לֵיהּ: בַּר קַפָּרָא תְּמַהּ. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא תְמַהּ.

הֲלָכָה ב׳ מַתְנִי׳ – אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר: וַהֲלֹא דִין הוּא, מָה אִם שְׁחִיטָה שֶׁהִיא מִשּׁוּם מְלָאכָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, אֵלּוּ שֶׁהֵן מִשּׁוּם שְׁבוּת לֹא יִדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, יוֹם טוֹב יוֹכִיחַ, שֶׁהִתִּירוּ בּוֹ מִשּׁוּם מְלָאכָה, וְאָסְרוּ בּוֹ מִשּׁוּם שְׁבוּת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, מַה זֶּה, יְהוֹשֻׁעַ, מָה רְאָיָה רִשּׁוּת לַמִּצְוָה.

גְּמָרָא – מַה שְׁבוּת? לֹא כֵן תְּנִינַן, הַמְחַלֵּל אֶת הַקָּדָשִׁים,

[דף מ״ב ע״א]

וְהַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת, וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: מַהוּ רִשּׁוּת? רָצָה בְּשֵׁל רָצָה לֹא בְּשֵׁל.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הָכֵין הֲוָה רַבִּי לִיעֶזֶר, צָרִיךְ מִתְבַּזֶּה לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֲרֵי חֲגִינַת יוֹם טוֹב כְּשִׁיטָתְךָ תּוֹכִיחַ, שֶׁהִתִּירוּ בָהּ מְלָאכָה וְאָסְרוּ בָהּ מִשּׁוּם שְׁבוּת. וַהֲוָה לֵיהּ מֵימָר בָּהּ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בַּחֲגִינַת יוֹם טוֹב, שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת תֹּאמַר בְּפֶסַח שֶׁחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְיִתְיַבְּנֵיהּ בְּמַתְנִיתָן: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּיוֹם טוֹב שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת, תֹּאמַר בְּפֶסַח שֶׁחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת? כַּיי דְּמַר רַבִּי אֵימֵי: עֲשִׂירִין הָיוּ בְתְשׁוּבוֹת! אוֹ יָבֹא כַּיי דְּמַר רַבִּי יָסָא: כֶּאֱוִינַשׁ דְּאִית לֵיהּ תְּרֵין טַעֲמִין וְהוּא מֵתִיב חַד מִינְּהוֹן.

הֲלָכָה ג׳ מַתְנִי׳ – השיב רַבִּי עֲקִיבָא הזייה תוכיח שהיא מצוה והיא משום שבות ואינה דוחה את השבת אף אתה אל תתמה על אלו שאף על פי שהן מצוה והן משום שבות לא ידחו את השבת

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר ועליה אני דן מה אם שחיטה שהיא מְשׁוּם מְלָאכָה דוחה את השבת הזייה שהיא משום שבות לא תדחה את השבת

אמר לו רַבִּי עֲקִיבָא או חילוף מה אם הזייה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת אף שחיטה שהיא משום מלאכה לא תדחה את השבת

אמר לו רבי אליעזר עקיבה עקרת מה שכתוב בתורה בין הערבים במועדו בין בחול בין בשבת

אמר לו הבא לי מועד לאלו כמועד בשחיטה

כלל אמר רַבִּי עֲקִיבָא כל מלאכה שאיפשר לה ליעשות מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לה ליעשות מערב שבת דוחה את השבת׃

גְּמָרָא – שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָשָׂה רַבִּי עֲקִיבָא, נִכְנַס אֵצֶל רַבִּי לְיֶעֱזֶר וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ בּוֹ. וְזוֹ הִיא תְּחִלַּת תְּשׁוּבָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה לִפְנֵי רַבִּי לְיֶעֱזֶר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: ״הֲלֹא זֶה הָעָם אֲשֶׁר מָאַסְתָּ בּוֹ צֵא נָא עַתָּה וְהִלָּחֵם בּוֹ״.

תַּמָּן תְּנִינַן, אֵי זוֹ הִיא דֶּרֶךְ רְחוֹקָה מִן הַמּוֹדִיעִית וְלַחוּץ וּכְמִדָּתָהּ לְכָל רוּחַ; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מֵאַסְקוּפַּת עֲזָרָה וְלַחוּץ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא לְפוֹטְרוֹ מִן הַהַכָּרַת. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן. הֵשִׁיב רַבִּי עֲקִיבָא הַזָּיָה תּוֹכִיחַ שֶׁהוּא מְצֻוֶּה וּמְצֻוָּה לְהַזּוֹת. תִּפְתֵּר, שֶׁחָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, שֶׁאִלּוּ חוֹל הָיָה – הָיָה מַזֶּה עָלָיו וְאַחַר כָּךְ בָּא וְשׁוֹחֵט לוֹ אֶת פִּסְחוֹ, וְהוּא נִכְנָס וְאוֹכְלוֹ בָּעֶרֶב, מִכֵּיוָן שֶׁהִיא שַׁבָּת וְאֵינוֹ מַזֶּה עָלָיו, נִמְצָא, מִתְעַכֵּב מִן הַמִּצְוֹת.

אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָה: תִּפְתֵּר שֶׁחָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, שֶׁאִלּוּ חוֹל הָיָה הָיָה מַזֶּה עָלָיו וּלְמָחָר הוּא בָּא וְשׁוֹחֵט לוֹ אֶת פִּסְחוֹ וְהוּא נִכְנָס וְאוֹכְלוֹ לָעֶרֶב מִכֵּיוָן שֶׁהִיא שַׁבָּת וְאֵינוֹ מַזֶּה עָלָיו, נִמְצָא, מִתְעַכֵּב מִן הַמִּצְוֹת.

[דף מ״ב ע״ב]

אַשְׁכַּח תָּנֵי כְּהָדֵין קַדְמֵיָא. אָמַר רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי: תִּפְתֵּר כְּמַאן דְּאָמַר מֵאַסְקוּפַּת יְרוּשָׁלַם וְלַחוּץ. מְשִׁיבִין דָּבָר מִחוּץ לִירוּשָׁלַם עַל דָּבָר שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם.

וְאִית בַּר נַשׁ אָמַר לְרַבֵּיהּ ׳אוֹ חִלּוּפִין׳? לְפִי שֶׁהָיָה רַבִּי לְיֶעֱזֶר מְלַמְּדוֹ הֲלָכָה וּבָא שֶׁאֵין חֲגִינָה דּוֹחָה שַׁבָּת, וְכָפַר בּוֹ בְּשָׁעַת הַדִּין, לְפוּם כֵּן הוּא אָמַר לֵיהּ ׳אוֹ חִלּוּפִין׳.

תָּנֵי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁהַשְּׁחִיטָה דּוֹחָה שַׁבָּת כָּךְ מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בִּשְׁחִיטָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לֵיעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, תֹּאמַר בְּמַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה שֶׁאֶפְשָׁר לָהֶם לֵיעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֵין דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת?

אָמַר לוֹ רַבִּי לְיֶעֱזֶר: אֲמוּרֵי צִבּוּר יוֹכִיחוּ, שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲשׂוֹתָן מוֹצָאֵי שַׁבָּת, וַהֲרֵי הֵן דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת. מַה לִּי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה, מַה לִּי מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לְאַחַר שְׁחִיטָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: מַה לְמַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לְאַחַר שְׁחִיטָה דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁכְּבָר דָּחַת שְׁחִיטָה אֶת הַשַּׁבָּת. יִדְחוּ מַכְשִׁירֵי שְׁחִיטָה לִפְנֵי שְׁחִיטָה, וְאֲדַיִן לֹא דָחַת שְׁחִיטָה אֶת הַשַּׁבָּת. דָּבָר אַחֵר, שֶׁאִם יִמְצֵא הַזָּבָח פָּסוּל וְנִמְצָא דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּלֹא שְׁחִיטָה.

גַּבֵּי מַה אִית לָךְ שֶׁמָּא יֶחֱלֶה הַתִּינוֹק וְנִמְצָא דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּלֹא מִילָה.

הַתִּיבוֹן, חֲרֵי מִזְבֵּחַ שֶׁנָּפַל בַּשַּׁבָּת חֲרֵי אֵינוֹ רָאוּי לִבְנוֹת מֵאֶתְמוֹל.

הַנַּע עַצְמְךָ שֶׁנּוֹלְדָה לוֹ יַבּוֹלֶת חֲרֵי אֵינוֹ רָאוּי לְחוֹתְכָהּ בַּשַּׁבָּת. מִין יַבּוֹלֶת רְאוּיָה לְהֶתֵּךְ מֵאֶתְמוֹל.

הַנַּע עַצְמְךָ שֶׁחָל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, חֲרֵי אֵינוֹ רָאוּי לְהַזּוֹת בַּשַּׁבָּת מִין הַזָּיָה רָאוּי מֵאֶתְמוֹל.

הֲלָכָה ד' מַתְנִי' – אֵימָתַי מֵבִיא חֲגִיגָה עִמּוֹ? בִּזְמַן שֶׁהוּא בָא בַּחֹל בְּטָהֳרָה וּבְמֵעָט.

וּבִזְמַן שֶׁהוּא בָא בַּשַּׁבָּת בִּמְרֻבֶּה וּבְטֻמְאָה, אֵין מְבִיאִין עִמּוֹ חֲגִיגָה;

חֲגִיגָה הָיְתָה בָאָה מִן הַצֹּאן, מִן הַבָּקָר, מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, מִן הַזְּכָרִים וּמִן הַנְּקֵבוֹת. וְנֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד.

גְּמָרָא – תָּנֵי, חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר הָיְתָה בָּאָה מִן הַמַּעֲשֵׂר. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא: זֹאת אוֹמֶרֶת, שֶׁהוּא רְשׁוּת אֵין תֵּימַר חוֹבָה, דָּבָר שֶׁהוּא בָּא חוֹבָה – בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר.

תָּנֵי, חֲגִיגָה הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח הָיְתָה נֶאֱכֶלֶת תְּחִלָּה, כְּדֵי שֶׁיֵּאָכֵל הַפֶּסַח לְשֹׂבַע. וְלֹא יֹאכַל הַפֶּסַח לְשֹׂבַע. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב בַּר דְּסַיי: שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי שְׁבִירַת עֶצֶם.

תָּנֵי, חֲגִיגָה הַבָּאָה עִם הַפֶּסַח הָיְתָה מִתְבָּעֶרֶת עִמּוֹ. אִיתָא חֲמֵי, חֲגִיגָה נֶאֱכֶלֶת לִשְׁנֵי יָמִים וּפֶסַח נֶאֱכַל עַד חֲצוֹת. תֵּימַר הָכֵין

[דף מ"ג ע"א]

בְּעוֹלָה עִמּוֹ עַל שֻׁלְחָנוֹ הַתַּבְשִׁילִין הָעוֹלִים עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן – צְרִיכִין לְהִתְבָּעֵר עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: הֲדָא אָמְרָה הַהִין דְּאוֹכֵל חוֹבֵץ, וּבְדַעְתֵּיהּ מֵיכוֹל קוֹפֵד צָרִיךְ מְכַעֵר פִּסְתָּה .

הֲלָכָה ה' מַתְנִי' – הַפֶּסַח שֶׁשְּׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ בַּשַּׁבָּת, חַיָּב עָלָיו חַטָּאת.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

א. אֵין אוֹנֵן רַשַּׁאי לְהָבִיא זְבָחִים כָּל שִׁבְעָה, אֶחָד זְבָחִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לָבֹא נְדָבָה, וְאֶחָד זְבָחִים שֶׁאֵין רְאוּיִין לָבֹא נְדָבָה, אֲפִלּוּ יַיִן וַאֲפִלּוּ עֵצִים וַאֲפִלּוּ לְבוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ג, א): ״שְׁלָמִים״. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלָמִים שֶׁהַכֹּל שָׁלוֹם בָּהֶן, מֵהֶן לַמִּזְבֵּחַ, וּמֵהֶן לַכֹּהֲנִים, וּמֵהֶן לַבְּעָלִים. זִבְחֵי תוֹדָה הֲרֵי זֶה תוֹדָה בְּכָל מָקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים נ, כג): ״זוֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׁם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ״ וְגוֹ׳.

ב. כֹּהֵן גָּדוֹל מַקְרִיב אוֹנֵן וְאֵינוֹ אוֹכֵל, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: גּוֹמֵר אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁבִּידוֹ וּבָא לוֹ, אֲבָל כֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁעָמַד וּמַקְרִיב וּמֵת לוֹ מֵת - מֵנִיחַ אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁבִּידוֹ וְיוֹצֵא. לְפִיכָךְ, אִם זָרַק אֶת הַדָּם אוֹ שֶׁהִקְטִיר קְטֹרֶת, כָּל עֲבוֹדָה שֶׁעָבַד - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת.

ג. כָּל חַטָּאוֹת שֶׁדָּמָן נִכְנַס לְפָנִים - אֵין לַכֹּהֲנִים בָּהֶן כְּלוּם, אֶלָּא הַדָּם וְאֵמוּרִין לַמִּזְבֵּחַ, וְעוֹר וּבְשָׂר יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. הֵיכָן שׂוֹרְפִין אוֹתָן? בִּבְית הַדֶּשֶׁן הַגָּדוֹל חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וְלִצְפוֹנָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם חוּץ לִשְׁלֹשׁ מַחֲנוֹת, וְלֹא הָיוּ שׂוֹרְפִין אוֹתָן שְׁלֵמִין, אֶלָּא מְנַתְּחִין אוֹתָן עַל יְדֵי עוֹרָן כִּנְתִחֵי עוֹלוֹת.

ד. אֵין הַכֹּהֲנִים חוֹלְקִין בָּשָׂר כְּנֶגֶד בָּשָׂר, וְעוֹפוֹת כְּנֶגֶד עוֹפוֹת, בָּשָׂר כְּנֶגֶד עוֹפוֹת, עוֹפוֹת כְּנֶגֶד מְנָחוֹת, מְנָחוֹת כְּנֶגֶד מְנָחוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ז, י): ״וְכָל מִנְחָה בְלוּלָה בַּשֶּׁמֶן וְחֲרֵבָה לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו״. הָאִישׁ חוֹלֵק אַף עַל פִּי בַּעַל מוּם, אֵין הַקָּטָן חוֹלֵק אַף עַל פִּי תָּמִים. קָטָן, מֵאֵימָתַי כָּשֵׁר לְחַלֵּק בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ? מִשֶּׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, אֲבָל אֵין מַקְרִיבִין אוֹתוֹ לַעֲבוֹדָה, עַד שֶׁנִּתְמַלֵּא בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה - ״לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית ה׳״ (עֶזְרָא ג, ח). עוֹלָה - כְּלָהּ

הַשָּׁלֵם

לַגָּבוֹהַּ וְעוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים הַדָּם וְאֵמוּרָיו - לַמִּזְבֵּחַ וּבָשָׂר וְעוֹר לַכֹּהֲנִים. קָדָשִׁים קַלִּים הַדָּם וְאֵמוּרִים לַמִּזְבֵּחַ, וְעוֹר וּבָשָׂר לַבְּעָלִים. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּבָּשָׂר - יֵשׁ לוֹ בָּעוֹרוֹת, כָּל שֶׁאֵין לוֹ בַּבָּשָׂר - אֵין לוֹ בָּעוֹרוֹת, חוּץ מִן הָעוֹלָה שֶׁפֵּרֵשׁ בָּהּ הַכָּתוּב (וַיִּקְרָא ז, ח): ״עוֹר הָעוֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה״, שְׁחָטָהּ חוּץ לִזְמַנָּהּ, חוּץ לִמְקוֹמָהּ, הוֹאִיל וְלֹא זָכָה מִזְבֵּחַ בִּבְשָׂרָהּ - לֹא יִזְכּוּ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרָהּ. עוֹלַת הֶקְדֵּשׁ - אֵין עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אַף שֶׁל גֵּרִים וְשֶׁל נָשִׁים וַעֲבָדִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״עוֹלַת אִישׁ״ - פֹּרֶט לְאִלּוּ. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר ״עוֹר הָעוֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה״, אִם ׳כֹּהֵן׳ לָמָּה נֶאֱמַר ׳עוֹלַת אִישׁ׳? אֶלָּא עוֹלָה שֶׁעָלְתָה לְאִישׁ - עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים, וְשֶׁלֹּא עָלְתָה לְאִישׁ - אֵין עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים.

ה. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁנִּטְמָא הַדָּם - הַדָּם יִזָּרֵק, וְעוֹר וּבָשָׂר אֲסוּרִין. וְאִם נִזְרַק הַדָּם - עוֹר וּבָשָׂר מְתָרִים. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁנִּטְמָא הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְנִטְמָא הָעוֹר וְאַחַר כָּךְ זָרַק אֶת הַדָּם - הָעוֹר מָתָר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, זָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ נִטְמָא הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ נִטְמָא הַזֶּבַח - הַכֹּל מוּדִים שֶׁהָעוֹר מָתָר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁיָּצָא הַדָּם, אוֹ שֶׁשְּׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁיָּצָא הַדָּם - לֹא יִזָּרֵק, עוֹר וּבָשָׂר אֲסוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּזְרַק הַדָּם - עוֹר וּבָשָׂר אֲסוּרִין.

ו. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ, וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁיָּצָא הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְיָצָא הַזֶּבַח וְאַחַר כָּךְ זָרַק אֶת הַדָּם - הָעוֹר מָתָר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי

תּוֹסֶפְתָּא

אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ יָצָא הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ יָצָא הַזֶּבַח - הַכֹּל מוּדִין שֶׁהָעוֹר מֻתָּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁיָּצָא הַדָּם, אוֹ שֶׁשְּׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁלָּן הַדָּם - הַדָּם יִזָּרֵק, עוֹר וּבָשָׂר אֲסוּרִין. וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּזְרַק הַדָּם - עוֹר וּבָשָׂר אֲסוּרִין. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְלֹא הִסְפִּיק לִזְרֹק אֶת הַדָּם עַד שֶׁלָּן הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר. שְׁחָטוֹ וְלֹא הִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק הַדָּם וְלָן הַזֶּבַח - הָעוֹר אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר. שְׁחָטוֹ וְהִפְשִׁיטוֹ וְזָרַק אֶת הַדָּם וְאַחַר כָּךְ לָן הַזֶּבַח - הַכֹּל מוּדִים שֶׁהָעוֹר מֻתָּר. רַבִּי אוֹמֵר: הַדָּם מַרְצֶה עַל הָעוֹר בְּפָנֵי עַצְמוֹ, כְּשֶׁהוּא עִם הַבָּשָׂר, נוֹלָד בּוֹ פְּסוּל בֵּין לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים בֵּין לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - הֲרֵי הוּא כְּיוֹצֵא בּוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין הַדָּם מְרַצֶּה עַל הָעוֹר בְּפְנֵי עַצְמוֹ, כְּשֶׁהוּא עִם הַבָּשָׂר נִזְרַק עָלָיו הַדָּם - הֲרָצָה שָׁעָה אַחַת, לְפִיכָךְ, אִם נוֹלָד לוֹ פְּסוּל אֲפִילוּ לְאַחַר זְרִיקַת דָּמִים - יַפְשִׁיט הָעוֹר עִם הַבָּשָׂר.

ז. בָּרְאשׁוֹנָה הָיוּ מַכְנִיסִין עוֹרוֹת קָדָשִׁים לְלִשְׁכַּת בֵּית הַפַּרְוָה, וְהָיוּ מְחַלְּקִין אוֹתָן בָּעֲרָבִין לְכָל בֵּית אָב שֶׁבְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהָיוּ גְּדוֹלֵי כְהוּנָּה בָּאִים וְנוֹטְלִין אוֹתָם בִּזְרוֹעַ, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מְחַלְּקִין אוֹתָן בְּעַרְבֵי שַׁבָּתוֹת לְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר, וַעֲדַיִן הָיוּ גְּדוֹלֵי כְהוּנָּה בָּאִין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בִּזְרוֹעַ, עָמְדוּ הַבְּעָלִים וְהִקְדִּישׁוּם לַשָּׁמַיִם. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: קוֹרוֹת שֶׁל שִׁקְמָה הָיוּ בִּירִיחוֹ, וּבַעֲלֵי אֲגֻרוֹף נוֹטְלִין אוֹתָן, עָמְדוּ וְהִקְדִּישׁוּם, אָמְרוּ: לֹא הִקְדִּישׁוּ בְּעָלִים לַשָּׁמַיִם אֶלָּא קוֹרוֹת שִׁקְמָה בִּלְבַד.

ח. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, בִּזְמַן שֶׁנִּשְׂרְפִין כְּמִצְוָתָן נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן וּמְטַמְּאִין בְּגָדִים. וְאִם אֵין נִשְׂרָפִין כְּמִצְוָתָן - נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַבְּירָה וְאֵין מְטַמְּאִין בְּגָדִים. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: בְּבֵית הַדֶּשֶׁן הַגָּדוֹל הָיוּ נִשְׂרָפִין, אֲפִלּוּ בְּתֶכֶן אֲפִלּוּ בְּקַשׁ וַאֲפִלּוּ בִּגְבָבָא, וַאֲפִלּוּ לֹא הִצִּית אֶת הָאֵשׁ אֶלָּא בִּרְבָּהּ - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק שְׁנֵים עָשָׂר

א. רַבִּי אוֹמֵר: הֶפְרֵשׁ בֵּין הַשּׁוֹחֵט בְּפָנִים לַמַּעֲלָה בַּחוּץ וּבֵין הַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ לַמַּעֲלָה בַּחוּץ, שֶׁהַשּׁוֹחֵט בְּפָנִים לַמַּעֲלָה בַּחוּץ - הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר, וְהַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ לַמַּעֲלָה בַּחוּץ - לֹא הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכֹּשֶׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֶפְרֵשׁ בֵּין הַשּׁוֹחֵט בְּפָנִים וּמַעֲלָה בַּחוּץ לְשׁוֹחֵט בַּחוּץ וּמַעֲלָה בַּחוּץ, שֶׁהַשּׁוֹחֵט בְּפָנִים וּמַעֲלָה בַּחוּץ - הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ, הַשּׁוֹחֵט בַּחוּץ וּמַעֲלָה בַּחוּץ - אֵין הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ. אִי אֶפְשָׁר לְשׁוֹחֵט אַחַר שׁוֹחֵט, אֲבָל יֵשׁ מַעֲלָה אַחַר מַעֲלָה. שָׁחֲטוּ שְׁנַיִם - פְּטוּרִים. הֶעֱלוּ שְׁנַיִם - חַיָּבִין. הֶעֱלָה וְחָזַר וְהֶעֱלָה - חַיָּב עַל כָּל הַעֲלָאָה וְהַעֲלָאָה; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין חַיָּב אֶלָּא אַחַת, וְאֵין חַיָּב אֶלָּא עַד שֶׁיִּבְנֶה אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְיסַדֵּר הַמַּעֲרָכָה; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילּוּ הֶעֱלָה עַל הַסֶּלַע אוֹ עַל הָאֶבֶן - חַיָּב.

ב. עוֹלָה, וְעוֹלַת הָעוֹף, וַחֲלָבִים, הַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁהִקְרִיב מֵאַחַת מֵהֶן כְּזַיִת בַּחוּץ - חַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת כֻּלּוֹ; מוֹדֶה רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁאִם הִקְרִיב בְּפָנִים וְשִׁיֵּר מֵהֶן כְּזַיִת וְהִקְרִיבוֹ בַּחוּץ שֶׁהוּא חַיָּב, שֶׁכֵּן רָאוּי לְקָרֵב לִפְנִים. הַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה שֶׁהִקְרִיב אֶחָד מֵהֶן בַּחוּץ - חַיָּב, וְרַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת הַשֵּׁנִי. מוֹדֶה רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁאִם הִקְרִיב אֶת אֶחָד בְּפָנִים וְשִׁיֵּר אֶת חֲבֵרוֹ בַּחוּץ שֶׁהוּא חַיָּב, שֶׁכֵּן רָאוּי לְהַזּוֹת לִפְנִים.

תּוֹסֶפְתָּא

ג. שְׁנֵי בָזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁהִקְרִיב אֶת אֶחָד מֵהֶן בַּחוּץ - חַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת הַשֵּׁנִי. מוֹדֶה רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁאִם הִקְרִיב אֶת אֶחָד מֵהֶן בִּפְנִים וְשִׁיֵּר אֶת חֲבֵרוֹ, וְהִקְרִיבוֹ בַּחוּץ - שֶׁהוּא חַיָּב, שֶׁכֵּן רָאוּי לִקָּרֵב לִפְנִים. מוֹדֶה רַבִּי אֶלְעָזָר בִּקְמֶץ מִנְחַת חוֹטֵא וּלְבוֹנָה נְדָבָה שֶׁהִקְרִיבָן בַּחוּץ - שֶׁהוּא חַיָּב, שֶׁכֵּן רָאוּי לִקָּרֵב לִפְנִים.

ד. הַמְנַסֵּךְ שְׁלֹשֶׁת לוֹגִין יַיִן בַּחוּץ - חַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַד שֶׁלֹּא קָדְשׁוּ בַכְּלִי - פָּטוּר, מִשֶּׁקָּדְשׁוּ בַּכְּלִי - חַיָּב. הַמְנַסֵּךְ שְׁלֹשֶׁת לוֹגִין מַיִם בֶּחָג בַּחוּץ - חַיָּב. בְּשֶׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה - פָּטוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף בֶּחָג, אִם נִתְמַלֵּא לְשֵׁם חַג - חַיָּב, אִם לָאו - פָּטוּר. עוֹלָה, עוֹלַת הָעוֹף, וַחֲלָבִים, הַקֶּמֶץ, וְהַלְּבוֹנָה, מִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁהִקְרִיב אַחַת מֵהֶן כְּחֻצֵּי זַיִת - פָּטוּר, וְהַמְנַסֵּךְ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשֶׁת לוֹגִין מַיִם, פָּחוֹת מִשְּׁלֹשֶׁת לוֹגִין יַיִן בַּחוּץ - פָּטוּר. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: שִׁיֵּרֵי הַדָּם - חַיָּבִין עֲלֵיהֶן בַּחוּץ. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב: וַהֲלֹא שִׁיֵּרֵי מִצְוָה הֵן! הֵיאַךְ חַיָּבִין עַל שִׁיֵּרֵי מִצְוָה? אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה: הֶקֵּטֵר חֲלָבִים יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן שִׁיֵּרֵי מִצְוָה וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן בַּחוּץ. אָמַר לוֹ רַבִּי יַעֲקֹב: אַף עַל פִּי שֶׁהֵן שִׁיֵּרֵי מִצְוָה, תְּחִלַּת עֲבוֹדָה הֵן. חֲטֹאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק, וְהִקְרִיבָהּ בַּחוּץ - חַיָּבִין עֲלֶיהָ אָשָׁם תָּלוּי. אָשָׁם תָּלוּי הַבָּא עַל הַסָּפֵק, הִקְרִיבוֹ בַּחוּץ - חַיָּבִין עָלָיו חַטָּאת.

ה. עוֹלָה שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בִּכְוֹס אֶחָד, נָתַן בִּפְנִים וְחָזַר וְנָתַן בַּחוּץ, וְחָזַר וְנָתַן בִּפְנִים - חַיָּב, שֶׁכָּלוּ רָאוּי לָבֹא בִּפְנִים. קִבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת, נָתַן שְׁנֵיהֶם בִּפְנִים - פָּטוּר. שְׁנֵיהֶן בַּחוּץ - חַיָּב. אֶחָד בִּפְנִים וְאֶחָד בַּחוּץ - פָּטוּר. אֶחָד בַּחוּץ וְאֶחָד בִּפְנִים - כִּפֶּר הַפְּנִימִי וְחַיָּב. לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְמַפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאָבְדָה, וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאַת רִאשׁוֹנָה. שָׁחַט שְׁתֵּיהֶן בִּפְנִים - פָּטוּר. שְׁתֵּיהֶן בַּחוּץ - חַיָּב. אַחַת בִּפְנִים וְאַחַת בַּחוּץ, אַחַת בַּחוּץ וְאַחַת בִּפְנִים - כִּפֶּר בִּפְנִים, וְחַיָּב עַל מַה שֶּׁבַּחוּץ. שְׁחָטָן וְהֵרֵי דָמָן מְנֻחִין בַּכּוֹסוֹת, נָתַן שְׁנֵיהֶם בִּפְנִים - פָּטוּר. שְׁנֵיהֶן בַּחוּץ - חַיָּב. אֶחָד בִּפְנִים וְאֶחָד בַּחוּץ - פָּטוּר. אֶחָד בַּחוּץ וְאֶחָד בִּפְנִים - כִּפֶּר הַפְּנִימִי וְחַיָּב.

ו. וְלַד חַטָּאת, וּתְמוּרַת חַטָּאת, וְחַטָּאת שֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ, לְהַקְרִיבָן בַּחוּץ - פָּטוּר. שֶׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים, וְשֶׁעִבְּרָה שְׁנָתָהּ, שֶׁאָבְדָה, וְנִמְצֵאת עַד שֶׁלֹּא כִּפְּרוּ הַבְּעָלִים - חַיָּב. מִשֶּׁכִּפְּרוּ הַבְּעָלִים - פָּטוּר. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים, וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִין שֶׁהִקְרִיבָן בַּחוּץ - פָּטוּר. אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ שֶׁהִקְרִיבָן בַּחוּץ - חַיָּב עַל הָרִאשׁוֹן וּפָטוּר עַל הַשֵּׁנִי. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַשֵּׁנִי בִּלֹּא תֵעָשֶׂה. עוֹלָה וּמְחֻסַּר זְמַן בְּגוּפָהּ - פָּטוּר. וּבִבְעָלִים - חַיָּב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: בְּגוּפָהּ בִּ׳לֹּא תֵעָשֶׂה׳. חֲטָאת וּמְחֻסַּר זְמַן, בֵּין בְּגוּפָהּ וּבֵין בַּבְּעָלִים - פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה בִּלֹּא תֵעָשֶׂה. הַקּוֹמֵץ וְהַמַּקְבֵּל דָּמוֹ בַּחוּץ - פָּטוּר. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהוּא מִשֵּׁם עֲבוֹדָה וְרָאוּי לִקָּרֵב בִּפְנִים - חַיָּבִין עָלָיו בַּחוּץ, וְכָל שֶׁאֵינוֹ מִשּׁוּם עֲבוֹדָה וְאֵין רָאוּי לִקָּרֵב בִּפְנִים - אֵין חַיָּבִין עָלָיו בַּחוּץ. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף כָּל שֶׁהוּא מִשּׁוּם עֲבוֹדָה, וְרָאוּי לִקָּרֵב בִּפְנִים, עָשָׂה הַזָּר כַּיּוֹצֵא בּוֹ בִּפְנִים - חַיָּב, חוּץ מִן הַשּׁוֹחֵט.

ז. כֹּהֵן שֶׁעָבַד טָמֵא, טְבוּל יוֹם, וּמְחֻסַּר בְּגָדִים, וּמְחֻסַּר כִּפּוּרִים, וְשֶׁלֹּא רָחַץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם - אֵין חַיָּב אֶלָּא אַחַת. זָר שֶׁעָבַד, טָמֵא, טְבוּל יוֹם, וּמְחֻסַּר בְּגָדִים, וּמְחֻסַּר כִּפּוּרִים, וְשֶׁלֹּא רָחַץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם - אֵין חַיָּב אֶלָּא אַחַת.

ח. וְאֵלּוּ הֵן שֶׁבְּמִיתָה: הָאוֹכֵל טֶבֶל, וְזָר שֶׁאָכַל תְּרוּמָה, וְכֹהֵן טָמֵא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה, וְזָר, וּטְבוּל יוֹם, וּמְחֻסַּר בְּגָדִים וּמְחֻסַּר כִּפּוּרִים, וְשֶׁלֹּא רָחַץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, וּפְרוּעֵי רֹאשׁ וּשְׁתוּיֵי יַיִן שֶׁשִּׁמְּשׁוּ - כֻּלָּן בְּמִיתָה. אֲבָל עֶרֶל, וְאוֹנֵן, וְיוֹשֵׁב - הֲרֵי אֵלּוּ בְּאַזְהָרָה. בַּעַל מוּם - בְּמִיתָה; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בִּ׳לֹּא תֵעָשֶׂה׳. הַזִּיד

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

בְּמְעִילָה; רַבִּי אוֹמֵר: בְּמִיתָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳. אֵלּוּ חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִיתָה: זָרָק אֶת הַדָּם לְפָנִים, וְלִפְנֵי לִפְנִים, הַמּוֹצֶה בְּעוֹף, מַקְטִיר עַל גַּבֵּי מִזְבֵּחַ, וְהַמְנַסֵּךְ שְׁלֹשֶׁת לוֹגִין מַיִם וּשְׁלֹשֶׁת לוֹגִין יַיִן בַּחוּץ - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין מִיתָה. אֲבָל הַקּוֹמֵץ, וְהַמַּקְטִיר, וְהַמְּהַלֵּךְ, קִבֵּל הַזָּר, קִבֵּל הַפְּסוּל, קִבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי חוֹל, נָתַן אֶת הַנִּתָּנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה, אֶת הַנִּתָּנִין בִּפְנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנִּתָּנִין בַּחוּץ בִּפְנִים, אוֹ שֶׁשְּׁחָטָן חוּץ לִזְמַנָּן, וְחוּץ לִמְקוֹמָן, הַפֶּסַח וְהַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - הֲרֵי אֵלּוּ בְּלֹא תַעֲשֶׂה.

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פָּרָק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

א. עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן הָיוּ הַבָּמוֹת מְתֻרוֹת, מַה הֵן מַקְרִיבִין? בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים זְכָרִים וּנְקֵבוֹת תְּמִימִים וּבַעֲלֵי מוּמִין טְהוֹרִין, אֲבָל לֹא טְמֵאִין. הַכֹּל קָרֵב עוֹלָה וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בִּזְמַן הַזֶּה - מֻתָּרִים לַעֲשׂוֹת כֵּן.

ב. עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן הָיוּ הַבָּמוֹת מְתֻרוֹת, וַעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת. מִשֶּׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן - הָיוּ הַבָּמוֹת אֲסוּרוֹת, וְאֵין כְּשֵׁרָה אֶלָּא בַּכֹּהֲנִים. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, קָדָשִׁים קַלִּים בְּכָל מַחֲנוֹת יִשְׂרָאֵל. הַנּוֹתֵן עַל גַּבֵּי מִזְבַּח בִּשְׁעַת פְּרוּקָה אוֹ בִּשְׁעַת שְׁגֹלָה הָרוּחַ אֶת הַיְרִיעָה - לֹא עָשָׂה כְלוּם. בִּשְׁעַת מַסָּעוֹת קָדָשִׁים - נִפְסָלִים, וּטְמֵאִים פּוֹרְשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד חוּץ לִמְחִיצָתוֹ.

ג. בָּאוּ לַגִּלְגָּל - הֻתִּרוּ הַבָּמוֹת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים בְּכָל מָקוֹם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: בְּכָל הָרוֹאֶה. אֵיזֶה הוּא הָרוֹאֶה? הָרוֹאֶה וְאֵינוֹ מַפְסִיק. בָּאוּ לְשִׁילֹה - נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים, קָדָשִׁים קַלִּים בְּכָל הָרוֹאֶה. אֵיזֶה הוּא הָרוֹאֶה? הָרוֹאֶה וְאֵינוֹ מַפְסִיק. בָּאוּ לְנוֹב וְגִבְעוֹן - הֻתִּרוּ הַבָּמוֹת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים וְקָדָשִׁים קַלִּים בְּכָל מָקוֹם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: בְּכָל הָרוֹאֶה. אֵיזֶה הוּא הָרוֹאֶה? הָרוֹאֶה וְאֵינוֹ מַפְסִיק. יְמֵי אֵהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר: אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וְשֶׁבְּגִלְגָּל: אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְשֶׁבִּשִׁילֹה: שֹׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים חָסֵר אַחַת. וְשֶׁבְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן: חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע. בְּבֵית עוֹלָמִים: אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשֶׂר לְבִנְיָנוֹ הָרִאשׁוֹן, אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים לְבִנְיָנוֹ הָאַחֲרוֹן.

ד. אַרְבַּע כְּלָלוֹת הוֹרָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּקָּדָשִׁים: כָּל שֶׁהַקְּדִישָׁן בִּשְׁעַת אִסּוּר - הַמַּעֲלָה אוֹתוֹ בַּחוּץ חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְחַיָּב בְּהַכָּרַת. כָּל שֶׁהַקְּדִישׁוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר - הַמַּעֲלָה אוֹתוֹ בַּחוּץ חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. כָּל שֶׁהַקְּדִישׁוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר, וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר - חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וּפָטוּר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. כָּל שֶׁהַקְּדִישׁוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר - פָּטוּר בַּעֲשֵׂה, וּפָטוּר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. וְקָדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בָּמָה גְּדוֹלָה - יִקָּרְבוּ בָּמָה קְטַנָּה. אֵיזֶה הוּא שֶׁהֶקְדֵּשׁוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר? קָדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בְּמִשְׁכָּן - יִקָּרְבוּ בְּמִשְׁכָּן. בְּשִׁילֹה בְּבֵית עוֹלָמִים - יִקָּרְבוּ בְּבֵית עוֹלָמִים. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלָה אוֹתוֹ בַּחוּץ - חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְחַיָּב בְּהַכָּרַת. אֵיזֶהוּ שֶׁהֶקְדֵּישׁוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר? קָדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ קֹדֶם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן וְהוּקַם הַמִּשְׁכָּן - יִקָּרְבוּ בְּמִשְׁכָּן. בַּגִּלְגָּל, וּבְאוּ לְשִׁילֹה - יִקָּרְבוּ בְּשִׁילֹה. בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן וּבָאוּ לְבֵית הָעוֹלָמִים - יִקָּרְבוּ בְּבֵית עוֹלָמִים. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. אֵיזֶהוּ שֶׁהֶקְדִּישׁוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר? קָדָשִׁים שֶׁהֶקְדִּישׁוּ בְּמִשְׁכָּן, בָּאוּ לַגִּלְגָּל - יִקָּרְבוּ בַּגִּלְגָּל. בְּשִׁילֹה וּבָאוּ לְנוֹב וְגִבְעוֹן - יִקָּרְבוּ בְּנוֹב וְגִבְעוֹן. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלֶה אוֹתָן בַּחוּץ - חַיָּב בַּ׳עֲשֵׂה׳ וּפָטוּר בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳, וּפָטוּר

הַשָּׁלֵם

נֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים וְקָדָשִׁים קַלִּים בְּכָל מָקוֹם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: בְּכָל הָרוֹאֶה. אֵיזֶה הוּא הָרוֹאֶה? הָרוֹאֶה וְאֵינוֹ מַפְסִיק. יְמֵי אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר: אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת. וְשֶׁבְּגִלְגָּל: אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. וְשֶׁבִּשִׁילֹה: שֹׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים חָסֵר אַחַת. וְשֶׁבְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן: חֲמִשִּׁים וְשֶׁבַע. בְּבֵית עוֹלָמִים: אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשֶׂר לְבִנְיָנוֹ הָרִאשׁוֹן, אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים לְבִנְיָנוֹ הָאַחֲרוֹן.

ד. אַרְבַּע כְּלָלוֹת הוֹרָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּקָּדָשִׁים: כָּל שֶׁהַקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִסּוּר - הַמַּעֲלָה אוֹתוֹ בַּחוּץ חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְחַיָּב בְּהַכָּרַת. כָּל שֶׁהַקְדִּישׁוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר - הַמַּעֲלָה אוֹתוֹ בַּחוּץ חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. כָּל שֶׁהַקְדִּישׁוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר, וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר - חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וּפָטוּר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. כָּל שֶׁהַקְדִּישׁוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר - פָּטוּר בַּעֲשֵׂה, וּפָטוּר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. וְקָדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בָּמָה גְּדוֹלָה - יִקָּרְבוּ בָּמָה קְטַנָּה. אֵיזֶה הוּא שֶׁהֶקְדֵּשׁוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר? קָדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ בְּמִשְׁכָּן - יִקָּרְבוּ בְּמִשְׁכָּן. בְּשִׁילֹה בְּבֵית עוֹלָמִים - יִקָּרְבוּ בְּבֵית עוֹלָמִים. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלָה אוֹתוֹ בַּחוּץ - חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְחַיָּב בְּהַכָּרַת. אֵיזֶהוּ שֶׁהֶקְדִּישׁוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר? קָדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ קֹדֶם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן וְהוּקַם הַמִּשְׁכָּן - יִקָּרְבוּ בְּמִשְׁכָּן. בַּגִּלְגָּל, וּבְאוּ לְשִׁילֹה - יִקָּרְבוּ בְּשִׁילֹה. בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן וּבָאוּ לְבֵית הָעוֹלָמִים - יִקָּרְבוּ בְּבֵית עוֹלָמִים. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלֶה אוֹתוֹ בַּחוּץ - חַיָּב בַּעֲשֵׂה, וְחַיָּב בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וּפָטוּר בְּהַכָּרַת. אֵיזֶהוּ שֶׁהֶקְדִּישׁוֹ בִּשְׁעַת אִסּוּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר? קָדָשִׁים שֶׁהֶקְדִּישׁוּ בְּמִשְׁכָּן, בָּאוּ לַגִּלְגָּל - יִקָּרְבוּ בַּגִּלְגָּל. בְּשִׁילֹה וּבָאוּ לְנוֹב וְגִבְעוֹן - יִקָּרְבוּ בְּנוֹב וְגִבְעוֹן. לְפִיכָךְ, הַמַּעֲלֶה אוֹתָן בַּחוּץ - חַיָּב בַּ׳עֲשֵׂה׳ וּפָטוּר בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳, וּפָטוּר

תּוֹסֶפְתָּא

בְּהִכָּרֵת. אֵיזֶה הִיא שֶׁהֶקְדִּישׁוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר וּשְׁחִיטָתוֹ בִּשְׁעַת הֶתֵּר? קָדָשִׁים שֶׁהֶקְדִּישָׁן בַּגִּלְגָּל - יִקָּרְבוּ בַּגִּלְגָּל. בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן - יִקָּרְבוּ בְּנוֹב וּבְגִבְעוֹן, לְפִיכָךְ הַמַּעֲלֶה אוֹתָן בַּחוּץ - פָּטוּר, וּפָטוּר בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳, וּפָטוּר בְּהִכָּרֵת.

ה. הַכֹּל כְּשֵׁרִין לִקָּרֵב בַּבָּמָה אַף הַגֵּרִים, אַף הַנָּשִׁים, אַף הָעֲבָדִים. כָּל שֶׁנִּדַּר וְנִדָּב - קָרֵב בְּבָמַת יָחִיד. כָּל שֶׁאֵין נִדָּר וְנִדָּב - אֵין קָרֵב בְּבָמַת יָחִיד; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין קָרֵב בְּבָמַת יָחִיד אֶלָּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים בִּלְבַד. בָּמַת יָחִיד - אֵין טְעוּנָה נְסָכִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: טְעוּנָה נְסָכִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁהַצִּבּוּר וְיָחִיד מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר - מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל. אֵין בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר לְאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל, אֶלָּא בַּמִּדְבָּר אֵין בּוֹ הֶתֵּר הַבָּמָה, וְשֶׁבַּגִּלְגָּל יֵשׁ בּוֹ הֶתֵּר הַבָּמָה. בָּמָתוֹ שֶׁבִּראשׁ גַּגּוֹ - אֵין יָחִיד מַקְרִיב עָלֶיהָ, אֶלָּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים בִּלְבַד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁהַצִּבּוּר מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר - מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּגִּלְגָּל, כָּאן וְכָאן אֵין הַיָּחִיד מַקְרִיב עָלֶיהָ, אֶלָּא עוֹלָה וּשְׁלָמִים בִּלְבַד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַצִּבּוּר לֹא הָיוּ מַקְרִיבִין בְּאֹהֶל מוֹעֵד שֶׁבַּמִּדְבָּר, אֶלָּא פְּסָחִים וְחוֹבוֹת הַקִּבּוּעַ לָהֶם זְמַן מִן הַתּוֹרָה בִּלְבַד.

ו. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד, וְהֶעָלָהוּ בַּחוּץ, בְּשִׁעַת אִסּוּר הַבָּמָה - אָסוּר. בְּשִׁעַת הֶתֵּר הַבָּמָה - מִתָּר. שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טז, ה): ״לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת הַפֶּסַח״. יָכוֹל אַף בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם): ״בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ״ - בִּשְׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְכַּנְּסִין בְּמָקוֹם אֶחָד, הֱוֵי אוֹמֵר בִּשְׁעַת הָרֶגֶל.

ז. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּין בָּמָה גְּדוֹלָה לְבָמָה קְטַנָּה, קֶרֶן וְכֶבֶשׁ וִיסוֹד בְּבָמָה גְּדוֹלָה, אֵין קֶרֶן וְכֶבֶשׁ וִיסוֹד בְּבָמָה קְטַנָּה, כִּיּוֹר וְכַנּוֹ בְּבָמָה גְּדוֹלָה אֵין כִּיּוֹר וְכַנּוֹ בְּבָמָה קְטַנָּה.

הַשָּׁלֵם

חָזֶה וְשׁוֹק לַכֹּהֲנִים בְּבָמָה גְּדוֹלָה, חָזֶה וְשׁוֹק לַבְּעָלִים בְּבָמָה קְטַנָּה. עוֹר עוֹלָה לַכֹּהֲנִים בְּבָמָה גְּדוֹלָה עוֹר עוֹלָה לַבְּעָלִים בְּבָמָה קְטַנָּה, חוּץ לִמְקוֹמוֹ בְּבָמָה גְּדוֹלָה אֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ בְּבָמָה קְטַנָּה.

ח. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁשָּׁוָה בָּמָה גְּדוֹלָה לְבָמָה קְטַנָּה: שְׁחִיטָה בְּבָמָה גְּדוֹלָה שְׁחִיטָה בְּבָמָה קְטַנָּה, הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ בְּבָמָה גְּדוֹלָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ בְּבָמָה קְטַנָּה, דַּם מַתִּיר מַכְשִׁיר וּמְפַגֵּל בְּבָמָה גְּדוֹלָה דַּם מַכְשִׁיר בְּבָמָה קְטַנָּה. מוּם פּוֹסֵל בְּבָמָה גְּדוֹלָה מוּם פּוֹסֵל בְּבָמָה קְטַנָּה. חוּץ לִזְמַנּוֹ בְּבָמָה גְּדוֹלָה חוּץ לִזְמַנּוֹ בְּבָמָה קְטַנָּה. אֵי זוֹ הִיא בָּמָה גְּדוֹלָה בִּשְׁעַת הֶתֵּר הַבָּמָה? אֹהֶל מוֹעֵד נָטוּי כְּדַרְכּוֹ אֵין הָאָרוֹן נָתוּן שָׁם, אֵי זוֹ הִיא בָּמָה קְטַנָּה בִּשְׁעַת הֶתֵּר הַבָּמָה? עוֹשֶׂה אָדָם בָּמָה עַל פֶּתַח חֲצֵרוֹ, וְעַל פֶּתַח גִּנָּתוֹ, מַקְרִיב עָלֶיהָ הוּא וּבָנוֹ בְּתוֹ וְעַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ.

ט. אֵי זוֹ הִיא מְנוּחָה? זוֹ שִׁילֹה. וְנַחֲלָה? זוֹ יְרוּשָׁלַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יב, ט): ״כִּי לֹא בָאתֶם עַד עַתָּה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה״. וְאוֹמֵר (יִרְמְיָה יב, ט): ״הַעַיִט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי״. וְאוֹמֵר (שָׁם ח): ״הָיְתָה לִי נַחֲלָתִי כְּאַרְיֵה בַיָּעַר״; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: ״נַחֲלָה״ - זוֹ שִׁילֹה. ״מְנוּחָה״ - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קלב, יג): ״כִּי בָחַר ה׳ בְּצִיּוֹן וְגוֹ׳ זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּיתִיהָ״.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל הַמְּנָחוֹת שֶׁנִּקְמְצוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - כְּשֵׁרוֹת, וְעָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה, שֶׁאֵין הַמְּנָחוֹת דּוֹמוֹת לִזְבָחִים. מַחֲבַת לְשׁוּם מַרְחֶשֶׁת - מַעֲשֶׂיהָ מוֹדִיעִים עָלֶיהָ לְשׁוּם מַחֲבַת. מַרְחֶשֶׁת לְשׁוּם בְּלוּלָה - מַעֲשֶׂיהָ מוֹדִיעִין עָלֶיהָ, לְשׁוּם מַרְחֶשֶׁת. אֲבָל זְבָחִים אֵין כָּאן, אֶלָּא מַעֲשֶׂה אֶחָד לְכֻלָּן וּשְׁחִיטָה אַחַת לְכֻלָּן.

ב. חֹמֶר בִּשְׁחִיטָה שֶׁאֵין בְּקֶמִיצָה, וּבְקֶמִיצָה שֶׁאֵין בִּשְׁחִיטָה, שֶׁהַשְּׁחִיטָה קְבוּעַ לָהּ צָפוֹן

תּוֹסֶפְתָּא

וְקָבוּעַ לָהּ מָקוֹם בַּצָּוָאר. וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַקָּרְבִּים וְאוֹסֶרֶת חָלִין בְּפָנִים וְקָדָשִׁים בַּחוּץ, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ בַּחוּץ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקָמִיצָה. חֹמֶר בְּקָמִיצָה, שֶׁהַקָּמִיצָה טָעוּן כֹּהֵן וּכְלֵי שָׁרֵת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשְׁחִיטָה. קָמִיצָה בִּכְלִי וּשְׁחִיטָה אֲפִלּוּ בְּקָרוֹמִית שֶׁל קָנֶה.

ג. חֹמֶר בִּשְׁחִיטָה שֶׁאֵין בְּמִלִּיקָה, וּבְמִלִּיקָה שֶׁאֵין בִּשְׁחִיטָה, שֶׁהַשְּׁחִיטָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת וְאֶת הַטֻּמְאָה, וְנוֹהֶגֶת בְּצִבּוּר כְּיָחִיד, וּטְעוּנָה כְּלִי, וּטְעוּנָה צָפוֹן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמִלִּיקָה. חֹמֶר בְּמִלִּיקָה, שֶׁהַמִּלִּיקָה טְעוּנָה כֹּהֵן כָּשֵׁר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁחִיטָה.

ד. חֹמֶר בְּקָמִיצָה שֶׁאֵין בְּמִלִּיקָה, וּבְמִלִּיקָה שֶׁאֵין בְּקָמִיצָה, שֶׁהַקָּמִיצָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת וְדוֹחָה אֶת הַטֻּמְאָה. וְנוֹהֶגֶת בְּצִבּוּר כְּיָחִיד, וּטְעוּנָה כְּלִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמִלִּיקָה. חֹמֶר בְּמִלִּיקָה, שֶׁהַמִּלִּיקָה קְבוּעָ לָהּ מָקוֹם בַּצָּוָאר, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַקָּרְבִּים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקָמִיצָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ רַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי רַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי לְבֵנָה, רַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי רִצְפָּה וְרַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי כֵלִים, אִם יָנָטֵל הַכְּלִי וְיוּכַל לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמוֹ - כָּשֵׁר. וְאִם לָאו - פָּסוּל.

ה. טְמֵא מֵת, וּטְבוּל יוֹם, וּמְחֻסָּר כִּפּוּרִים, אֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל טֻמְאַת הַגּוּף, עַל מָה הַצִּיץ מְרַצֶּה? עַל טֻמְאַת הַדָּם וְעַל הַקְּמִיצָה וְעַל הַנְּסָכִים.

ו. מְחֻסַּר בְּגָדִים כֹּהֵן גָּדוֹל מְשַׁמֵּשׁ בִּשְׁמוֹנָה כֵלִים. וְהַהֶדְיוֹט בְּאַרְבָּעָה. וְאִם שִׁמֵּשׁ כֹּהֵן גָּדוֹל בְּאַרְבָּעָה וְהֶדְיוֹט בִּשְׁמוֹנָה וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. עָבַד עֲבוֹדַת זָהָב בִּבְגָדֵי לָבָן, וַעֲבוֹדַת לָבָן בִּבְגָדֵי זָהָב וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. הָיוּ מְרֻשָּׁלִין וּמְסֻלָּקִין, אוֹ שֶׁהָיוּ מְשֻׁחָקִין וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה. לָבַשׁ שְׁתֵּי כָתָנוֹת, וּשְׁתֵּי מִכְנָסַיִם, וּשְׁנֵי אַבְנֵטִים, אוֹ שֶׁהָיוּ מְקֹרָעִין, אוֹ שֶׁחָסַר אֶחָד מֵהֶם, אוֹ שֶׁנָּתַן רְטִיָּה עַל גַּבֵּי בְּשָׂרוֹ תַּחַת בְּגָדָיו, וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה.

הַשָּׁלֵם

ז. ״שֹׁלֵא רָחוּץ יָדִים וְרַגְלַיִם׳ כֵּיצַד? מְקֻדָּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בִּכְלֵי שָׁרֵת בִּפְנִים, קְדֻשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּחוּץ, אוֹ מִכְּלֵי חוֹל בִּפְנִים, אוֹ שֶׁטָּבַל בְּמֵי מְעָרָה וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. כֵּיצַד הוּא מְקֻדָּשׁ? נוֹתֵן יַד יְמִינוֹ עַל גַּבֵּי רֶגֶל יְמִינוֹ, שְׂמֹאלוֹ עַל גַּבֵּי רֶגֶל שְׂמֹאלוֹ, מְשַׁפְשֵׁף וּמַרְחִיץ, מְשַׁפְשֵׁף וּמַרְחִיץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ שְׁתֵּי יָדַיִם זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ - מְקֻדָּשׁ. אָמְרוּ לוֹ: אִי אֶפְשָׁר לָכֵן. כֹּהֲנִים שֶׁלֹּא טָבְלוּ וְלֹא קִדְּשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם, וְכֵן כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁטָּבַל וְלֹא קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו, בֵּין עֲבוֹדָה לַעֲבוֹדָה, וּבֵין בְּגָדִים לִבְגָדִים, וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ כְּשֵׁרָה. אֲבָל כֹּהֲנִים שֶׁלֹּא טָבְלוּ וְלֹא קִדְּשׁוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם. וְכֵן כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁטָּבַל וְלֹא קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַבֹּקֶר, וְעָבַד - עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. אֶחָד כֹּהֵן גָּדוֹל וְאֶחָד כֹּהֵן הֶדְיוֹט שֶׁשִּׁמְּשׁוּ שַׁחֲרִית, וְלֹא רָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִים מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כ): ״בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ״. הָיָה עוֹמֵד וּמַקְרִיב כָּל הַלַּיְלָה לְאוֹרָהּ - טָעוּן קִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. רַבִּי אוֹמֵר: אֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ הוּא עוֹסֵק בָּעֲבוֹדָה שְׁלֹשָׁה יָמִים - אֵין הַלַּיְלָה פּוֹסֶלֶת בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם.

ח. יָשַׁב עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה - פָּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יח, ה): ״לַעֲמֹד״. עָמַד עַל גַּבֵּי לְבֵנָה - פָּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם שָׁם, ז): ״כְּכָל אֶחָיו הַלְוִיִּם״.

ט. קָמַץ בִּשְׂמֹאל - פָּסוּל. בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: יַחְזִיר וַיִּחְזֹר וְיִקְמֹץ בִּימִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּךְ הָיָה רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר בְּכָל הַפְּסוּלִין. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יָאסֵין וְרַבִּי יְהוּדָה נַחְתּוֹם אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁלֹּא קָדַשׁ קֹמֶץ בַּכֵּלִי, אֲבָל אִם קָדַשׁ קֹמֶץ זֶה בַּכֵּלִי - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁלֹּא יַחְזִיר. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - יַחְזִיר, שֶׁאֵין הַכֵּלִי מְקַדֵּשׁ קֹמֶץ בַּכֵּלִי, אֲבָל אִם קִדֵּשׁ קֹמֶץ זֶה בַּכֵּלִי - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁלֹּא יַחְזִיר. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ -

תּוֹסֶפְתָּא

יַחְזִיר, שֶׁאֵין הַכְּלִי מְקַדֵּשׁ קֹמֶץ שֶׁלֹּא נִקְמַץ מִבְּרִיָּתוֹ.

י. כֵּיצַד סֵדֶר מִנְחוֹת? הָיָה מְבִיאָן מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ בִּכְלֵי כֶסֶף וּבִכְלֵי זָהָב - נוֹתְנָהּ בְּתוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת וּמְקַדְּשָׁהּ בְּתוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת, וְנוֹתֵן שֶׁמְנָהּ וּלְבוֹנָתָהּ עָלֶיהָ. נִכְנַס וּמַגִּישָׁהּ בְּקֶרֶן מִזְרָחִית דְּרוֹמִית, לְדָרוֹמָהּ שֶׁל קֶרֶן - מַנִּיחָהּ בַּמִּזְבֵּחַ וְדַיּוֹ, וּמְסַלֵּק אֶת לְבוֹנָתָהּ מִצַּד אֶחָד, וְקוֹמֵץ מִמְּקוֹם הַשֶּׁמֶן, וְנוֹתְנוֹ בְּתוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת, וּמְקַדְּשׁוֹ בְּתוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת, וּמְלַקֵּט אֶת הַלְּבוֹנָה, וְנוֹתָנָהּ עַל גַּבּוֹ, וּמַעֲלֶה אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּמוֹלְחוֹ וְנוֹתֵן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. הָאִשִּׁים וְהַשִּׁירִים נִתָּנִין לַכֹּהֲנִים, רַשָּׁאִין כֹּהֲנִים לִתֵּן בִּשְׁיָרֵי מִנְחוֹת יַיִן שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, וַאֲסוּרִין לְחַמֵּץ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? פּוֹשֵׁט אֶצְבְּעוֹתָיו עַל פִּסַּת יָדוֹ. וּכְפִיתִים מִמַּחַק מִמַּעְלָה לְמַטָּה. רִבָּה שֶׁמְנָהּ וְחִסַּר שֶׁמְנָהּ, רִבָּה סוֹלְתָהּ וַחֲסַר סוֹלְתָהּ - פְּסוּלָה. רִבָּה לְבוֹנָתָהּ - כְּשֵׁרָה. מֹעֵט לְבוֹנָתָהּ, אֲפִלּוּ שְׁנֵי קֻרְטִין - כְּשֵׁרָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה שֶׁחִסֵּר אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - פְּסוּלָה. קֹמֶץ שֶׁלֹּא מִמְּקוֹם הַשֶּׁמֶן, וְשֶׁלֹּא מִמְּקוֹם הַלְּבוֹנָה, אוֹ שֶׁלֹּא נָתַן עָלֶיהָ לְבוֹנָה, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - פְּסוּלָה. אֶחָד מִנְחַת יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד מִנְחַת כֹּהֲנִים, אֶלָּא שֶׁמִּנְחַת כֹּהֲנִים כָּלָה כָּלִיל לָאִשִּׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו, טז): "וְכָל מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל".

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמְּנָחָה לֶאֱכוֹל שִׁיָּרֶיהָ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִשִּׁיָּרֶיהָ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מֵקֻמְצָהּ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר לְבוֹנָתָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִלְּבוֹנָתָהּ בַּחוּץ - פְּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לֶאֱכוֹל שִׁיָּרֶיהָ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִשִּׁיָּרֶיהָ לְמָחָר, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מֵקֻמְצָהּ לְמָחָר, לְהַקְטִיר לְבוֹנָתָהּ, אוֹ כַּזַּיִת מִלְּבוֹנָתָהּ לְמָחָר - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. כָּל הַמְּנָחוֹת שֶׁקֻּמְצָן לִשְׁמָן, הוֹלִיךְ וְהִקְטִיר חוּץ לִזְמַנָּן, הוֹלִיךְ וְהִקְטִיר שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? קָמַץ בְּשִׁתִּיקָה, וְנָתַן בַּכֶּלִי, וְהוֹלִיךְ חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ חוּץ לִזְמַנּוֹ וְנָתַן בַּכֶּלִי וְהוֹלִיךְ וְהִקְטִיר בְּשִׁתִּיקָה, אוֹ שֶׁקָּמַץ וְנָתַן בַּכֶּלִי וְהוֹלִיךְ וְהִקְטִיר בְּשִׁתִּיקָה - זֶהוּ שֶׁקָּרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ.

ב. כֵּיצַד לֹא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ? קָמַץ חוּץ לִזְמַנּוֹ וְנָתַן בַּכֶּלִי, וְהוֹלִיךְ וְהִקְטִיר חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ חוּץ לִזְמַנּוֹ וְנָתַן בַּכֶּלִי, וְהוֹלִיךְ וְהִקְטִיר חוּץ לִמְקוֹמוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ וְנָתַן בַּכֶּלִי, וְהוֹלִיךְ וְהִקְטִיר חוּץ לִמְקוֹמוֹ, בֵּין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם, וּבֵין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בָּזֶה הִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת.

ג. כֵּיצַד קָדְמָה מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן? קָמַץ חוּץ לִמְקוֹמוֹ, וְנָתַן בַּכֶּלִי וְהוֹלִיךְ וְהִקְטִיר חוּץ לִזְמַנּוֹ. מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁקָּמְצָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - פְּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ.

ד. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לֶאֱכוֹל שִׁיָּרֶיהָ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ לְמָחָר, לֶאֱכוֹל שִׁיָּרֶיהָ לְמָחָר, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ בַּחוּץ, בֵּין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם, וּבֵין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בָּזֶה הִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם - חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁקָּמְצָן חוּץ לִזְמַנָּן, אוֹ שֶׁקִּבְּלוּ פְּסוּלִין אֶת הַקֹּמֶץ וְקָטְרוּהוּ בְּשִׁתִּיקָה, אֲפִלּוּ חוּץ לִזְמַנּוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת.

ה. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לֶאֱכֹל שִׁיָּרֶיהָ כַּזַּיִת הַיּוֹם וְכַזַּיִת לְמָחָר. לְהַקְטִיר מֻקְמְצָהּ כַּזַּיִת בַּחוּץ וְכַזַּיִת בִּפְנִים - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לֶאֱכֹל מִשִּׁיָּרֶיהָ כַּזַּיִת הַיּוֹם וְכַזַּיִת לְמָחָר, לְהַקְטִיר מֻקְמְצָהּ כַּזַּיִת הַיּוֹם וְכַזַּיִת לְמָחָר -

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

פְּגוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֶיהָ כַּחֲצִי זַיִת בְּחוּץ וְכַחֲצִי זַיִת בִּפְנִים, וּלְהַקְטִיר מֵקְמְצָהּ כַּחֲצִי זַיִת בְּחוּץ וְכַחֲצִי זַיִת בִּפְנִים – כָּשֵׁר; וְכֵן לְמָחָר כָּשֵׁר.

ו. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֶיהָ כַּזַּיִת בְּחוּץ, וְכַזַּיִת בִּפְנִים, בֵּין שֶׁהַקְּדִים מַחֲשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם, וּבֵין שֶׁהִקְדִּים מַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחֲשֶׁבֶת זְמַן – פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בָּזֶה הִקְדִּים מַחְשֶׁבֶת זְמַן לְמַחֲשֶׁבֶת מָקוֹם – פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. הִקְדִּים מַחְשֶׁבֶת מָקוֹם לְמַחְשֶׁבֶת זְמַן – פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֶיהָ כַּחֲצִי זַיִת בְּחוּץ, וּלְהַקְטִיר מֵקְמְצָהּ כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר, לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֶיהָ כַּחֲצִי זַיִת בְּחוּץ, וּלְהַקְטִיר מֵקְמְצָהּ כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר – כָּשֵׁר, שֶׁאֵין קֶמִיצָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. אֲבָל קֶמִיצָה וּקְמִיצָה, הַקְטָרָה וְהַקְטָרָה – מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. כֵּיצַד קוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֶיהָ כַּזַּיִת בְּחוּץ וְכַזַּיִת לְמָחָר, לְהַקְטִיר מֵקְמְצָהּ כַּזַּיִת בְּחוּץ וְכַזַּיִת לְמָחָר? – פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁקֶּמִיצָה וּקְמִיצָה, הַקְטָרָה וְהַקְטָרָה – מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֶיהָ כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר, וּבְשָׁעַת הַקְטָרָה חָשַׁב עוֹד לְהַקְטִיר מֵקְמְצָהּ כַּחֲצִי זַיִת לְמָחָר – פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, מִפְּנֵי שֶׁקֶּמִיצָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לְפַגֵּל. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, שֶׁאֵין פָּחוֹת מִכְּזַיִת מְפַגֵּל וּפוֹסֵל בְּכָל מָקוֹם. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לֶאֱכֹל קֶמְצָהּ וּלְהַקְטִיר שְׁיָרֶיהָ, לֶאֱכֹל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל, וּלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר – כָּשֵׁר. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. לְהָנִיחַ קֶמְצָהּ וּשְׁיָרֶיהָ לְמָחָר, אוֹ לְהוֹצִיאָן לַחוּץ – כָּשֵׁר וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: רַבִּי אֶלְיוֹעֵזְנַי פּוֹסֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וּמַה אִם הֵנִיחַ אֶת הַקּוֹמֵץ לְמָחָר – אֵינוֹ פּוֹסֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה וָזֶה כָּשֵׁר; אֵין לְךָ שֶׁהוּא פָּסוּל אֶלָּא מַחֲשֶׁבֶת קְמִיצָה וְהַקְטָרָה בִּלְבַד.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. הַשּׁוֹחֵט שְׁנֵי כְבָשִׂים, לֶאֱכֹל אֶחָת מִן הַחַלּוֹת לְמָחָר, לְהַקְטִיר שְׁנֵי בְזִיכִין, לֶאֱכֹל אֶחָד מִן הַסְּדָרִים לְמָחָר – פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: זֶה פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וְהַשֵּׁנִי, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת.

ב. שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶן – יִקָּרֵב בְּטֻמְאָה, וַחֲבֵרוֹ יִקָּרֵב בְּטָהֳרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין קָרְבָּן צִבּוּר חָלוּק, אֶלָּא שְׁנֵיהֶם יִקָּרְבוּ בְּטֻמְאָה.

ג. הַקּוֹמֵץ וְהַלְּבוֹנָה שֶׁנִּטְמָא אֶחָד מֵהֶם – שְׁנֵיהֶם יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ד. הָיָה מַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְנִטְמְאוּ בְיָדוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הֲרֵי פִּקֵּחַ וּשְׁתֹק.

ה. הָיָה מַקְרִיב סְדָרִים, וְנִטְמְאוּ בְיָדוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הֲרֵי פִּקֵּחַ וּשְׁתֹק.

ו. הָיָה מַקְרִיב שְׁנֵי בְזִיכִין, וְנִטְמְאוּ בְיָדוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הֲרֵי פִּקֵּחַ וּשְׁתֹק.

ז. הָיָה מַקְרִיב מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת מָשִׁיחַ, וְנִטְמְאוּ בְיָדוֹ, אוֹמְרִין לוֹ: הֲרֵי פִּקֵּחַ וּשְׁתֹק.

ח. הָיָה מַקְרִיב מִנְחַת פָּרִים וּכְבָשִׂים, וְנִטְמְאָה בְיָדוֹ, אוֹמֵר, וּמְבִיאִין אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, אֵין שָׁם אֶלָּא הִיא – אוֹמְרִים לוֹ: הֲרֵי פִּקֵּחַ וּשְׁתֹק.

ט. הָיָה מַקְרִיב מִנְחַת הָעֹמֶר, וְנִטְמְאָה, אוֹמֵר, וּמְבִיאִין אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, אֵין שָׁם אֶלָּא הִיא – אוֹמְרִים לוֹ: הֲרֵי פִּקֵּחַ! דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, אוֹמְרִים לוֹ: הֲרֵי פִּקֵּחַ וּשְׁתֹק! שֶׁהָעֹמֶר שֶׁקֻּצְרוּהוּ שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ – פָּסוּל.

י. תּוֹדָה מְעֻכֶּבֶת וּמְפַגֶּלֶת אֶת הַלֶּחֶם, וְהַלֶּחֶם מְעַכֵּב וְאֵין מְפַגֵּל אֶת הַתּוֹדָה.

תּוֹסֶפְתָּא

כְּבָשִׂים מְעַכְּבִין וּמְפַגְּלִין אֶת הַלֶּחֶם, וְהַלֶּחֶם מְעַכֵּב וְאֵין מְפַגֵּל אֶת הַכְּבָשִׂים. הַזֶּבַח מְפַגֵּל אֶת הַנְּסָכִים מִשֶּׁקָּדְשׁוּ בַּכֵּלִי; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְאֵין נְסָכִים מְפַגְּלִין אֶת הַזֶּבַח.

יא. קָמַץ בִּשְׂתִיקָה, וּכְשֶׁהוּא בָּא לְהַקְטִירָה - הִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ בִּשְׂתִיקָה, וְאֶת הַלְּבוֹנָה חוּץ לִזְמַנָּהּ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין בּוֹ כָּרֵת עַד שֶׁיְּפַגֵּל בְּכָל הַמַּתִּיר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁיִּקָּרֵב מַתִּיר כְּמִצְוָתוֹ! אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, אוֹ שֶׁהִקְטִירוּ פְּסוּלִים אֶת אֶחָד מֵהֶן, אֲפִלּוּ חוּץ לִזְמַנּוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. הִקְטִיר אֶחָד מֵהֶן הַיּוֹם, עַל מְנָת לְהַקְטִיר מֵחֲבֵרוֹ לְמָחָר - הַכֹּל מוֹדִין שֶׁפִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁהִקְטִיר הָרִאשׁוֹן בִּשְׂתִיקָה, וְהַשֵּׁנִי חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין כָּרֵת, עַד שֶׁיְּפַגֵּל בְּכָל הַמַּתִּיר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁקָּרַב הַשֵּׁנִי כְּמִצְוָתוֹ, אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, אוֹ שֶׁהִקְטִירוּ פְּסוּלִים אֶת אֶחָד מֵהֶן, אֲפִלּוּ חוּץ לִזְמַנּוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. הִקְטִיר אֶת אֶחָד מֵהֶם הַיּוֹם, עַל מְנָת לְהַקְטִיר מֵחֲבֵרוֹ לְמָחָר - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁפִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. שְׁנֵי כְבָשִׂים שֶׁהִקְרִיבוּ בִּשְׂתִיקָה, וְהַשֵּׁנִי חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין בּוֹ כָּרֵת, עַד שֶׁיְּפַגֵּל בְּכָל הַמַּתִּיר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁקָּרַב הַשֵּׁנִי כְּמִצְוָתוֹ! אֲבָל לָן, אוֹ שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים, אוֹ שֶׁהִקְטִירוּ פְּסוּלִים אֶת אֶחָד מֵהֶם, אֲפִלּוּ חוּץ לִזְמַנּוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. שָׁחַט אֶת אֶחָד מֵהֶם הַיּוֹם, עַל מְנָת לֶאֱכוֹל מֵחֲבֵרוֹ לְמָחָר - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁכָּשֵׁר, שֶׁאֵין הַכֶּבֶשׁ מְפַגֵּל וּפוֹסֵל אֶת חֲבֵרוֹ בְּכָל מָקוֹם.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. מִנְחָה שֶׁלֹּא נִקְמְצָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בִּמְנָחָה שֶׁנִּקְמְצָה, אִם יָכוֹל לִקְמֹץ מִזּוֹ שֶׁלֹּא נִקְמְצָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ - כְּשֵׁרָה. וְאִם לָאו - פְּסוּלָה, וַיְקַטֵּיר קֻמְצָהּ שֶׁל רִאשׁוֹנָה. הַקּוֹמֵץ שֶׁנִּתְעָרֵב בַּשִּׁירַיִם - הֲרֵי זֶה לֹא יִקְרַב. וְאִם קָרַב - כָּשֵׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נִתְעָרֵב בְּשִׁיְרֵי מִנְחָה אַחֶרֶת, אוֹ בְּמִנְחָה שֶׁלֹּא נִקְמְצָה - הֲרֵי זֶה לֹא יִקְרַב. וְאִם קָרַב - כָּשֵׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יִקָּרֵב. נִתְעָרֵב בְּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּבְמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּבְמִנְחַת נְסָכִים, וְכֵן מִנְחַת כֹּהֲנִים, וְכֵן מִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ זוֹ בְּזוֹ - הֲרֵי אֵלּוּ יִקָּרְבוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁנֵי כֹּהֲנִים מְבִיאִין אֶת מִנְחוֹתֵיהֶן בִּכְלִי אֶחָד, וּמַקְרִיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִפְּנֵי שֶׁכְּלָן כְּלִיל לָאִשִּׁים. נִתְעָרְבָה בְּמִנְחַת פָּרִים אֵילִים וּכְבָשִׂים - הֲרֵי אֵלּוּ יִקָּרְבוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יִקָּרְבוּ, מִפְּנֵי שֶׁזּוֹ בְּלִילָתָהּ עָבָה, וְזוֹ בְּלִילָתָהּ רַכָּה, וְהֵן בּוֹלְעוֹת זוֹ מִזּוֹ.

ב. חָרַב שֶׁנִּתְעָרֵב בִּבְלוּל - הֲרֵי זֶה יִקָּרֵב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יִקָּרֵב, מִפְּנֵי שֶׁבּוֹלֵעַ מְמֻנּוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר שֶׁאָמַר: ׳אִם אֵין קֹמֶץ - אֵין שִׁירַיִם׳ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שִׁירַיִם יֵשׁ קֹמֶץ, מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאָמַר: ׳אִם אֵין קֹמֶץ אֵין שִׁירַיִם אֵין קֹמֶץ׳. נִטְמָא קֹמֶץ, שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים - הַשִּׁירַיִם תִּעָבֵר צוּרָתָם וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. נִטְמְאוּ שִׁירַיִם אוֹ שֶׁנִּפְסְלוּ אוֹ שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַקְּלָעִים. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: יַקְטִיר אֶת קֹמֶץ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא יַקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - מוֹדֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהִרְצָה.

ג. שִׁירַיִם שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא קָרַב הַקֹּמֶץ - פְּסוּלִין. מִשֶּׁקָּרַב הַקֹּמֶץ - כְּשֵׁרִים.

ד. רְקִיקֵי מִנְחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא קָרַב הַקּוֹמֶץ - פְּסוּלִין. מִשֶּׁקָּרַב הַקּוֹמֶץ - כְּשֵׁרִים.

תוֹסֶפְתָּא

ה. חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דַּם הַזֶּבַח - פְּסוּלִין. מִשֶּׁנִּזְרַק דַּם הַזֶּבַח - כְּשֵׁרִים.

ו. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דָּמָן שֶׁל כְּבָשִׂים - פְּסוּלִין. מִשֶּׁנִּזְרַק דָּמָן שֶׁל כְּבָשִׂים - כְּשֵׁרִים.

ז. שְׁנֵי סְדָרִים שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא הֻקְטְרוּ בָּזִיכִין - פְּסוּלִין. מִשֶּׁהֻקְטְרוּ בָּזִיכִין - כְּשֵׁרִים. אֲבָל נִסְכֵי בְּהֵמָה שֶׁחָסְרוּ, בֵּין שֶׁקָּרֵב הַזֶּבַח וּבֵין עַד שֶׁלֹּא קָרֵב הַזֶּבַח - כְּשֵׁרִים, שֶׁיָּבְאוּ נְסָכִים אֲחֵרִים לְמַלְאוֹתָן.

ח. קֶמֶץ בִּשְׁתִיקָה, וְיָצָא הַקֹּמֶץ חוּץ לַקְּלָעִים וְקִטְרָן בִּשְׁתִיקָה - הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, מוֹעֲלִין בְּשִׁירַיִם וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָם, מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. נִטְמָא הַקֹּמֶץ וְקִטְרוֹ בִּשְׁתִיקָה - אֵין מוֹעֲלִים בַּשִּׁירַיִם, אֲבָל חַיָּבִים עָלֶיהָם מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא וְאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קֶמֶץ בִּשְׁתִיקָה וְיָצְאוּ שִׁירַיִם חוּץ לַקְּלָעִים, וְהִקְטִיר הַקֹּמֶץ בִּשְׁתִיקָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה. מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָם מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא וְאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קֶמֶץ בִּשְׁתִיקָה וְיָצְאוּ שִׁירַיִם חוּץ לַקְּלָעִים, וְהִקְטִיר הַקֹּמֶץ בִּשְׁתִיקָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה. מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָם מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הִרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא וְאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא וְאֵין מְרַצֶּה, עֲדַיִן מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם, וְחַיָּבִין עָלֶיהָן מְשׁוּם פִּגּוּל. נִטְמְאוּ הַשִּׁירַיִם וְהִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ חוּץ לִזְמַנּוֹ, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁעֲדַיִן מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם וְחַיָּבִין עָלֶיהָם מְשׁוּם פִּגּוּל, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא וְאֵינוֹ מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא.

ט. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַקְּלָעִים, וְנִזְרַק דָּמָן שֶׁל כְּבָשִׂים חוּץ לִזְמַנּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין חַיָּבִים עַל לֶחֶם זֶה מְשׁוּם פִּגּוּל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: חַיָּבִין עַל לֶחֶם זֶה מְשׁוּם פִּגּוּל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַקֹּמֶץ טָעוּן כְּלֵי שָׁרֵת. כֵּיצַד? קוֹמְצוֹ מִתּוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת וְנוֹתְנוֹ לְתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת, וּמְקַדְּשׁוֹ לְתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת. אִם לֹא קִדְּשׁוֹ בְּתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת; רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ קוֹמְצוֹ מִתּוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת, וּמְלָחוֹ, וּנְתָנוֹ עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים כָּשֵׁר.

הַשָּׁלֵם

שיר השירים פרק ו

א אָנָה הָלַךְ דוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ
וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ: **ב** דוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם
לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים: **ג** אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי
לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: {ס} **ד** יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי
כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלִַם אֲיֻמָּה
כַּנִּדְגָּלוֹת: **ה** הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי
שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד: **ו** שִׁנַּיִךְ
כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם: **ז** כְּפֶלַח הָרִמּוֹן
רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ: **ח** שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת
וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר: **ט** אַחַת
הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא
לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת
וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ: {ס} **י** מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה
כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה
כַּנִּדְגָּלוֹת: {ס} **יא** אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת
בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ
הָרִמֹּנִים: **יב** לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת
עַמִּי נָדִיב:

שיר השירים פרק ז

א שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ
מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם: **ב** מַה־
יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ
חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן: **ג** שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־
יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים: **ד** שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי
צְבִיָּה: **ה** צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת
בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן
צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק: **ו** רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת
רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים: **ז** מַה־יָּפִית
וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים: **ח** זֹאת קוֹמָתֵךְ
דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת: **ט** אָמַרְתִּי
אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ
כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים: **י** וְחִכֵּךְ
כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי
יְשֵׁנִים: **יא** אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ: {ס} **יב** לְכָה
דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים: **יג** נַשְׁכִּימָה
לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר
הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי
לָךְ: **יד** הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־
מְגָדִים חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ:

שיר השירים פרק ח

א מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ
אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבֻזּוּ לִי: **ב** אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית
אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס
רִמֹּנִי: **ג** שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ
תְּחַבְּקֵנִי: **ד** הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם מַה־
תָּעִירוּ | וּמַה־תְּעֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:
{ס} **ה** מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־
דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ
שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ: **ו** שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ
כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה
כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ
שַׁלְהֶבֶתְיָה: **ז** מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־
הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־
כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוֹז יָבוּזוּ לוֹ: {ס} **ח** אָחוֹת
לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ

בַּיּוֹם שֶׁיְּדַבֵּר־בָּהּ: **ט** אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ
טִירַת כָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ
אָרֶז: **י** אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיֵיתִי
בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֶת שָׁלוֹם: {פ}
יא כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם
לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף: **יב** כַּרְמִי
שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים
אֶת־פִּרְיוֹ: **יג** הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים
לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי: **יד** בְּרַח | דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי
אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים: {ש}

רות פרק א

א וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹּט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ
אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא
וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: **ב** וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם
אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם שְׁנֵי־בָנָיו | מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן
אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי־מוֹאָב
וַיִּהְיוּ־שָׁם: **ג** וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֶר
הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ: **ד** וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת
שֵׁם הָאַחַת עָרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם
כְּעֶשֶׂר שָׁנִים: **ה** וַיָּמֻתוּ גַם־שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן
וַתִּשָּׁאֵר הָאִשָּׁה מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ: **ו** וַתָּקָם
הִיא וְכַלֹּתֶיהָ וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה
בִּשְׂדֵה מוֹאָב כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם
לָחֶם: **ז** וַתֵּצֵא מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה־שָּׁמָּה
וּשְׁתֵּי כַלּוֹתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַּדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל־
אֶרֶץ יְהוּדָה: **ח** וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה
שֹּׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ יעשה יַעַשׂ יְהוָה עִמָּכֶם
חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם־הַמֵּתִים וְעִמָּדִי: **ט** יִתֵּן
יְהוָה לָכֶם וּמְצֶאןָ מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁהּ וַתִּשַּׁק
לָהֶן וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה: **י** וַתֹּאמַרְנָה־לָּהּ כִּי־
אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ: **יא** וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי
לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי הַעוֹד־לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם
לַאֲנָשִׁים: **יב** שֹׁבְנָה בְנֹתַי לֵכְן כִּי זָקַנְתִּי מֵהְיוֹת
לְאִישׁ כִּי אָמַרְתִּי יֶשׁ־לִי תִקְוָה גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה
לְאִישׁ וְגַם יָלַדְתִּי בָנִים: **יג** הַלָהֵן | תְּשַׂבֵּרְנָה עַד
אֲשֶׁר יִגְדָּלוּ הַלָהֵן תֵּעָגֵנָה לְבִלְתִּי הֱיוֹת לְאִישׁ אַל
בְּנֹתַי כִּי־מַר־לִי מְאֹד מִכֶּם כִּי־יָצְאָה בִי יַד־
יְהוָה: **יד** וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה עוֹד וַתִּשַּׁק
עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ: **טו** וַתֹּאמֶר
הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל־עַמָּהּ וְאֶל־אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי
אַחֲרֵי יְבִמְתֵּךְ: **טז** וַתֹּאמֶר רוּת אַל־תִּפְגְּעִי־בִי
לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל־אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ
וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ
אֱלֹהָי: **יז** בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה
יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יוֹסִיף כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי
וּבֵינֵךְ: **יח** וַתֵּרֶא כִּי־מִתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ
וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ: **יט** וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד־
בּוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַיְהִי כְּבוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהָם
כָּל־הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת
נָעֳמִי: **כ** וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי
קְרֶאןָ לִי מָרָא כִּי־הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד: **כא** אֲנִי
מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה
תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה עָנָה בִּי וְשַׁדַּי הֵרַע
לִי: **כב** וַתָּשָׁב נָעֳמִי וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ
הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵּית לֶחֶם
בִּתְחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים:

רות פרק ב

א וְלְנָעֳמִי מידע מוֹדָע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל
מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז: **ב** וַתֹּאמֶר רוּת
הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־נָעֳמִי אֵלְכָה־נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְּטָה
בַשִּׁבֳּלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר
לָהּ לְכִי בִתִּי: **ג** וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה
אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז
אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ: **ד** וְהִנֵּה־בֹעַז בָּא
מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ
לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה: **ה** וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל־
הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: **ו** וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב
עַל־הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשָּׁבָה
עִם־נָעֳמִי מִשְּׂדֵי מוֹאָב: **ז** וַתֹּאמֶר אֲלַקֳּטָה־נָּא
וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַתָּבוֹא
וַתַּעֲמֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה זֶה שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת
מְעָט: **ח** וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי
אַל־תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבוֹרִי
מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם־נַעֲרֹתָי: **ט** עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה
אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת־
הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים
וְשָׁתִּית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים: **י** וַתִּפֹּל עַל־
פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מַדּוּעַ מָצָאתִי
חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה: **יא** וַיַּעַן בֹּעַז
וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֶּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית אֶת־
חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ
וְאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַתְּ
תְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם: **יב** יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ וּתְהִי
מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־
בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו: **יג** וַתֹּאמֶר אֶמְצָא־חֵן
בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב
שִׁפְחָתֶךָ וְאָנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶיךָ: **יד** וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גְּשִׁי
הֲלֹם וְאָכַלְתְּ מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ
וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקֹּצְרִים וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל
וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר: **טו** וַתָּקָם לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת־
נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא
תַכְלִימוּהָ: **טז** וְגַם שֹׁל־תָּשְׁלוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים
וַעֲזַבְתֶּם וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעֲרוּ־בָהּ: **יז** וַתְּלַקֵּט
בַּשָּׂדֶה עַד־הָעֶרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־לִקֵּטָה וַיְהִי
כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים: **יח** וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר וַתֵּרֶא
חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־לִקֵּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־לָהּ אֵת
אֲשֶׁר־הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ: **יט** וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ
אֵיפֹה לָקַטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה עָשִׂית יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ
וַתַּגֶּד לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר
שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם
בֹּעַז: **כ** וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא לַיהוָה
אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמֵּתִים
וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ
הוּא: **כא** וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה גַּם | כִּי־אָמַר
אֵלַי עִם־הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין עַד אִם־כִּלּוּ
אֶת כָּל־הַקָּצִיר אֲשֶׁר־לִי: **כב** וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־
רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא
יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר: **כג** וַתִּדְבַּק בְּנַעֲרוֹת בֹּעַז
לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים
וַתֵּשֶׁב אֶת־חֲמוֹתָהּ:

רות פרק ג

א וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אְבַקֶּשׁ־לָךְ
מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ: **ב** וְעַתָּה הֲלֹא בֹעַז מֹדַעְתָּנוּ

אֲשֶׁר הָיִית אֶת־נַעֲרוֹתֶיו הִנֵּה־הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן
הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה: **ג** וְרָחַצְתְּ | וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ
שִׂמלתך שִׂמְלֹתַיִךְ עָלַיִךְ וירדתי וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן אַל־
תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת: **ד** וְיִהְיִ
בְּשָׁכְבוֹ וְיָדַעַתְּ אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם
וּבָאת וְגִלִּית מַרְגְּלֹתָיו ושכבתי וְשָׁכַבְתְּ וְהוּא
יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין: **ה** וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ כֹּל
אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֵלַי אֶעֱשֶׂה: **ו** וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן
וַתַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתָּה חֲמוֹתָהּ: **ז** וַיֹּאכַל בֹּעַז
וַיִּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה
וַתָּבֹא בַלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב: **ח** וַיְהִי בַּחֲצִי
הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת
מַרְגְּלֹתָיו: **ט** וַיֹּאמֶר מִי־אָתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת
אֲמָתֶךָ וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל־אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל
אָתָּה: **י** וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ
חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי
הַבַּחוּרִים אִם־דַּל וְאִם־עָשִׁיר: **יא** וְעַתָּה בִּתִּי אַל־
תִּירְאִי כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־
שַׁעַר עַמִּי כִּי אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ: **יב** וְעַתָּה כִּי אָמְנָם
כִּי אִם גֹּאֵל אָנֹכִי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב
מִמֶּנִּי: **יג** לִינִי | הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם־יִגְאָלֵךְ
טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי
חַי־יְהוָה שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר: **יד** וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלוֹתָו
עַד־הַבֹּקֶר וַתָּקָם בטרום בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת־
רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה
הַגֹּרֶן: **טו** וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ
וְאֶחֱזִי־בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת
עָלֶיהָ וַיָּבֹא הָעִיר: **טז** וַתָּבוֹא אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר
מִי־אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָּהּ
הָאִישׁ: **יז** וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי
אָמַר אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־
חֲמוֹתֵךְ: **יח** וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין
אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה
הַדָּבָר הַיּוֹם:

רות פרק ד

א וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר
אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי
אַלְמֹנִי וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב: **ב** וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי
הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשֵׁבוּ: **ג** וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל
חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה
נָעֳמִי הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב: **ד** וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה
אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי
אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא יִגְאַל הַגִּידָה לִּי
ואדע וְאֵדְעָה כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל וְאָנֹכִי אַחֲרֶיךָ
וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל: **ה** וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתְךָ
הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת־
הַמֵּת קניתי קָנִיתָ לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־
נַחֲלָתוֹ: **ו** וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל
לגאול־ לִגְאָל־ לִי פֶּן־אַשְׁחִית אֶת־נַחֲלָתִי גְּאַל־
לְךָ אַתָּה אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־אוּכַל לִגְאָל: **ז** וְזֹאת
לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל־הַגְּאֻלָּה וְעַל־הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם
כָּל־דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת
הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל: **ח** וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה־
לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ: **ט** וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם
עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר
לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד
נָעֳמִי: **י** וְגַם אֶת־רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן
קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ
וְלֹא־יִכָּרֵת שֵׁם־הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ

עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם: **יא** וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־
בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה
הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל | וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ
שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה
וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם: **יב** וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ
אֲשֶׁר־יָלְדָה תָּמָר לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן
יְהוָה לְךָ מִן־הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: **יג** וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת־רוּת
וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ הֵרָיוֹן
וַתֵּלֶד בֵּן: **יד** וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל־נָעֳמִי בָּרוּךְ
יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ
בְּיִשְׂרָאֵל: **טו** וְהָיָה לָךְ לְמֵשִׁיב נָפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל אֶת־
שֵׂיבָתֵךְ כִּי כַלָּתֵךְ אֲשֶׁר־אֲהֵבַתְךְ יְלָדַתּוּ אֲשֶׁר־
הִיא טוֹבָה לָךְ מִשִּׁבְעָה בָּנִים: **טז** וַתִּקַּח נָעֳמִי
אֶת־הַיֶּלֶד וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי־לוֹ
לְאֹמֶנֶת: **יז** וַתִּקְרֶאנָהּ לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר
יֶלֶד־בֵּן לְנָעֳמִי וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־
יִשַׁי אֲבִי דָוִד: {פ}
יח וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת־
חֶצְרוֹן: **יט** וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת־
עַמִּינָדָב: **כ** וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן
הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמָה: **כא** וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז
וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד: **כב** וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי
וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת־דָּוִד: {ש}

נדפס לזכות
הילדה
מלכה בת
רעות תחי׳
שזכות לימוד התורה תגן
בעדה שתזכה לרפואה
שלימה ברנ״ב אבריה
ושס״ה גידיה במהרה
בתוך שאר חולי עמו
ישראל, אמן

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת שלח

יום ראשון	יז 23	**ליימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא קטז ירושלמי: פסחים לו תוספתא: שיר השירים ו נ"ך: איוב מא משניות: דמאי ה זוהר: חלק א עמ' מג-מד	עלות השחר (72 דק) ... 4:19 | חצות היום ..... 12:40 נץ החמה ..... 5:31 | שקיעה ..... 7:48 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:23 | צאת הכוכבים ..... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:00
יום שני	יח 24	**ליימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא קיז ירושלמי: פסחים לז תוספתא: שיר השירים ז נ"ך: איוב מב משניות: דמאי ו זוהר: חלק א עמ' מה-מו	עלות השחר (72 דק) ... 4:19 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 5:31 | שקיעה ..... 7:49 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:23 | צאת הכוכבים ..... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום שלישי	יט 25	**ליימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא קיח ירושלמי: פסחים לח תוספתא: קרבנות יג נ"ך: שיר השירים ח משניות: דמאי ז זוהר: חלק א עמ' מז-מח	עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 5:32 | שקיעה ..... 7:49 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:23 | צאת הכוכבים ..... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום רביעי	כ 26	**ליימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא קיט ירושלמי: פסחים לט תוספתא: מנחות א נ"ך: רות א משניות: כלאים א זוהר: חלק א עמ' מט-נ	עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 5:32 | שקיעה ..... 7:49 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:06 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום חמישי	כא 27	**ליימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא ב ירושלמי: פסחים מ תוספתא: מנחות ב נ"ך: רות ב משניות: כלאים ב זוהר: חלק א עמ' נא-נב	עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 5:32 | שקיעה ..... 7:49 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:07 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01
יום ששי	כב 28	**ליימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא ג ירושלמי: פסחים מא תוספתא: מנחות ג נ"ך: רות ג משניות: כלאים ג זוהר: חלק א עמ' נג-נד	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 5:33 | שקיעה ..... 7:49 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:07 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01 הדלקת נרות (40 דק): 7:09 (20 דק): 7:29
שב"ק	כג 29	**ליימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא ד ירושלמי: פסחים מב תוספתא: מנחות ד נ"ך: רות ד משניות: כלאים ד זוהר: חלק א עמ' נה-נו	**שבת מברכין חודש תמוז פרשת שלח** עלות השחר (72 דק) ... 4:20 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 5:33 | שקיעה ..... 7:49 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:24 | צאת הכוכבים ..... 8:06 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:07 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 9:01 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 9:01

מולד חודש תמוז יהיה ביום שבת בשעה 13, 9 דקות ו 10 חלקים

אִם יָבוֹא הַסָּמָ"דּ־מֵ"ם לְהַחְלִישׁ דַּעְתְּךָ: "לָמָּה אַתָּה שָׂמֵחַ?" אַף אַתָּה הָשֵׁב וְאֱמֹר לוֹ: "'לָמָּה?' כִּי הַצַּדִּיקִים אָמְרוּ לִי לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, וְיֵשׁ לִי אֱמוּנַת חֲכָמִים..."!

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)